T.C.

MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MÜZİK ANASANAT DALI

PİYANO PROGRAMI

FRANK MARTIN'İN ''QUATRE PIECES BREVES'' İSİMLİ SOLO GİTAR ESERİNİN TEKNİK VE MÜZİKAL AÇIDAN İNCELENMESİ

(Sanatta Yeterlik Eser Metni)

Hazırlayan:

20096137 Serkan AĞIR

Danışman:

Prof. Pelin HALKACI AKIN

İSTANBUL – 2012

T.C.

MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MÜZİK ANASANAT DALI

PİYANO PROGRAMI

FRANK MARTIN'İN ''QUATRE PIECES BREVES'' İSİMLİ SOLO GİTAR ESERİNİN TEKNİK VE MÜZİKAL AÇIDAN İNCELENMESİ

(Sanatta Yeterlik Eser Metni)

Hazırlayan:

20096137 Serkan AĞIR

Danışman:

Prof. Pelin HALKACI AKIN

İSTANBUL - 2012

Serkan AĞIR tarafından hazırlanan **Frank Martın'in "Quatre Pıeces Breves" İsimli Solo Gitar Eserinin Teknik ve Müzikal Açıdan İncelenmesi** adlı bu çalışma aşağıda adları yazılı jüri üyelerince Oybirliğiyle / ~~Oyçokluğuyla~~ Sanatta Yeterlik Eser Metni olarak Kabul Edilmiştir.

Kabul (Sınav) Tarihi : 24 / 12 / 2012

(Jüri Üyesinin Ünvanı , Adı , Soyadı ve Kurumu) :	İmzası :
Jüri Üyesi : Prof.Pelin HALKACI AKIN (Danışman)	
Jüri Üyesi : Doç.Elif TARAKÇI AKYAR	
Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Nilay KARADUMAN	
Jüri Üyesi : Dr.Öğr.Gör.Melih GÜZEL (M.Ü.Öğr.Üy.)	
Jüri Üyesi : Öğr.Gör.Erdem SÖKMEN (İ.Ü.Öğr.Üy.)	

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖNSÖZ……iv

ÖZET……v

SUMMARY……vi

KISALTMALAR LİSTESİ……vii

ŞEKİLLER LİSTESİ……viii

1.1. GİRİŞ……1

2. FRANK MARTIN (1890-1974)……3

2.1. Frank Martin'in Yaşamı……3

2.2. Frank Martin'in Ödülleri……5

2.3. Frank Martin'in Eserleri……6

2.3.1. Orkestral Eserleri……7

2.3.2. Senfonik Eserleri……8

2.3.3. Solist, Koro ve Orkestra Eserleri……12

2.3.4. Vokal ve Enstrüman Grupları İçin Eserleri……12

2.3.5. A Capella Eserleri……14

2.3.6. Oda Müziği Eserleri……14

2.3.7. Piyano ve Diğer Çalgılar İçin Eserleri……15

2.3.8. Piyano Eserleri……15

2.3.9. Org Eserleri……15

2.3.10. Gitar Eserleri……16

2.4. Frank Martin ve Gitar Müziği……17

3.1. QUATRE PIECES BREVES……18

3.2. Quatre Pieces Breves'in Basımı ve Kaydı……19

4.1.QUATRE PIECES BREVES'İN MÜZİKAL AÇIDAN İNCELENMESİ……..22

4.2. Bölüm 1-Prelude……..…22

4.2.1. Prelude'ün Tanımı…….....22

4.2.2.Prelude'ün Müzikal Yapısı…….....23

4.3. Bölüm 2-Air…….29

4.3.1. Air'ın Tanımı…….29

4.3.2. Air'ın Müzikal Yapısı……...29

4.4. Bölüm 3-Plainte……...31

4.4.1. Plainte'nin Tanımı…….31

4.4.2. Plainte'nin Müzikal Yapısı……32

4.5. Bölüm 4-Comme Une Gigue……...…34

4.5.1. Gigue'in Tanımı…….....34

4.5.2. Gigue'in Müzikal Yapısı……..…….35

5.1. QUATRE PIECES BREVES'İN GİTAR TEKNİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ…….40

5.2. Prelude…….40

5.3. Air……43

5.4. Plainte……...44

5.5. Comme une Gigue……...47

6.1. QUATRE PIECES BREVES'İN ORİJİNAL EL YAZMASI İLE KARL SCHEIT DÜZENLEMESİNİN KARŞILAŞTIRILMASI…….....52

6.2. Prelude…….52

6.3. Air……57

6.4. Plainte……...58

6.5. Comme une Gigue……...62

7.1. QUATRE PIECES BREVES'İN ORİJİNAL EL YAZMASI TEMEL ALINARAK YENİDEN DÜZENLENMESİ…….....67

8.1. SONUÇ VE ÖNERİLER…….68

EKLER……70

Quatre Pieces Breves'in Orijinal El Yazması…….71

Quatre Pieces Breves'in Karl Scheit Düzenlemesi(Universal Edition-1959).82

Quatre Pieces Breves (Düzenleme: Serkan Ağır)……...……93

KAYNAKLAR…….104

ÖZGEÇMİŞ……..105

ÖNSÖZ

Klasik gitar eğitimi veren konservatuvarlar, müzik fakülteleri, güzel sanatlar liseleri ve özel eğitim-öğretim kurumlarının eğitim müfredatlarına, konser veren ve CD kayıtları gerçekleştiren gitaristlerin repertuvarlarına bakıldığında, gitarist olmayan çağdaş dönem bestecilerinin yazdığı gitar eserlerine sık bir şekilde rastlamaktayız. Bu eserler gitarda yeni çalım tekniklerinin ortaya çıkması açısından önemli bir yer tutmaktadır. Besteci Frank Martin'in 1933 yılında yazdığı ''Quatre Pieces Breves'' isimli eser ise adı geçen eğitim kurumlarında ve günümüzün önemli gitaristlerinin repertuvarında ayrı bir yere sahiptir. Bu çalışmada Frank Martin'in solo klasik gitar için yazdığı Quatre Pieces Breves isimli dört bölümlü eser müzikal ve kullanılan gitar teknikleri açısından incelenmiş, bestecinin orijinal el yazması ile basımı yapılan Universal Edition (Karl Scheit-1959) baskısı arasındaki farklılıklar belirtilmiştir. Çalışmanın sonunda bestecinin orijinal el yazması temel alınarak yeni bir düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemede çalgının teknik ve fiziksel özelliklerinden dolayı icra edilmesi mümkün olmayan bölümler orijinal yazıma bağlı kalarak değiştirilmiş ve çalınması olanaklı hale getirilmiştir.

Araştırmam esnasında beni yönlendiren ve önerilerde bulunan tez danışmanım Prof. Pelin Halkacı Akın'a, değerli fikirleri ile bana yol gösteren hocalarım Öğr. Gör. Erdem Sökmen ve Soner Egesel'e, bana her zaman destek olan değerli arkadaşlarım Erhan Onur Önem ve Tuncer Önder'e teşekkürlerimi borç bilirim.

ÖZET

Bu çalışma, Frank Martin'in Quatre Pieces Breves isimli dört bölümlü klasik gitar eserinin müzikal ve teknik açıdan incelenmesini içermektedir.

Araştırmada, Frank Martin'in yaşamı, müzikal kimliği ve adı geçen eserin yazım süreci anlatılmış, klasik gitar repertuvarındaki öneminden bahsedilmiş, bölümlerin müzikal ve kullanılan gitar teknikleri bakımından detaylı bir analizi yapılmıştır.

Çalışmanın sonunda bestecinin orijinal el yazması temel alınarak yeni bir düzenleme yapılmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: Gitar, Analiz, Düzenleme, Teknik, Besteci.

SUMMARY

This resarch contains some technique and musical analysis about Frank Martin’s four movement classical guitar work Quatre Pieces Breves.

In this study, Frank Martin’s life, Quatre Pieces Breves’ composing process and its importance in classical guitar repertoire are described. In addition, about this work, some musical and guitar technique analysis are made.

As a result of this analysis, importance and necessity of Quatre Pieces Breves is emphasized and new transcription are made.

KEYWORDS: Guitar, Analysis, Transcription, Technique, Composer.

KISALTMALAR LİSTESİ

Q.P.B: Quatre Pieces Breves

Düz: Düzenleme

Orj: Orijinal

Dur: Majör

moll: minör

p: Pulgar (thumb)-Baş parmak

i: Indice (index)-İşaret parmağı

m: Medio (middle)-Orta parmak

a: Anular (ring)-Yüzük parmağı

pizz: Pizzicato

f: Forte

p: Piano

harm: Harmonic (doğuşkan)

sus: Suspended (muallakta, askıda kalan)

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil 4.1……..……23

Şekil 4.2……..24

Şekil 4.3……..…24

Şekil 4.4……..25

Şekil 4.5……..25

Şekil 4.6……..26

Şekil 4.7……..26

Şekil 4.7(Devamı)……...27

Şekil 4.8……..27

Şekil 4.9……..28

Şekil 4.10……28

Şekil 4.11……30

Şekil 4.12……30

Şekil 4.13……31

Şekil 4.14……32

Şekil 4.15……32

Şekil 4.16……33

Şekil 4.17……34

Şekil 4.18……35

Şekil 4.19……35

Şekil 4.20……36

Şekil 4.21……36

Şekil 4.22……37

Şekil 4.23……37

Şekil 4.24……37

Şekil 4.24(Devamı)……38

Şekil 4.25……38

Şekil 4.26……39

Şekil 4.27……39

Şekil 5.1……..……40

Şekil 5.2……..41

Şekil 5.3……..41

Şekil 5.4……..42

Şekil 5.5……..42

Şekil 5.6……..43

Şekil 5.7……..43

Şekil 5.8……..43

Şekil 5.9……..44

Şekil 5.10……44

Şekil 5.11……44

Şekil 5.12……45

Şekil 5.13……45

Şekil 5.14……46

Şekil 5.15……46

Şekil 5.16……47

Şekil 5.17……47

Şekil 5.18……48

Şekil 5.19……48

Şekil 5.20……48

Şekil 5.21……49

Şekil 5.22……49

Şekil 5.23……50

Şekil 5.24……50

Şekil 5.25……50

Şekil 5.26……51

Şekil 6.1……..52

Şekil 6.2……..53

Şekil 6.3……..53

Şekil 6.4……..53

Şekil 6.5……..54

Şekil 6.6……..54

Şekil 6.7……..54

Şekil 6.8……..55

Şekil 6.9……..55

Şekil 6.10……55

Şekil 6.11……56

Şekil 6.12……56

Şekil 6.13……56

Şekil 6.14……57

Şekil 6.15……57

Şekil 6.16……58

Şekil 6.17……58

Şekil 6.18……58

Şekil 6.19……59

Şekil 6.20……59

Şekil 6.21……60

Şekil 6. 22……...60

Şekil 6.22(Devamı)……61

Şekil 6.23……61

Şekil 6.24……61

Şekil 6.25……62

Şekil 6.26……62

Şekil 6.27……62

Şekil 6.28……63

Şekil 6.29……63

Şekil 6.30……63

Şekil 6.31……64

Şekil 6.32……64

Şekil 6.33……64

Şekil 6.34……65

Şekil 6.35……65

1.1. GİRİŞ

Klasik gitar repertuvarı incelendiğinde yazılan besteleri, gitarist bestecilerin ve gitarist olmayan bestecilerin yazdığı eserler olarak iki ayrı kategoride incelemek mümkündür. 1900'lü yılların başına kadar yazılmış eserlere bakılacak olursa repertuvarın büyük çoğunluğunu gitarist bestecilerin yazmış olduğu eserler oluşturmaktadır. 1900'lü yıllarda ise klasik gitar repertuvarının gelişmesinde ve yeni eserlerin yazılmasında Andres Segovia, Regino Sainz de la Maza, Julian Bream, gibi gitaristlerin etkisi büyüktür. Hayatları konserler ve kayıtlarla geçen bu isimler başarılı yorumları ile gitarist olmayan bestecilerin dikkatini çekmeyi başarmışlardır. Bunun sonucunda, Frank Martin, Benjamin Britten, Toru Takemitsu ve William Walton gibi dönemin önemli bestecileri bu gitaristlere ithafen eserler yazmışlardır.

Solo gitar için beste yapmak, gitarist olmayan besteciler için diğer çalgılara beste yapmaktan daha sıkıntılı bir süreçtir. Gitar, fiziksel kapasitesi ve çalım teknikleri açısından diğer enstrümanlardan farklı bir yerdedir. Dolayısıyla bestecinin icrası mümkün bir eser yazabilmesi için gitarda kullanılan teknikleri, çalgının sınırlarını ve kapasitesini bilmesi gerekmektedir. Bu nedenledir ki 20. yüzyılın önemli eserlerini yazan gitarist olmayan bestecilerin çoğu gitaristler ile iletişim halinde olmuş ve onların yönlendirmeleriyle eserlerini bestelemişlerdir. Bu iletişim eserlerin gitar edebiyatında yer edinmesinde ve repertuvarlara katılmasında önemli rol oynamıştır. Aksi takdirde seslendirmenin imkânsız olduğu akorlar ve pozisyonların yer aldığı eserler ortaya çıkabilmektedir.

Günümüzün önemli klasik gitaristlerinin konser ve CD kayıtlarındaki repertuvarlarına bakılacak olursa Frank Martin'in Quatre Pieces Breves isimli eserinin sıklıkla yer aldığı görülebilir. Frank Martin klasik ve elektrogitarı bazı oda müziği eserlerinde orkestranın bir parçası olarak kullanmıştır. Quatre Pieces Breves ise solo gitar için bestelediği tek eseridir. Bu eser 1933 yılında Andres Segovia'nın isteği üzerine yazılmış fakat gitaristin eser ile ilgilenmemesinin sonucu olarak Frank

Martin tarafından piyanoya ve orkestraya uyarlanmıştır. Bestelenmesinden tam 26 yıl sonra besteci eserinin gitar düzenlemesini tekrar gözden geçirerek basımını ve kaydını yaptırmıştır.

Quatre Pieces Breves günümüzde pek çok konservatuvarın eğitim programında yer almakta ve konserlerde önemli yorumcular tarafından sıklıkla seslendirilmekte, kayıtları yapılmaktadır. Bu eser pek çok müzik eleştirmeni tarafından 1. ve 2. Dünya Savaşları arasında, dönemin karamsar yapısını anlatan gitar için yazılmış en önemli eser olarak nitelendirilmektedir.

2.FRANK MARTIN (1890-1974)

2.1. Frank Martin'in Yaşamı

Frank Martin 15 Eylül 1890 tarihinde Fransız Protestan bir ailenin onuncu ve son çocuğu olarak Cenevre'de dünyaya gelmiştir.

''*Piyano çalmaya küçük yaşlarda başlayan Martin, 9 yaşındayken herhangi bir müzik eğitimi olmamasına rağmen form açısından oldukça iyi çocuk şarkıları bestelemeye başlamıştır.*''[1] Ailesi onun müziğe olan ilgisinin ve yeteneğinin farkına varmış ancak özellikle babası Martin'in müzik eğitimi görmesine izin vermemiştir. Ailesinin yönlendirmesi ile Cenevre Üniversitesinde matematik ve fizik eğitimi almaya başlayan Frank Martin aynı zamanda piyano çalışmaya devam etmiş ve ilk müzik öğretmeni olan Cenevreli besteci Joseph Lauber'den (1864-1953) piyano, armoni ve bestecilik dersleri almaya başlamıştır.

İlerleyen yıllarda ailesinin karşı çıkmasına rağmen üniversite eğitimini bırakma kararı alan Martin ikinci yılın sonunda okuldan ayrılmış ve tamamen müzik çalışmalarına yönelmiştir.

20 yaşında bestelediği ''Trois Poèmes Païens'' (1910) adlı eseri ''Festival of Musicians in Vevey'de'' seslendirildikten sonra dönemin önemli isimlerinden Hans Huber (1852-1921) ve Friedrich Klose (1862-1942) Martin'e övgüler sunmuş ve bestecilik konusunda çalışmalar yapması için ona yol göstermişlerdir.

1918 yılında Odette Micheli ile evlenen Frank Martin'in bu evliliğinden Renaud isimli bir oğlu olmuştur. Aynı yıl içerisinde önce Zürih'e taşınan besteci ardından Roma ve Paris'te bir süre yaşamıştır. Bu şehirlerde çeşitli görevlerde çalışırken aynı zamanda dönemin önemli bestecileri Arthur Honegger (1892-1955),

[1] www.frankmartin.org

Benjamin Britten (1913-1976) ve Marcel Mihalovici (1898-1985) ile tanışmış ve onlarla çalışma fırsatını yakalamıştır. 1926 yılında ülkesine dönen besteci tekrar Cenevre'ye taşınmıştır. Taşınmasının ardından besteci Émile Jaques-Dalcroze (1865-1950) ile tanışan Martin, Dalcroze'nin müziğindeki Hint ve Bulgar ritimlerinden oldukça etkilenmiş ve çok sonraları bu öğeleri kendi bestelerinde de kullanmıştır.

''*1926 yılında ''Cenevre Oda Müziği Topluluğunu (Societe de Musique de Chambre de Geneva)'' kuran Frank Martin aynı zamanda 10 yıldan fazla bir süre bu toplulukta piyano ve klavsen çalmıştır.*''[2] Bu süreçte ''Jazques Dalcroze Enstitüsünde'' müzik teorisi, ritim ve doğaçlama dersleri veren besteci bir yandan Cenevre Konservatuvarında oda müziği derslerine girmiştir. Yoğun seyahat ve çalışma temposunun sonucu olarak kötü giden evliliğini bitirme kararı alan Martin 1930 yılında eşi Odette Micheli'den ayrılmıştır. Bir süre yalnız yaşayan besteci 1931 yılında Irène Gardian ile evlenmiştir. Bu evliliğinden Martin'in Françoise (1932), Pernette (1935) ve Adrienne (1937) isimli 3 kızı olmuştur.

Frank Martin'in besteleme yöntemini ve müzikal anlayışını en çok etkileyen şeylerden birisi 1932 yılında Arnold Schönberg'in (1874-1951) On iki ton tekniğini ile tanışmasıdır. On iki ton tekniğini ve ''kromatik''[3] anlayışı kendi besteleme yöntemleri ile harmanlayarak ana ton anlayışını kaybetmeyen eserler bestelemiştir. Bu konudaki en önemli eseri 1941 yılında yazdığı ''Le Vin Herbe'' isimli çalışmasıdır.

1933-1940 yıllarında ''Technicum Moderne de Musique'' isimli özel okulun sanat yönetmeni olarak çalışan Frank Martin burada aynı zamanda kompozisyon, armoni ve oda müziği dersleri vermiştir. 1939 yılında karısını septicemia (kan zehirlenmesi) yüzünden kaybeden ve oldukça zor günler geçiren bestecinin çalıştığı özel okul için kötü yönetim yüzünden kapatılma kararı alınmıştır. 1940 yılında kapatılan okuldan son mezun olan flütist Maria Boeke ise Martin'in 3. eşi olmuştur.

[2] www.frankmartin.org
[3] Kromatik: Yarım aralıklardan oluşan ses dizisine denir.

1942-1946 yıllarında ‘‘Swiss Association of Musicians’ın’’ müdürü olarak görev yapan Martin pek çok farklı ülkede bulunmasına rağmen bestelerinin çoğunu İsviçre’de yazmıştır. 1946 yılında Hollanda’ya taşınma kararı alan besteci bir süre Amsterdam’ın merkezinde yaşamış daha sonraları Hollanda’nın kuzeyinde ufak bir kasaba olan Naarden’e taşınmıştır. Hollanda’da bulunduğu yıllarda pek çok konserde orkestra şefi olarak görev almış ve çeşitli kurumlarda kompozisyon, armoni ve oda müziği dersleri vermiştir. 1950 yılında ise ‘‘Köln Devlet Konservatuvarından’’ davet almış ve ailesi ile birlikte buraya taşınmıştır. Martin 7 yıl süreyle bu konservatuvarın yönetiminde çalışmış aynı zamanda bestecilik dersleri vermiş ve pek çok orkestra ile şef olarak sahne almıştır.

Hayatının büyük bir bölümünü farklı ülkelerde eğitmenlik yaparak geçiren Frank Martin öğretmenlik kariyerinin yanı sıra beste yapmaya da devam etmiş, konserlerde piyanist olarak görev almış ve şeflik yapmıştır. Öğretmenlik görevi yüzünden yeteri kadar besteciliğe yönelemediğini düşünen Martin bu mesleğini bırakmaya karar vermiş ve besteleri üzerine yoğunlaşmaya başlamıştır. Bu kararının ardından besteleme çalışmalarının yanı sıra İsviçreli viyolonselci Henri Honegger ile Amerika dahil pek çok ülkede konserler ve kayıtlar gerçekleştirmeye başlamış aynı zamanda orkestra şefi olarak çeşitli festival ve konserlerde yer almıştır.

Frank Martin yaşamı boyunca besteleme ve icracılık konusundaki çalışmalarına ara vermeden devam etmiştir. 21 Kasım 1974 yılında hayata veda eden bestecinin Cenevre’deki evi 1979 yılında İsviçre’de kurulan ‘‘Frank Martin Society’’ tarafından halka açık bir müze haline getirilmiştir.

2.2. Ödülleri

Frank Martin gerçekleştirdiği performanslar ve besteleri ile dünyanın pek çok yerinde ödüllere layık görülmüştür. Bunlar sırasıyla:

- 1947: Prix de compositeur de l'Association des Musiciens Suisses.
- 1949: Docteur honoris causa de l'Université de Genève.
- 1951: Prix de Genève.
- 1953: Grosser Kunstpreis des Landes Nordrhein-Westfalen.
- 1953: Ehrenmitglied der Wiener Konzerthausgesellschaft.
- 1955: Accademico Onorario di Santa Cecilia, Roma.
- 1959: First Prize Philadelphia Orchestra award.
- 1961: Docteur honoris causa de l'Université de Lausanne.
- 1961: Membre Associé Honoraire de la Société des Arts de Genève.
- 1962: Accademico Onorario di Accademia Filarmonica Romana.
- 1964: Grand Prix des Semaines Musicales Internationale de Paris.
- 1965: Ehrenmitglied der Akademie für Musik und darstellende Kunst, Wien.
- 1965: Ehrenmitglied des Musikvereins für Steiermark, Graz.
- 1965: Ehrenmitglied der Akademie für Musik und darstellende Kunst, Graz.
- 1965: Mozart-Medaille, Wien.
- 1968: Verdienstkreuz 1.Klasse der Bundesrepublik Deutschland.
- 1969: Grand Prix National du Disque (Prix Arthur Honegger), Paris.
- 1970: Ehrenmitglied der Tonhalle-Gesellschaft, Zürich.
- 1971: Compagnon d'Honneur de la Confrérie du Guillon.
- 1973: Membre d'Honneur de l'Union Chorale de Lausanne.
- 1973: Membre d'Honneur du Conseil International de la Musique, Paris.
- 1974: Membre Associé de l'Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux Arts de Belgique.

2.3. Eserleri

Frank Martin yaşamı boyunca pek çok farklı akımın etkisinde eserler vermiştir. Onu diğer meslektaşlarından farklı kılan ise bu akımları kendi besteleme yöntemleriyle harmanlamasıdır. Besteci aynı zamanda farklı kültürlerin ritmik yapılarını ve yöresel ezgilerini eserlerinde kullanmıştır. Bazı bestelerinde ise

deneysel çalışmalar yapmış, o zamana kadar denenmemiş yöntemleri uygulamıştır. Örneğin bir oda müziği eserinde 3 elektrogitarı ve 3 erkek vokali birleştirmesi o zamana kadar denenmemiş bir yöntemdir.

2.3.1. Orkestral Eserleri

- 1930-1931: La Nique a Satan (A Thumbed Nose at Satan)

  Solo soprano ve bariton, erkek, kadın ve çocuk korosu. Üflemeliler, vurmalı çalgılar, 2 piyano ve kontrbas için.

- 1941: Das Märchen vom Aschenbrödel (Grimm) (Cindirella)

  Solo soprano, mezzo-soprano, kontralto, tenor ve dansçılar, saksafon, timpani, piano, yaylı çalgılar ve vurmalı çalgılardan oluşan orkestra için.

- 1943: Ein Totentanz zu Basel, im Jahre 1943 (A Dance of the Dead in Basle, in 1943)

  Senaryo: Mariette de Meyenbourg.

  Erkek korosu, yaylı orkestra, caz orkestrası, bas davullar, aktör ve dansçılar için.

- 1952-1955: der Sturm (The Tempest) - Shakespeare - Opera (3 perde)

  10 ses, 1 solo erkek ve ya kadın ses, 1 dansçı, erkek korosu, küçük karışık koro, üflemeliler, balet ve büyük orkestra için.

- 1957-1959: Mystère de la Nativité (Mystery of the Nativity) - Noel Oratoryosu

  Koro ve orkestra için.

- 1960-1962: Monsieur de Pourceaugnac – Moliere

  2 soprano, 1 kontralto, 5 tenor, 2 bariton, 6 bas ve orkestra için.

2.3.2. Senfonik Eserleri

- 1910: Trois Poèmes Païens (Three Pagan Poems)

  Bariton ve büyük orkestra için.

- 1913: Suite pour Orchestre (Suite for orchestra)

  Büyük orkestra için.

- 1915: Symphonie pour Orchestre Burlesque (Symphony for burlesque orchestra)

  Bülbül, bıldırcın, guguk kuşu, çocuk trompeti, davul, tef, tamtam, kastanyet, çelik üçgen, flüt, keman, çello, kontrbas (sol el kullanmadan) ve piyano için.

- 1920: Esquisse pour Orchestre (Sketch for Orchestra)

  Büyük orkestra için.

- 1920: Pavane Couleur du Temps (Colour of Weather Pavane)

  Büyük orkestra için.

- 1924-1926: Rythmes (Rythms)

  Saksafon, timpani, vurmalı çalgılar, çelesta, 2 arp, piyano ve yaylılar için.

- 1933-1934: Concerto I pour Piano et Orchestre (Concerto I for Piano and Orchestra)

  Piyano, vurmalı çalgılar ve yaylı orkestrası için.

- 1935: Danse de la Peur (Dance of Fear) – 15 dakika

  2 piyano ve küçük orkestra için.

- 1936-1937: Symphonie pour Grand Orchestre (Symphony for Full Orchestra)
  Büyük orkestra için.

- 1938: Ballade pour Saxophone (Ballad for Saxophone)
  Alto saksafon, yaylı orkestra, timpani, vurmalı çalgılar ve piyano için.

- 1939: Du Rhône au Rhin (Official March of the Swiss National Exhibition in Zürich, 1939)
  Bakır üflemeli veya tahta üflemeliler ve orkestra için.

- 1939: Ballade pour Flûte (orchestration E. Ansermet)
  Yaylı orkestrası, arp, timpani ve saksafon için.

- 1939: Ballade pour Piano et Orchestre (Ballad for Piano and Orchestra)
  Piyano ve orkestra için.

- 1941: Ballade pour Trombone et Petit Orchestre (Ballad for Trombone and Small Orchestra)
  Trombon ve küçük orkestra için.

- 1941: Ballade pour Flûte et Orchestre à Cordes et Piano (Ballad for Flute, String Orchestra and Piano)
  Flüt, piyano ve yaylı orkestra için.

- 1942-1945: Der Cornet (The Cornet)
  Kontralto ve küçük orkestra için.

- 1943-1944: Sechs Monologe aus Jedermann (Six Monologues from Jedermann)
  Bariton ve orkestra için.

- 1944-1945: Petite Symphonie Concertante (Little Concertante Symphony)

  Arp, klavsen, piyano ve 2 yaylı orkestra için.

- 1946: Symphonie Concertante (Concertante Symphony)

  Büyük orkestra için.

- 1946: Ouverture pour Athalie (Racine) (Overture for Athalie)

  Orkestra ve piyano için.

- 1949: Ballade pour Violoncelle et Petit Orchestre (Ballad for Cello and Small Orchestra)

  Viyolonsel ve küçük orkestra için.

- 1949: Concerto pour Sept Instruments à Vents (Concerto for Seven Wind Instruments)

  Yedi üflemeli çalgı, timpani, vurmalı çalgılar ve yaylılar için.

- 1950-1951: Concerto pour Violon et Orchestre (Concerto for Violin and Orchestra)

  Solo keman ve orkestra için.

- 1951-1952: Concert pour Clavecin et Petit Orchestre(Concerto for Harpsichord and Small Orchestra)

  Klavsen ve küçük orkestra için.

- 1952: Sonata da Chiesa

  Viola d'amore ve yaylı orkestra için.

- 1952: Passacaille of the Passacaille for Organ

  Orkestra versiyonu: Büyük orkestra için.

- 1955-1956: Etudes pour Orchestre à Cordes (Etudes for String Orchestra)
  Yaylı orkestra için.

- 1956: Ouverture en Hommage à Mozart (Overture in Homage to Mozart)
  Timpani ve yaylı orkestra için.

- 1958: Ouverture en Rondeau (Rondeau Overture)
  Timpani, iki arp, küçük üflemeli ve yaylı orkestrası için.

- 1960: Rois Fragments de l'opéra "Der Sturm" (Three Excerpts from the Opera "The Tempest")
  Bariton ve orkestra için.

- 1963-1964: Les Quatres Eléments(The Four Elements) Earth - Water - Air – Fire
  2 arp, piyano ve büyük orkestra için.

- 1965-1966: Concerto pour Violoncelle et Orchestre (Concerto for Cello and Orchestra)
  Viyolonsel ve büyük orkestra için.

- 1968-1969: Concerto II pour Piano and Orchestra
  Piyano ve orkestra için.

- 1968: Maria-Triptychon Ave Maria - Magnificat - Stabat Mater
  Solo soprano, solo keman ve orkestra için.

- 1969: Erasmi Monumentum
  Büyük orkestra ve org için.

- 1970: Trois Danses (Three Dances)

  Solo obua, solo arp, yaylı beşli ve yaylı orkestra için.

- 1972: Ballade pour Alto et Orchestre à Vents (Ballad for Viola and Wind Orchestra)

  Viyola ve üflemeli orkestra için.

- 1973: Polyptyque - Six Images of the Passion of Christ

  Solo keman, 2 yaylı orkestra için.

2.3.3. Solist, Koro ve Orkestra için Eserleri

- 1929-1930: Cantate pour le Temps de Noël (Cantata for Christmas Time) Texts from the Bible
- 1944: In Terra Pax (Short oratorio based on biblical texts)
- 1945-1948: Golgotha (Passion Oratorio, based on Biblical texts and texts by St. Agustin)
- 1957-1959: Mystère de la Natavité (Arnoul Gréban) (Mystery of the Nativity) Christmas Oratorio
- 1958: Psaumes de Genève (Geneva Psalms) Cantata
- 1964: Pilate –Short oratorio
- 1971-1972: Requiem (Roman Prayerbook)

2.3.4. Vokal ve Enstrüman Grupları için Eserleri

- 1921: Quatre Sonnets à Cassandre (Ronsard) (Four Sonnets to Cassandra)

  Mezzo-soprano, flüt ve çello için.

- 1938-1941: Le Vin Herbé - Profane OratorioAfter the Novel "Tristan and Isolde" by Joseph Bédier

  12 ses, 2 keman, 2 viyola, 2 çello, kontrbas ve piyano için.

- 1941: Cantate pour le 1er Aout (Cantata for the Swiss 1st of August)

  Vokal quartet ve piyano için.

- 1943: Sechs Monologe aus Jedermann (v.Hofmannsthal) (Six monologues from Jedermann)

  Bariton ve piyano için.

- 1945: Dédicace (Ronsard)

  Tenor ve piyano için.

- 1947: Trois Chants de Noël (A. Rudhardt) (Three Christmas Songs)

  Soprano, flüt ve piyano için.

- 1960: Drey Minnelieder (Minnesänger) (Three lovesongs)

  Soprano ve piyano için.

- 1961: Ode à la Musique (Ode to Music)

  Bariton, karışık koro, 1 trompet, 2 korno, 3 trombon, kontrbas ve piyano için.

- 1969-1971: Poèmes de la Mort (François Villon) (Poems of Death)

  3 erkek sesi ve 3 elektrogitar için.

- 1974: Et la vie l'emporta (And life Prevailed) Chamber Cantata

  Solo kontralto, solo bariton, 2 flüt, obua d'amore, arp, klavsen, positive organ, 6 keman, 2 viyola, 2 çello ve kontrbas için.

2.3.5. A Capella Eserleri

- 1922-1926: Messe (Mass for double choir a capella)
- 1950: Ariel (Five Ariel Songs) – Shakespeare

2.3.6. Oda Müziği Eserleri

- 1919: Quintette avec Piano (Quintet with Piano)

  2 keman, alto, çello ve piyano için.

- 1920: Pavanne Couleur du Temps (Colour of Weather Pavane)

  Yaylı quartet için.

- 1925: Trio Sur des Mélodies Populaires Irlandaises (Trio Based on Popular Irish Melodies)

  Piyano, keman ve çello için.

- 1935: Rhapsodie (Rhapsody)

  2 keman, 2 viyola ve kontrbas için.

- 1936: Trio à Cordes (String Trio)

  Yaylı trio için.

- 1957: Pièce Brève (Short Piece)

  Obua, flüt ve arp için.

- 1966-1967: Quatuor à Cordes (String Quartet)

  Yaylı kuartet için.

2.3.7. Piyano ve Diğer Çalgılar için Eserleri

- 1913: Sonate I pour Violon et Piano (Sonata I for Violin and Piano)
- 1931-1932: Sonate II pour Violon et Piano (Sonata I for Violin and Piano)
- 1939: Ballade pour Flûte et Piano (Ballad for Flute and Piano)
- 1939: Seconde Ballade pour Flûte et Piano (Second Ballad for Flute and Piano) Arrangement by Frank Martin of the ‘‘Ballade for Saxophone’’
- 1940: Ballade pour Trombone et Piano (Ballad for Trombone and Piano)
- 1941: Petite Complainte pour Hautbois et Piano (Little Lament for Oboe and Piano
- 1949: Ballade pour Violoncelle et Piano (Ballad for Cello and Piano)

2.3.8. Piyano Eserleri

- 1924: Ouverture et Foxtrot for Piano (Overture and Foxtrot)
- 1933: Guitare - 4 Short Pieces for Piano
- 1947-1948: Huit Préludes pour le Piano (Eight Preludes for Piano)
- 1952: Clair de Lune(Moonlight) "XXth Century for Youngsters"
- 1956: Etudes pour Deux Pianos (Etudes for Two Pianos)
- 1965: Esquisse (Sketch)
- 1965: Etude Rythmique (Rhythmical Etude)
- 1973: Fantaisie sur des Rythmes Flamenco (Fantasy on Flamenco Rhythms)

2.3.9. Org Eserleri

- 1939: Sonata de Chiesa

  Viyola d’amore ve org için.

- 1941: Sonata de Chiesa

  Flüt ve org için.

- 1944: Passacaille

  Solo org için.

- 1922-26: Agnus Dei

  Solo org için.

- 1947: Trois Chants de Noël (Three Christmas Songs)

  Soprano, flüt ve org için.

- 1971-1972: Agnus Dei

  Kontralto ve org için.

2.3.10. Gitar Eserleri

- 1933: Quatre Pièces Brèves pour Guitare (Four Short Pieces for Guitar)

  Solo gitar için

- 1947: Quant N'ont Assez Fait do-do

  Tenor, gitar ve piyano için.

- 1960*:* Drey Minnelieder

  Flüt ve gitar için.

- 1971: Poemes de la Mort

  3 erkek vokal ve 3 elektrogitar için.

2.4. Frank Martin ve Gitar Müziği

Frank Martin ilk olarak gitarı bazı oda müziği eserlerinde orkestranın bir parçası olarak kullanmıştır. ‘‘Drey Minnelieder’’ (1960) isimli eserini önce soprano ve piyano için yazmış daha sonra bu düzenlemeden pek memnun kalmayan besteci çalışmasını flüt, piyano ve gitar için düzenlemiştir. ‘‘Poemes de la mort’’(1971) isimli bestesini 3 erkek vokal ve 3 elektrogitar için bestelemiştir. ‘‘Quatre pieces breves’’ isimli eseri ise solo gitar için yazdığı ilk ve tek eseridir.

3.1. QUATRE PIECES BREVES

Andres Segovia (1893-1987) hem klasik gitar icracısı hem de bestecileri klasik gitara beste yapmaları konusunda ki teşvik edici yönü ile gitar edebiyatında şüphesiz önemli bir yere sahiptir. Hayatı konser turneleri, kayıtlar ve düzenleme yapmak ile geçen bu önemli yorumcu 1933 yılında Cenevre'de bulunduğu bir dönemde besteci Frank Martin ile tanışma fırsatı bulmuştur. Besteciden gitar için bir beste yapmasını isteyen Segovia'nın bu ricası üzerine Frank Martin o güne kadar hiç solo gitar bestesi yazmadığından bazı araştırmalar yapmaya başlamıştır. Özellikle İtalyan besteci Maria Castelnuovo-Tedesco'nun (1895-1965) yazım tekniğini ve müziğini beğenen Martin, Segovia'dan Tedesco'nun solo eserlerinin birer kopyasını almış ve incelemiştir. Bunun sonucu olarak 1933 yılının ortalarında Quatre Pieces Breves isimli 4 bölümlü ilk solo gitar eserini bestelemiştir.

Frank Martin bu eseri bestelerken pek çok taslak hazırlamıştır. Bu taslakları Segovia'ya göndermiş ama ne yazık ki ünlü gitaristten hiçbir cevap alamamıştır. Uzun bir zaman sonra Segovia'yı Cenevre opera binasının önündeki Corratarie caddesinde yürürken gören Martin konuşmak için gitaristin yanına gitmiş fakat Segovia sadece selam verip yoluna devam etmiştir. Daha sonraları bazı çevrelerden Segovia'nın bu eserin çalınamayacak kadar zor olduğunu düşündüğünü öğrenmiş, ancak kendisine bir açıklama yapmamasından ve kaba tavrından dolayı oldukça kırılmıştır.

Segovia'nın ilgisizliği sonucunda Frank Martin, Quatre Pieces Breves'i piyanoya uyarlamış ve adını ''Guitare' - portrait d'Andrés Segovia, été 1933'' koymuştur. Bestecinin Segovia'nın davranışı karşısında eserin adını ''Guitare – Segovia'nın tasviri'' koyması ise enteresan bir noktadır.

Eser piyanoya düzenlenmesinin ardından pek çok piyanist tarafından seslendirilmiş ve beğeni ile karşılanmıştır. Bunun üzerine İsviçre'nin önemli orkestra

şeflerinden Ernest Ansermet (1883-1969), Quatre Pieces Breves'in orkestrasyonunu yapmak için Frank Martin'den izin istemiştir. Bu istek üzerine Martin eserini orkestra için yeniden ele almıştır ve 1934 yılında Ernest Ansermet şefliğinde eserin orkestra versiyonunun dünya premieri (ilk seslendirmesi) yapılmıştır.

Eserini ilk olarak gitar için düşünen besteci 1938 yılında bu çalışmasını tekrar ele almaya karar vermiş, ardından Zürih'li gitarist Hermann Leeb'e bir kopya göndermiştir. Sonuç olarak Leeb gitar için ilk seslendirmesini yapmış daha sonraları konser programlarında bu esere yer vermiştir.

Quatre Pieces Breves'in gördüğü ilgi üzerine Andres Segovia, Frank Martin'den eserin bir kopyasını göndermesini rica etmiştir. Kendisindeki kopyanın kaybolduğunu ve eseri seslendirmek istediğini belirtmiştir. Bu sefer de Martin olumsuz yanıt vermiş ve Segovia'nın yorumunu istemediğini belirtmiştir. Eserin Hermann Leeb düzenlemesi ile yapılmış bir el yazması şu an İsviçre Basel'de bulunan ‘‘Paul Sacher Vakfı’’ndadır.

3.2. Quatre Pieces Breves'in Basımı ve Kaydı

1951 yılında Frank Martin Cenevre Radyosu müzik direktörü Jean-Marc Pasche' ye kaydının yapılması için eserinin bir kopyasını göndermiştir. Pasche'nin 1950 yılında, Andres Segovia'nın referansı ile Cenevre Konservatuvarında gitar öğretmenliği yapmaya başlayan İspanyol gitarist Jose de Azpiazu (1912-1986) ile bağlantıya geçmesi sonucunda bu eser 30 Haziran 1951'de Cenevre Radyosu tarafından kaydedilmiştir. Eseri yorumlayan Azpiazu, Frank Martin'e geri verilmesi için orijinal el yazmasını Cenevre Radyosuna iletmiş fakat bu el yazması bir şekilde kaybolmuştur. Bunun üzerine Jose de Azpiazu kendi düzenlemesini Frank Martin'e göndermiştir.

Eserlerinin yayınlanması için Universal Edition ile anlaşması olan besteci 1955 yılında Quatre Pieces Breves'in revize edilmiş halini yayınlanması için göndermiştir. Jose de Azpiazu ise bunun kendi düzenlemesi olmadığını söylemiş ve eserin bu şekilde basılmasına karşı çıkmıştır. Sonuç olarak 1959 yılında eser gitarist Karl Scheit (1909-1993) düzenlemesi ile Universal Edition tarafından yayınlanmıştır.

1951 yılında Jose de Azpiazu'nun Frank Martin'e gönderdiği eserin orijinal haline yakın olan düzenlemesi 1955 yılından beri Universal Edition'un arşivinde bulunmaktadır. Bu edisyon ile Karl Scheit düzenlemesi karşılaştırıldığında gitaristin pek çok hata yaptığı görülmektedir. Ancak bu düzenleme Martin tarafından incelenmiş ve kabul edilmiştir.

İlerleyen yıllarda dönemin en önemli gitaristlerinden Julian Bream (1933-) bu esere konser programlarında yer vermeye başlamıştır. Bream'ın Amsterdam konseri sırasında Frank Martin gitaristin yorumunu dinleme fırsatı bulmuş ve övgülerini sunmuştur. Sonraki yıllarda eseri kaydetme kararı alan Julian Bream EMI (Electric and Musical Industries Ltd.) tarafından kaydı ve basımı yapılan Nocturnal (1993) isimli albümünde ilk eser olarak Quatre Pieces Breves'e yer vermiştir. Bream'in üstün yorumu ile pek çok müzik otoritesinin dikkatini çekmeyi başaran eser 1. ve 2. Dünya Savaşı yıllarında yazılmış ve dönemin karamsarlığını yansıtan en önemli klasik gitar bestesi olarak kabul görmüştür.

Julian Bream, Frank Martin ile olan ilişkisini Tony Palmer tarafından yazılan ''Julian Bream- A Life on the Road'' isimli kitapta şu şekilde anlatmaktadır.

''Kesinlikle inkâr edemem ki pek çok değerli gitar bestecisi vardır. Ancak İsviçreli besteci Frank Martin'in yeri benim için farklıdır. Amsterdam'da bulunduğum zamanlarda onun evinde beraber çok zaman geçirdik. Solo gitar için beste yapması konusunda çok ısrarcı olduğumu ve bu konuda onun benden daha istekli olduğunu söyleyebilirim. Ne yazık ki bizim tanıştığımız yıllarda o 80'li yaşlarına gelmişti ve çoğu zaman çalışamayacak kadar yorgun oluyordu. Sabah

saatlerinde Lucerne' de verdiğim bir konser çıkışında bana ithafen yazacağı yeni gitar eseri ile ilgili tartışmaya başladık. Sonuçta o bir Fransız'dı ben ise İngiliz'dim. Birbirimizi çok iyi anlamıştık. Bu son görüşmemiz olmuştu.''[4]

[4] Tony PALMER, **Julian Bream-A Life On The Road,** 92.

4.1. QUATRE PIECES BREVES'İN MÜZİKAL AÇIDAN İNCELENMESİ

1930 yıllarda yazdığı eserlere bakılacak olursa Frank Martin'in ''serializm''[5] akımından oldukça etkilendiği gözlemlenmektedir. Ancak Martin pek çok eserinde uyguladığı gibi bu eserinde de serializm akımını kendi yazım teknikleriyle harmanlamıştır. Örneğin, eserin birinci bölümü olan Prelude'de serializm etkileri görülürken bir yandan belirli bir tonaliteye bağlı kalınmış olması bu harmanlamaya güzel bir örnektir. Ayrıca eserin bölüm başlıklarına ve yazım şekillerine göz atıldığında barok dönem süitlerindeki danslardan esinlenmiş olduğu görülebilir. Frank Martin'in çocukluk yıllarından beri Johann Sebastian Bach (1685-1750) hayranı olduğu bilinmektedir. Bach üslubunda barok dönem saray dansları biçiminde yazdığı bu eser modern serializm etkileri taşımasına rağmen pek çok konuda akımın ilkeleri ile çatışmaktadır.

Quatre Pieces Breves'in bölüm başlıkları aşağıdaki gibidir.

1.Prelude
2.Air
3.Plainte
4.Comme une Gigue

4.2. I.Bölüm-Prelude

4.2.1. Prelude'ün Tanımı

''Giriş, başlangıç müziği. İlk örnekleri 16. Yüzyılda görülmeye başlandı. Lavta, gitar, klavsen ya da yaylı çalgılar için yazılmış parçalarda, yapıtın makamını

[5] Serializm: On iki ton yönteminin ve tekniğinin uygulandığı besteleme biçimi.

ve ses tonlarını belirlemek amacıyla, doğaçlama gibi çalınan bir iki bölümlük kısa giriş müzikleriydi. (Türk müziğindeki giriş taksimi gibi.) 18. yüzyılda operada, başta ve perde aralarında çalınan bir tür uvertür biçimini aldı. Zamanla özgün bir form niteliğini kazandı.''[6]

Barok dönem süitlerinin girişinde çoğu zaman doğaçlama havasında bestelenen bir bölüm olarak yer alan Prelude, zaman içerisinde bambaşka bir yapıya kavuşmuştur. Özellikle çağdaş dönemde besteciler Prelude'ü bir giriş müziğinden çok, kendi başına seslendirilen bir biçim haline getirmişlerdir.

4.2.2. Prelude'nin Müzikal Yapısı

Prelude si minör tonalitededir. Bölüm boyunca besteci çeşitleme yöntemini kullanmıştır. Prelude'de etkili olan başka bir şey ise tezatlardır. Eserin temposundaki ani yavaşlamalar, hızlanmalar ile Prelude, birbirinin zıttı sayabileceğimiz kısımlardan oluşmaktadır. Bölümün genelinde kromatik bir anlayış hâkimdir.

Eser içerisindeki hız ve ölçü sayısı değişikleri aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir. (Şekil 4.1. ve 4.2.)

Ölçü Sayısı Değişimleri;

ÖLÇÜ	ÖLÇÜ SAYISI
1-3	12/8
4-6	9/8
7-12	12/8
13-41	9/8
42-44	3/4
45-49	9/8
50	6/8
51-53	9/8

(Şekil 4.1.)
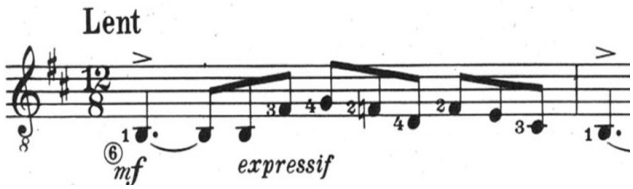
[6] Vural SÖZER, **Müzik Ansiklopedik Sözlük**, 561

Hız Değişimleri;

ÖLÇÜ	HIZ TERİMİ
1-3	Lent
4-13	Plus Vite
14-38	Lent
39-44	Lent
44-51	Vite
52-53	Large

(Şekil 4.2.)
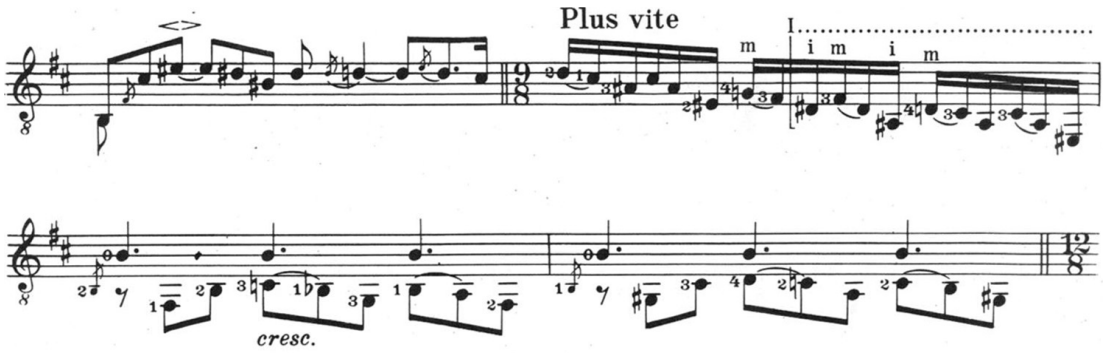
Prelude 12/8'lik ölçü sayısındaki ve si minör tonalitedeki bir motif ile başlamaktadır. Eserin teması olarak kabul edebileceğimiz bu motif Prelude boyunca çeşitlenmekte ve diğer bölümlerde de karşımıza çıkmaktadır. (Şekil4.3.)

(Şekil 4.3.)
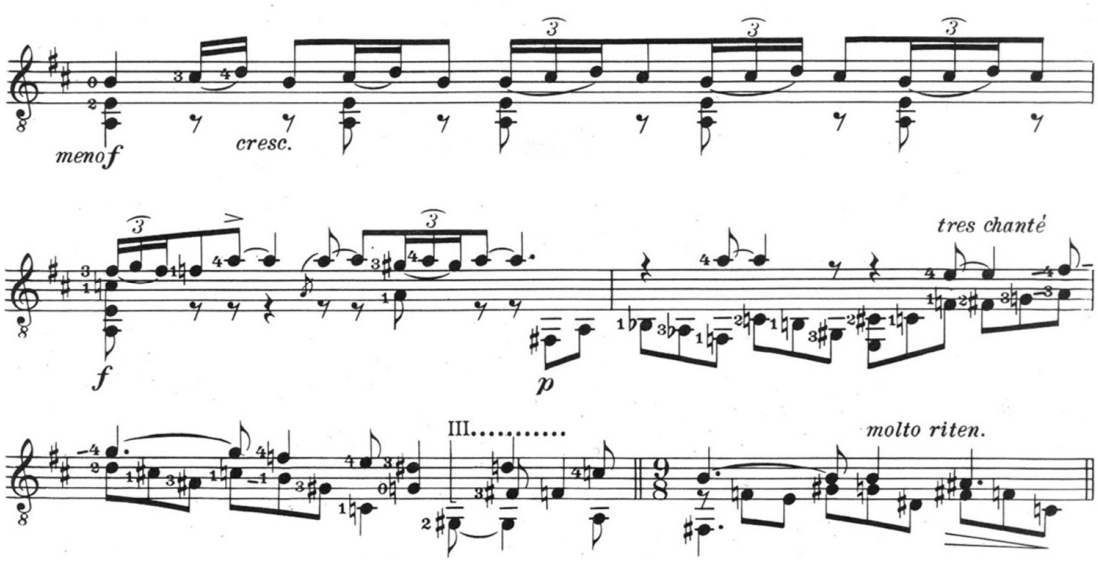
Motifin 3 ölçü boyunca tek sesli olarak gelişmesinin ardından eserin temposu Plus Vite (daha hızlı) olmaktadır ve bu hız değişimi ile birlikte 9/8'lik ölçü sayısına geçilmektedir. 3 ölçü devam edecek olan 9/8'lik bölümün ilk ölçüsü 16'lık notalarla bir köprü gibi yazılmıştır. Adı geçen ölçüdeki ritmik ve melodik yazım, eserin gelişme bölümünde(Vite) karşımıza çıkacak olan yapı ile aynı karakterdedir. (Bkz. Şekil 4.7.) Ardından gelen iki ölçüde ise eserin teması çeşitleyerek devam etmektedir ve temaya ikinci teldeki si notası ''ostinato''[7] bir anlayışla eşlik etmektedir. (Şekil 4.4.)

[7] Ostinato: Sürekli, inatçı, ısrarcı.
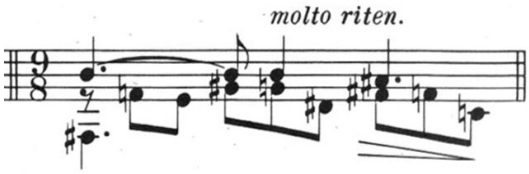

(Şekil 4.4.)

6 ölçü sonra tekrar 12/8'lik tempoya geçen eser iki ölçü boyunca temayı işlemeye devam etmektedir. Bu çeşitlemenin sonunda ise gidişata tamamen tezat yapıda olan ‘‘la suspended 2’’ (Asus2) akorunun tekrarlandığı bir ölçü gelir ve ardından ‘‘la minör 6’lı’’ (Am6) akorunun gelmesi ile eser tekrar temanın hatırlatılacağı 3 ölçülük bölüme girer. Bu üç ölçü boyunca soprano partisindeki melodi temaya eşlik etmektedir. (Şekil 4.5.)
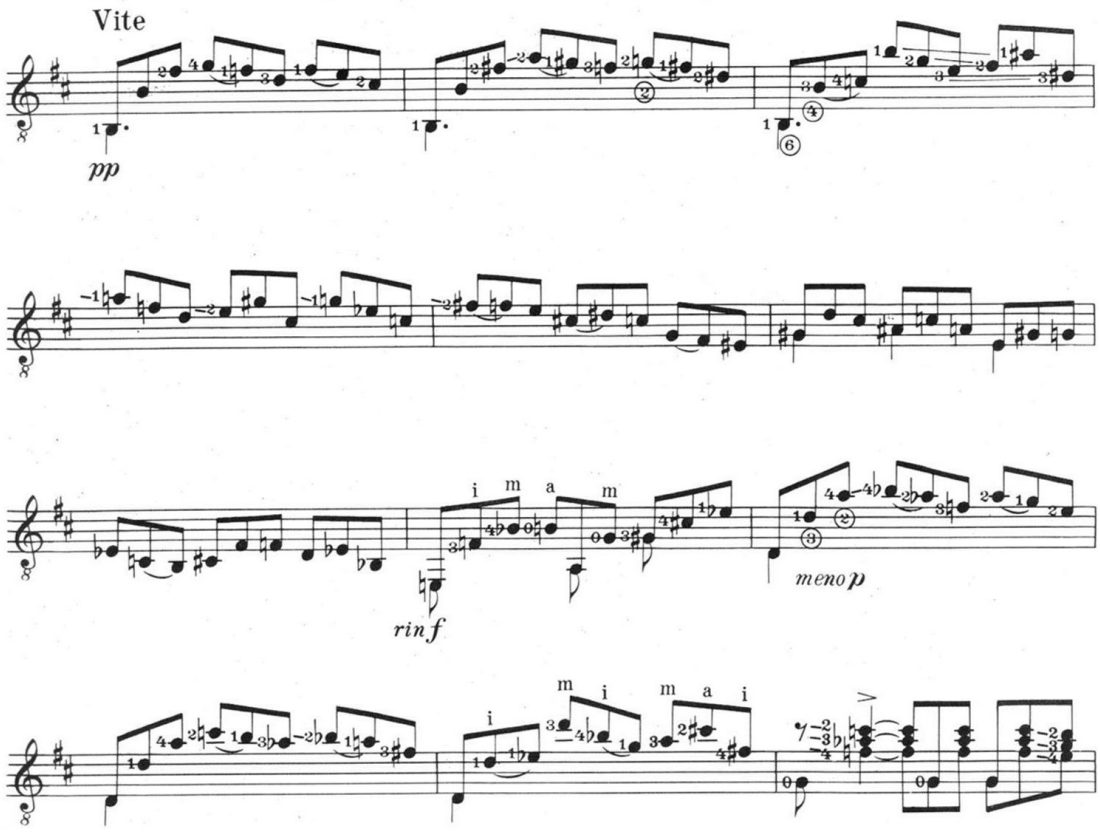

(Şekil 4.5.)

Prelude’ün girişi olarak kabul edebileceğimiz bu bölümün 9/8’lik yazılmış son ölçüsü aslında eserin devamındaki hızlı bölümün bir girişi niteliğindedir. (Şekil 4.6.)
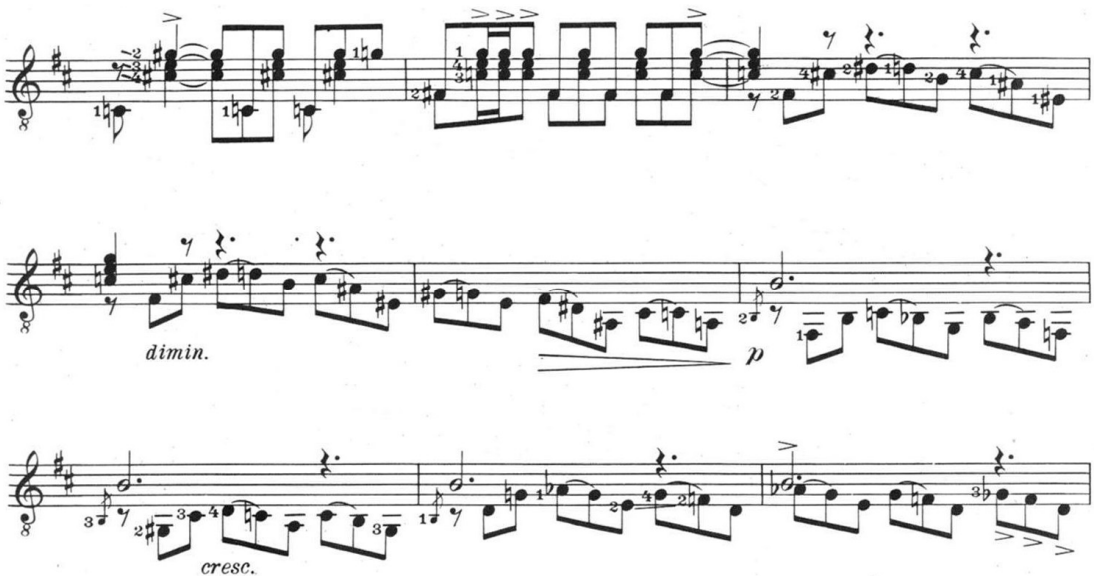

(Şekil 4.6.)

Giriş bölümündeki sakin yapının ardından 9/8'lik ölçü sayısındaki Vite (hızlı) bölümü başlar. Ostinato yapıda ve si minör tonaliteden pek ayrılmadan ilerleyen bu bölümde, besteci daha önce de kullanmış olduğu çeşitleme yöntemine devam etmektedir. (Şekil 4.7.)

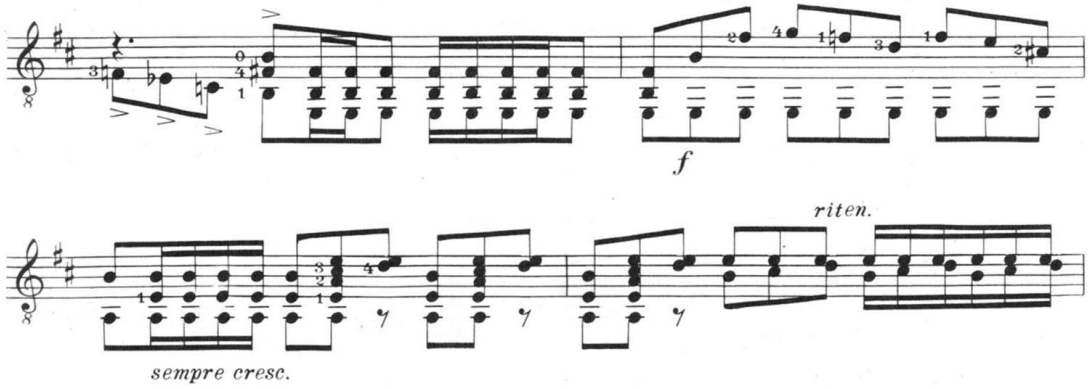

(Şekil 4.7.)

(Şekil 4.7.Devamı)
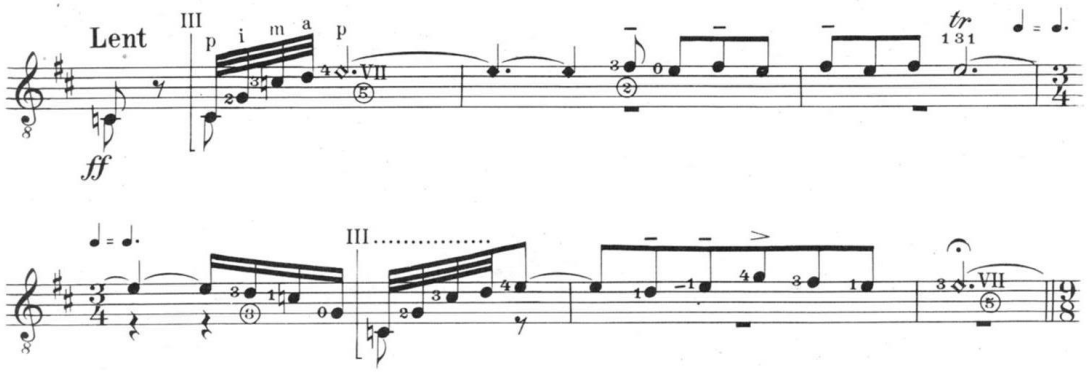
Temanın farklı tonlarda ve oktavlarda tekrar edildiği bölüm genelde tek sesli yazılmıştır. 25 ölçü boyunca devam eden hızlı bölümün son iki ölçüsünde Frank Martin girişte yazdığı gibi eserin gidişatına tezat oluşturabilecek nitelikteki la suspended 2 (Asus2) akorunu getirmektedir. (Şekil 4.8.)

(Şekil 4.8)
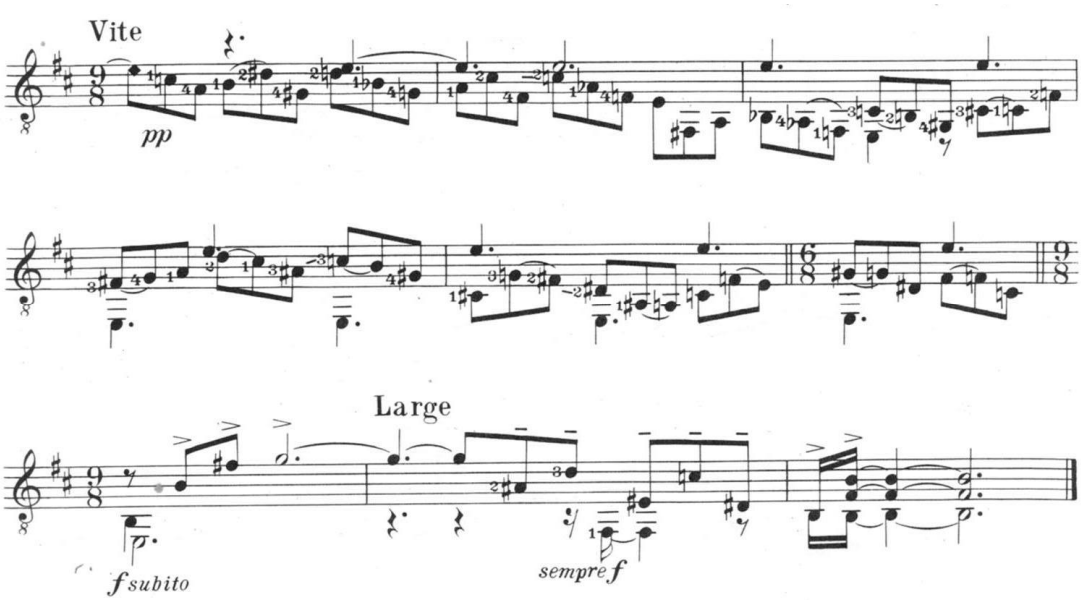
Hızlı ve gergin karakterdeki gelişmenin La Majör tonaliteye bağlanmasının ardından ani bir şekilde tamamen farklı anlayışta kabul edebileceğimiz Do Majör 9'lu (Cadd9) akoru ile başlayan Lent(ağır) bölümü gelmektedir. 6 ölçüden oluşan

sakin karakterdeki bu kısımın ilk 3 ölçüsü 9/8’lik, ikinci 3 ölçüsü ise 3/4'lük tür. Bestecinin el yazmasında bu bölüm ölçü sayısız olarak verilmiştir. Bölüm sanki parçanın gergin kromatik yapısından uzaklaştıran bir doğaçlama gibidir. (Şekil 4.9.)

(Şekil 4.9.)

Lent olarak yazılan ölçülerin ardından 9 ölçülük final bölümü başlamaktadır. 9/8’lik ölçü sayısında Vite (hızlı) olarak yazılan bölüm bir nevi Prelude’ün özetidir. Finalde temanın sık şekilde tekrar etmesi ve çeşitlenmesinin ardından bestecinin eser boyunca kullandığı ani tempo değişimi ile Large (ağır tempolu) olarak seslendirilmesini istediği ölçüler gelir ve eser B5 (si-power chord) akoru ile son bulur. (Şekil 4.10.)

Şekil(4.10.)

4.3. II. Bölüm-Air

4.3.1. Air'ın Tanımı

''Müzik tarihindeki yeri bakımından 16. yüzyıl sonlarından 17. yüzyıl ortalarına dek sürüp gelmiş olan Air, ses için yazılmış bir türdür. Bu türün geliştiği çağda içki şarkıları, oyun şarkıları ve dinsel şarkılar dışında pastoral ve aşk niteliği taşıyan her türlü şarkıya bu ad verilirdi.''[8]

Yapı olarak Air bir ya da birkaç çeşitlemeden oluşur. Bu çeşitlemeler genelde doğaçlama havasındadır.

4.3.2. Air'in Müzikal Yapısı
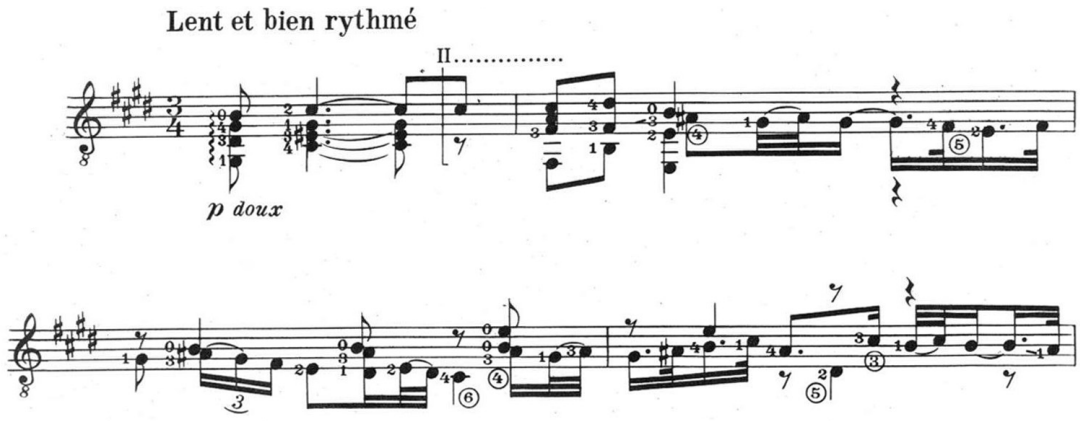
Quatre Pieces Breves'in ikinci bölümü olan Air, Do diyez Majör tonalitededir. Frank Martin'in eserlerini yazarken kullandığı kendine özgü yaklaşımlar bu bölümde de kendini göstermektedir. Air, dört diyezli yani ilk bakışta Mi Majör tonunda gibi görünmektedir fakat eserin tamamı incelendiğinde aslında bestecinin Do diyez Majör tonalitede bir bölüm yazdığı anlaşılmaktadır.

Air, yazım tekniği açısından Prelude, Plainte ve Comme une Gigue ile tamamen zıt karakterdedir. 3/4 lük ölçü değerindeki bölümde eserin geri kalanına hâkim olan ani ritim ve ölçü değişimleri ile kromatik yazım kendini göstermez. Air diğer bölümlere göre oldukça sakin ve huzurlu bir yapıya sahiptir. Frank Martin bu bölümün tamamını ''senkoplu''[9] olarak bestelemiştir.
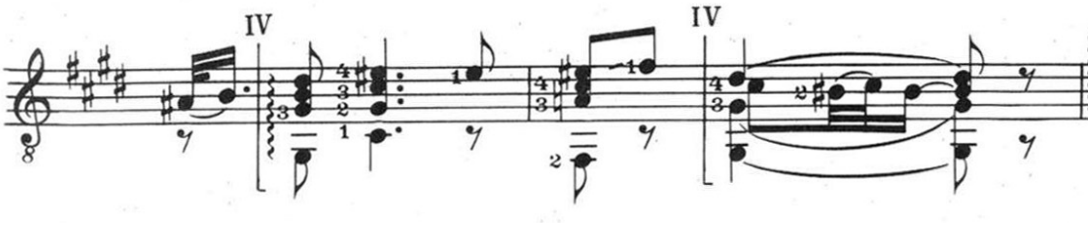
---

[8] Andre HODEIR, **Müzik Türleri ve Biçimleri**, Çev. İlhan Usmanbaş, 24.
[9] Senkop: Müzikte güçlü zamanın zayıf zamana kaydırılmasına verilen ad.

Eser dört sesli akorlar ve senkoplar ile başlar. Akorlar ile güçlendirilen ve yaklaşık bir buçuk ölçü devam eden ufak melodinin ardından bas tellerdeki karşı melodi başlar. (Şekil 4.11.)

(Şekil 4.11.)
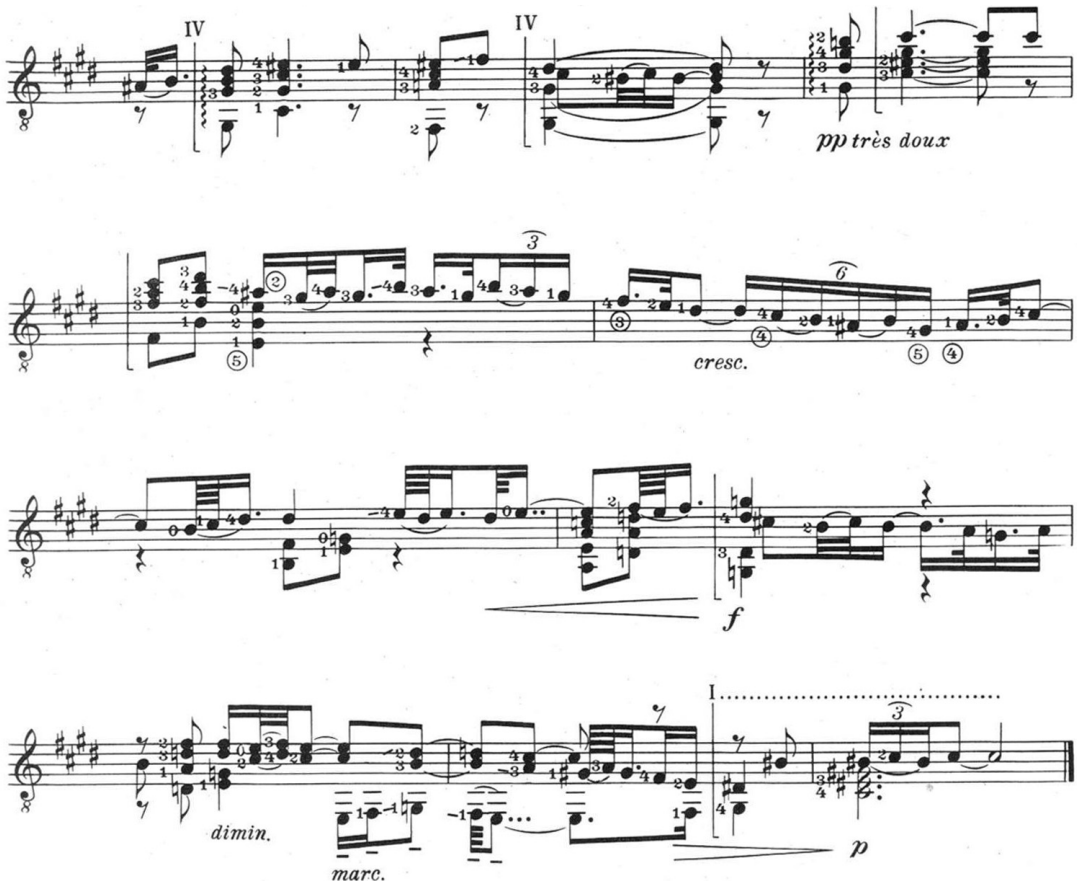
Dört ölçülünün ardından girişteki akorlar farklı çevrimlerle yeniden karşımıza çıkar ve girişi hatırlatan bir melodi yine bir buçuk ölçü boyunca devam eder ve eserin ilk cümlesi Sol diyez Majör akoru ile son bulur. (Şekil 4.12.)

(Şekil 4.12.)

İlk cümlenin ardından bölümün başlangıcındaki Sol diyez Majör ve Do diyez Majör akorları bir oktav yukarıdan karşımıza çıkar fakat bu sefer daha kalın oktavdaki karşı melodi(Şekil 4.11.) yoktur. Akorlar ile başlayan melodi eserin sonuna kadar devam eder. Genelde melodiye eşlik eden basit akorlar ile süslenmiş bölümde daha önce karşımıza çıkan senkoplu ritimler, üçlemeler, ufak süslemeler,

ezgiler tekrar edilir ve eser ana tonalitesi olan Do diyez Majörde son bulur. (Şekil 4.13.)

(Şekil 4.13.)

4.4. III. Bölüm-Plainte

4.4.1. Plainte'nin Tanımı

Plainte, Fransızcada şikâyet, sitem anlamındadır.

Eserin diğer bölümleri olan Prelude, Air ya da Comme une Gigue gibi barok dönem türlerinden birisi değildir. Besteci bu bölümü sanki ayrı bir parça gibi düşünmüştür.

4.4.2. Plainte'nin Müzikal Yapısı
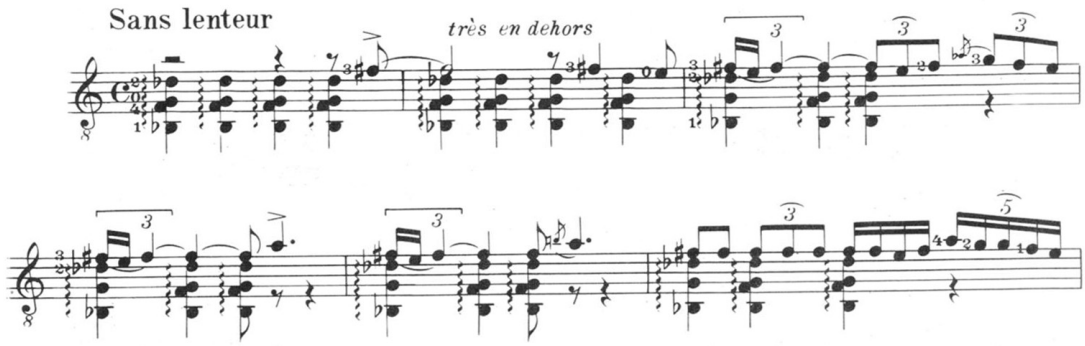
Plainte boyunca besteci, Prelude bölümündekine benzer bazı tempo değişimleri kullanmıştır. Bu değişimlerin gerçekleştiği ölçüler ile ilgili tablo aşağıda yer almaktadır. (Şekil 4.14.)

Hız Değişimleri;

ÖLÇÜ	**HIZ**
1-22	Sans Lenteur
23-31	Quasi Allegro
32-35	Vite

(Şekil 4.14.)
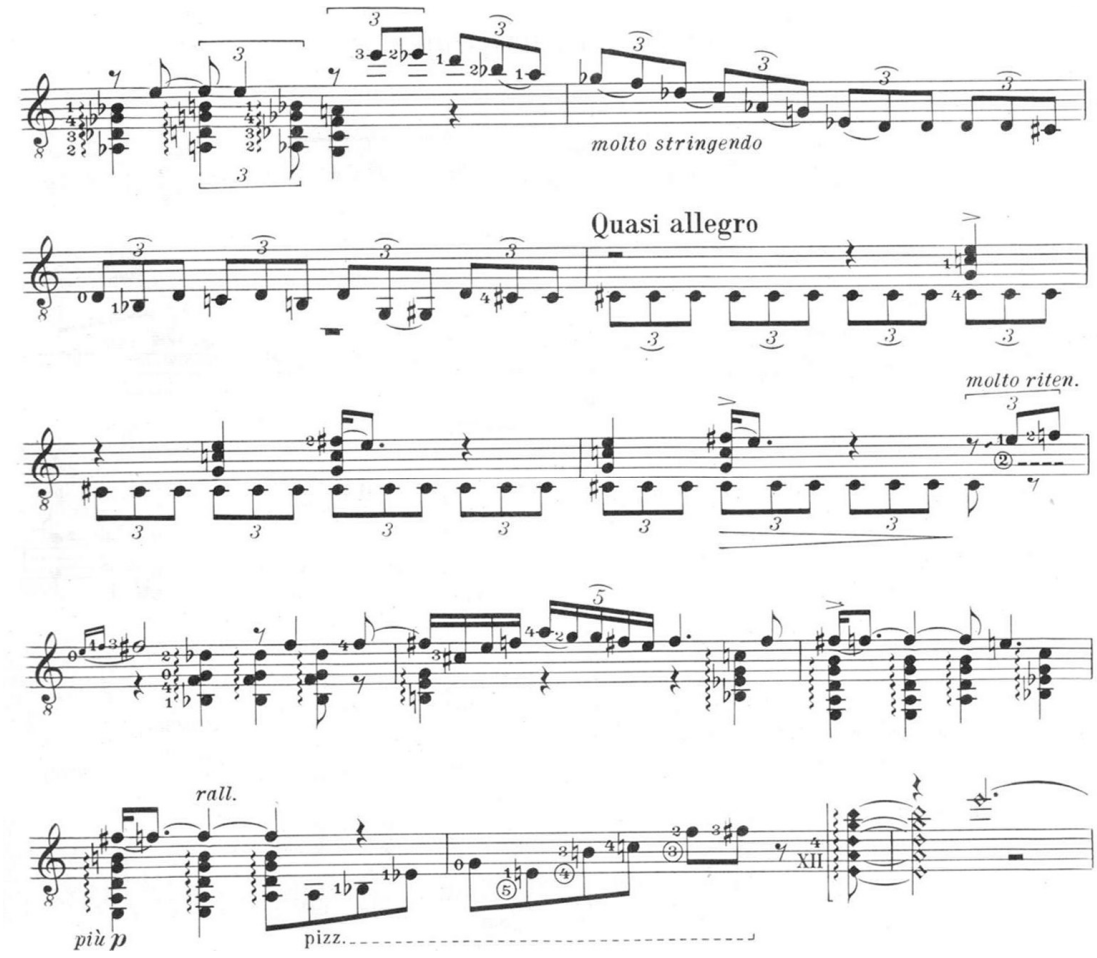
4/4 lük ölçü sayısındaki bölüm minör 6'lı akorları ile başlamaktadır. Eser, 6 ölçü boyunca tekrar edilen bu akor ve soprano partisindeki melodi ile devam eder. (Şekil 4.15.)

(Şekil 4.15.)

İlk altı ölçüde karşımıza çıkan üçlemeler ve ostinato akorlar eserin geri kalanında da aynı şekilde devam etmektedir.
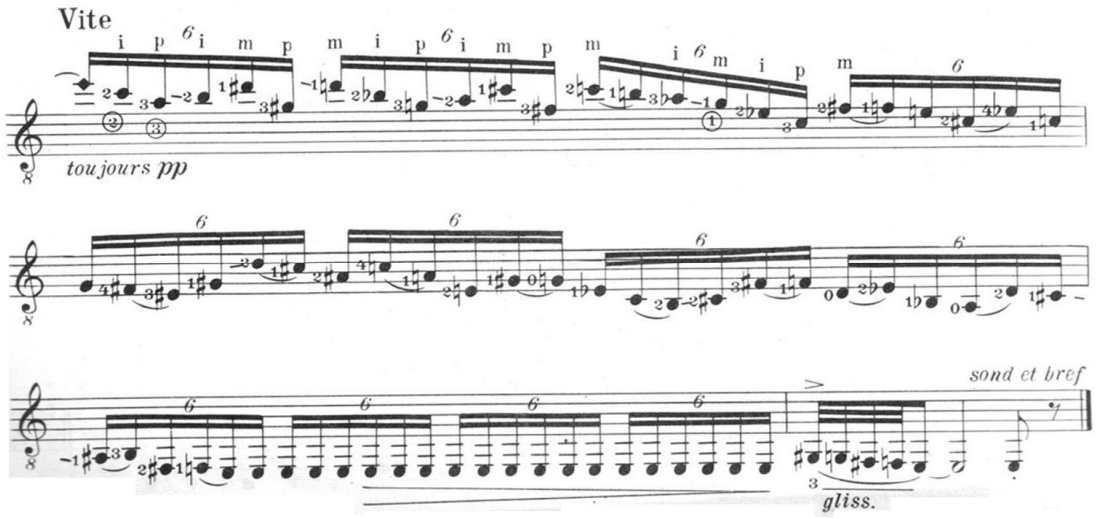
Neredeyse aynı karakterde ilerleyen Plainte'nin 20. ölçüsünde bestecinin diğer bölümlerde sıklıkla kullandığı bir yöntem karşımıza çıkmaktadır. Eserin devamında üçlemelerden oluşan ve önceki yapısı ile zıtlık oluşturabilecek nitelikte bir bölüm başlar ve parça quasi allegro (allegro gibi) temposuna ulaşır. Bu bölümde ısrarcı yapıyı 3 ölçü boyunca gelen do diyez notası devam ettirmektedir. Bölümün ardından eserin genel gidişatını hatırlatan akorlar yeniden belirir. (Şekil 4.16)

(Şekil 4.16.)

Bölümün Majör 6/9 akoru ile duraklamasının ardından Prelude bölümünün finalindeki yapıyı hatırlatan Vite (hızlı) bölümü başlar. Altılamalar ve kromatik seslerle yazılan 4 ölçülük bölüm Plainte'nin genel karakterinden tamamen farklıdır.

Bölümün genel yapısındaki sıkıntılı ve ısrarcı karakter parçanın sondan bir önceki ölçüsünde yer alan mi notaları ile kendini hatırlatır. Plainte beklenmedik bir şekilde ufak bir glissando (kaydırma) ile sona erer. (Şekil 4.17.)

(Şekil 4.17.)

4.5. IV. Bölüm-Comme une Gigue

4.5.1. Gigue'in Tanımı

''Barok dönem saray dansları içerisinde en hareketli ve aceleci olarak icra edilen danstır. 3/8, 6/8 ve ya 12/8'lik tempoda yazılan gigue'ler, besteciler tarafından çoğunlukla süitin son-kapanış bölümü olarak kullanılmıştır. Çok eski bir

dans olan gigue'in pek çok milletten geldiği düşünülmektedir. Ancak kabul gören kanı bu dansın İngiliz kökenli olduğudur.''[10]

Gigue, diğer Barok dönem dans formlarına göre daha uzun iki bölümden oluşur. Füg stilinde yazıldığı da görülmektedir.

4.5.2. Comme une Gigue'nin Müzikal Yapısı

Quatre Pieces Breves'in final bölümü olan Comme une Gigue'yi besteci barok dönem İngiliz saray danslarından olan Gigue üslubunda yazmıştır. Bölümde Prelude'de olduğu gibi kromatik bir anlayış hâkimdir. Eser süresince pek çok kez ölçü sayısında ve hızında değişimler meydana gelmektedir. Bu değişimler aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir. (Şekil 4.18. ve 4.19.)

Ölçü sayısı değişimleri;

ÖLÇÜ	**ÖLÇÜ SAYISI**
1-33	6/8
34-81	3/4
82-98	6/8
99	9/8
100-103	6/8

(Şekil 4.18.)

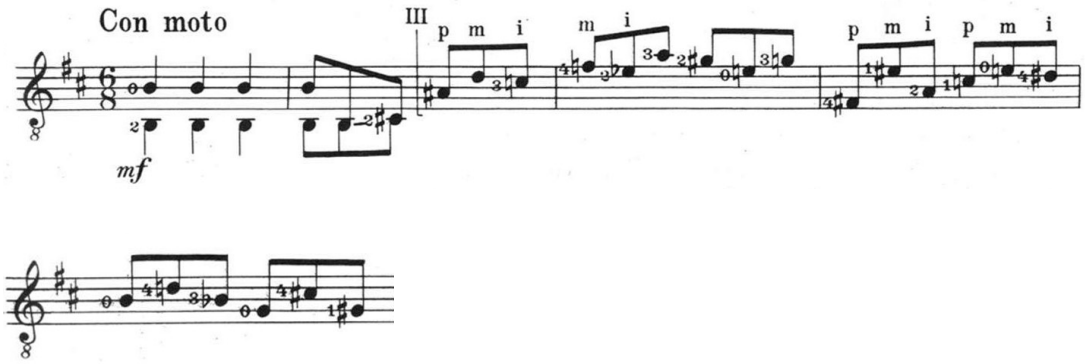
Hız değişimleri;

ÖLÇÜ	**HIZ**
1-78	Con Moto
79-81	Lent
82-99	Tempo I
100-103	Plus Lent Tres Declame

(Şekil 4.19.)
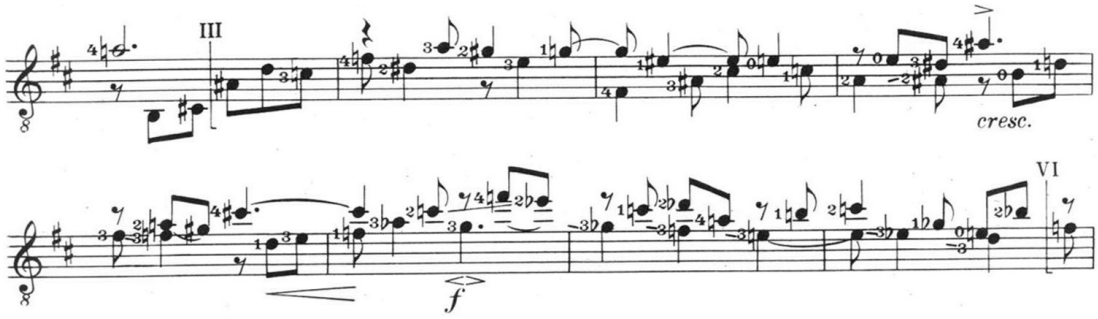
[10] Serkan AĞIR, **Barok Dönem Klavsen Eserlerinin Klasik Gitara Uyarlanmasındaki Yöntemler**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Eser Metni, 14.

Si minör tonalitedeki bölümün teması olan 4 ölçülük melodiden önceki ölçü sanki 3/4'lük bir giriş gibi yazılmıştır. Bu ölçüdeki motif eser boyunca farklı tonalitelerde karşımıza çıkmaktadır. (Şekil 4.20.)
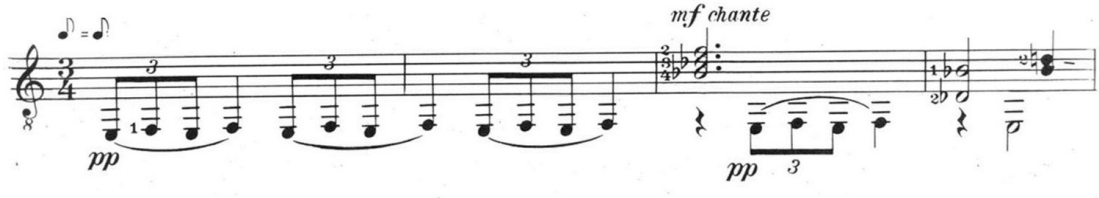

(Şekil 4.20.)

Eser boyunca çeşitleme tekniği kullanılmış ve tema farklı karakterlerde işlenmiştir. (Şekil 4.21.)

(Şekil 4.21.)

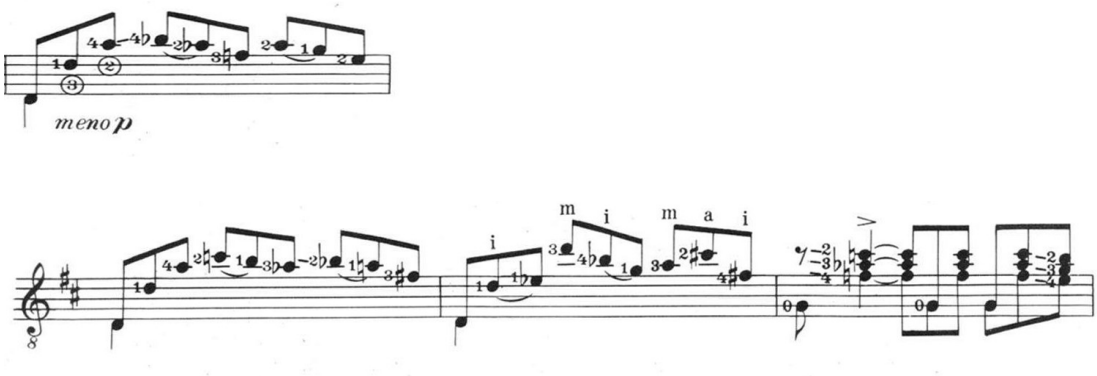
Frank Martin'in eserin diğer bölümlerinde kullandığı zıtlıklar, ostinatolar ve ani değişimler Comme une Gigue'de de yer almaktadır. Temanın sürekli tekrarlandığı ve işlendiği sergileme bölümünün ardından 3/4'lük ölçü sayısında gelişme bölümü başlamaktadır. Bu gelişmede ostinatolar gitarın 6. telinde üçleme şeklindeki ‘‘mi-fa-mi-fa’’ notaları ile kendini hissettirmektedir. (Şekil 4.22.)

(Şekil 4.22.)
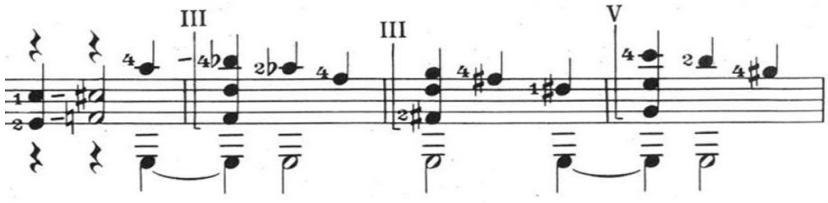
Gigue'de Prelude bölümündeki tema farklı şekillerde kendini hatırlatmaktadır. (Şekil 4.23.)

1.bölüm-Prelude

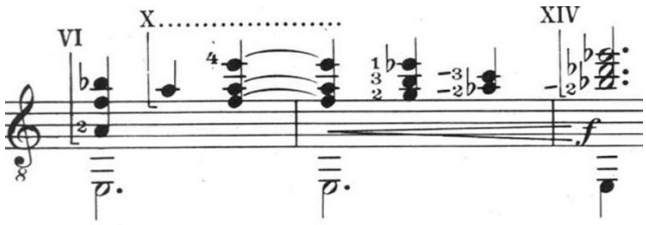

(Şekil 4.23.)

4. bölüm-Comme une Gigue

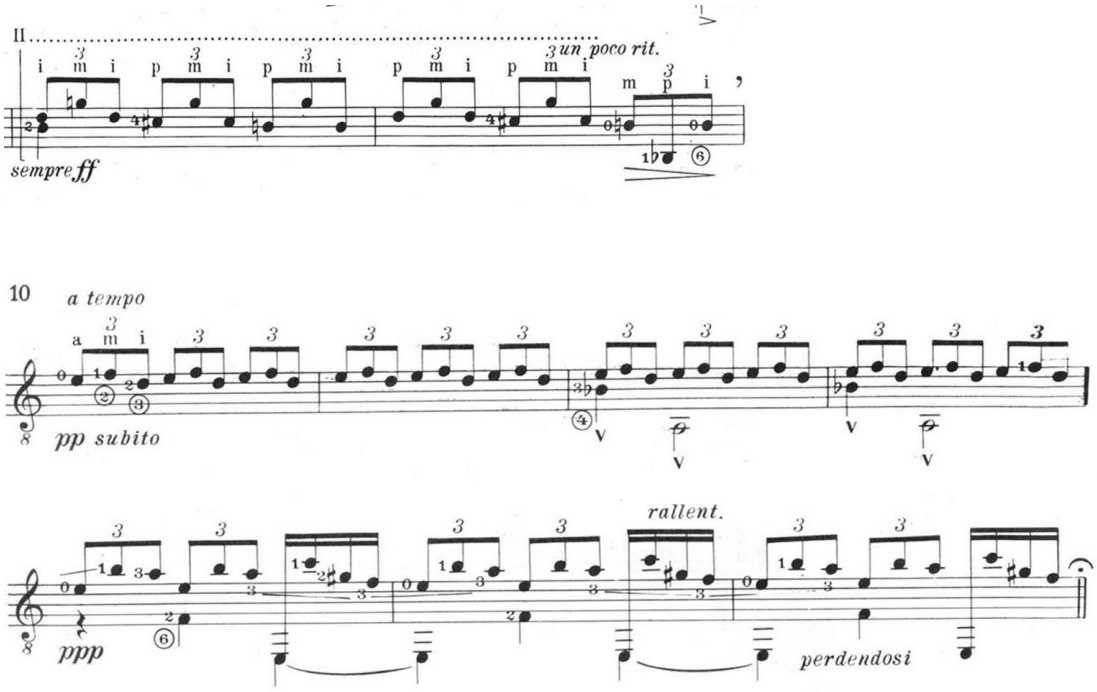

(Şekil 4.24.)
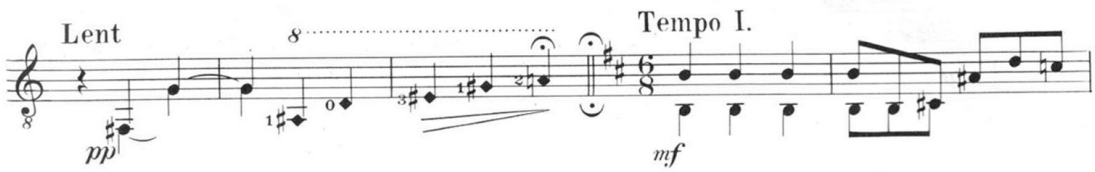

(Şekil 4.24.Devamı)

Devamında gelen arpejler, Comme Une Gigue'in genel yapısından tamamen farklı niteliktedir. (Şekil 4.25.)
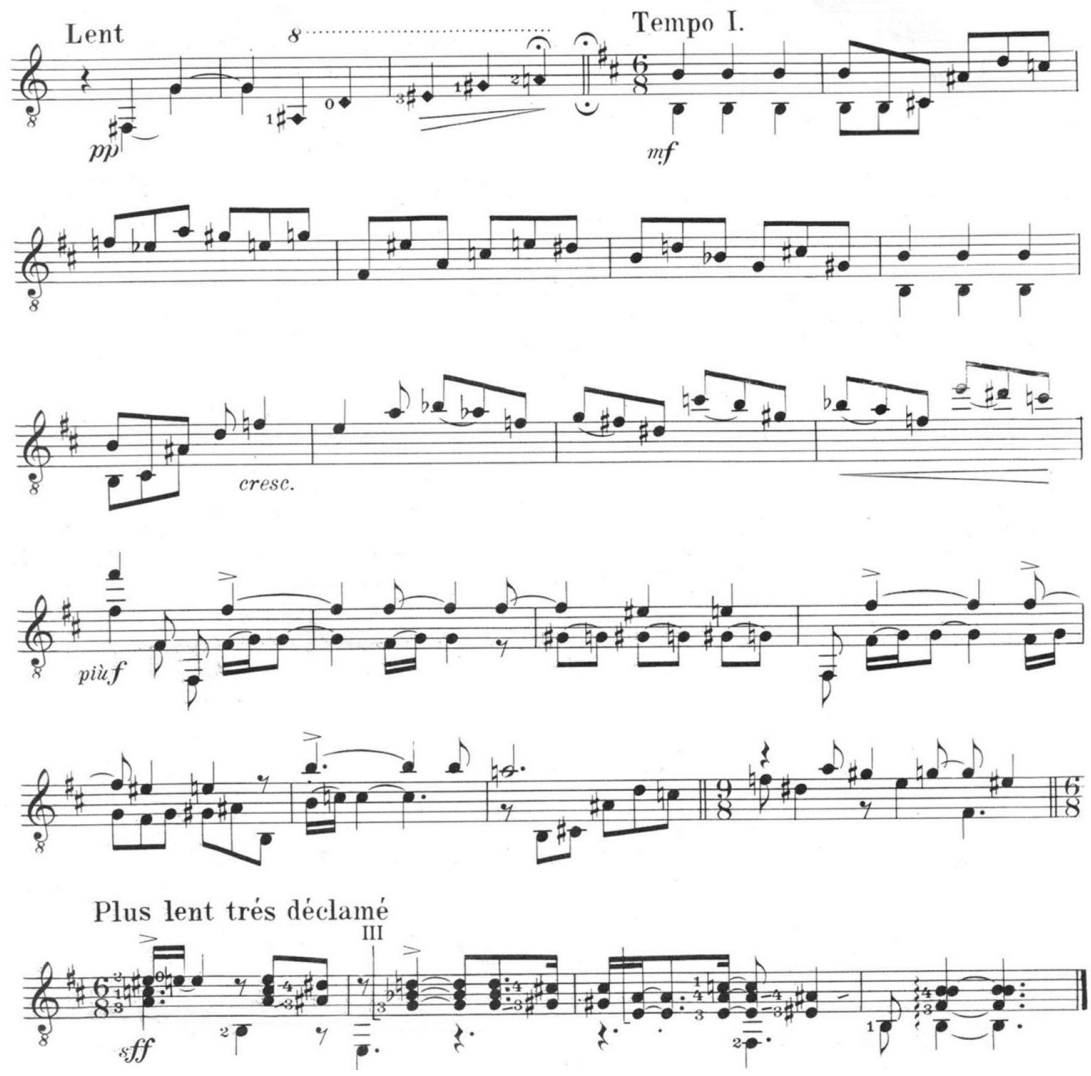

(Şekil 4.25.)

Arpejlerin ardından Prelude bölümündekine benzer, sakin yapıda bir Lent bölümü başlar. Yapay armoniklerin kullanıldığı 3 ölçülük Lent bölümün ardından ‘‘a tempo’’da eserin teması tekrar eder. (Şekil 4.26.)

(Şekil 4.26.)

Sanki tekrar yapılmış gibi eserin başlangıcındaki bölümlerin aynen çalınmasının ardından bestecinin ‘‘plus lent tres declame’’(ağır şekilde ve çok güçlü bağırır gibi) olarak belirttiği 6/8’lik final bölümü gelir. Eser Prelude bölümünün finali ile benzer yapıda, gergin bir şekilde B5(si-power chord) akoru ile son bulur.(Şekil 4.27.)

(Şekil 4.27.)
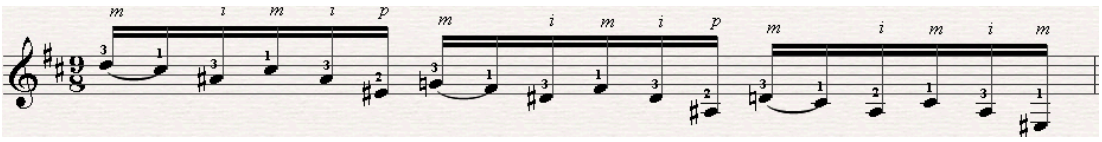
5.1. QUATRE PIECES BREVES'İN GİTAR TEKNİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Quatre Pieces Breves çağdaş dönem klasik gitar repertuvarının önemli yapıtlarından birisidir. Eser, Amerika ve Avrupa'da gerçekleştirilen prestijli gitar yarışmalarında çoğu kez zorunlu parça olarak yer almıştır. Ayrıca Jose Antonio Escobar, Marcin Dylla gibi yeni nesil gitaristler kazandıkları bazı yarışmalarda bu eseri yorumlamışlardır.

Eserin geneline bakıldığında kullanılan gitar tekniklerinin yanı sıra, ani dinamik değişimler ve icrası pek kolay olmayan, ''kontrpuan''[11] tekniğinin kullanıldığı pasajlar yer almaktadır. Dolayısıyla Quatre Pieces Breves'i iyi bir şekilde icra edebilmek için sadece teknik yeterlilik değil aynı zamanda incelikli bir yorum ve çalgı hâkimiyeti gerekmektedir.

5.2. Prelude
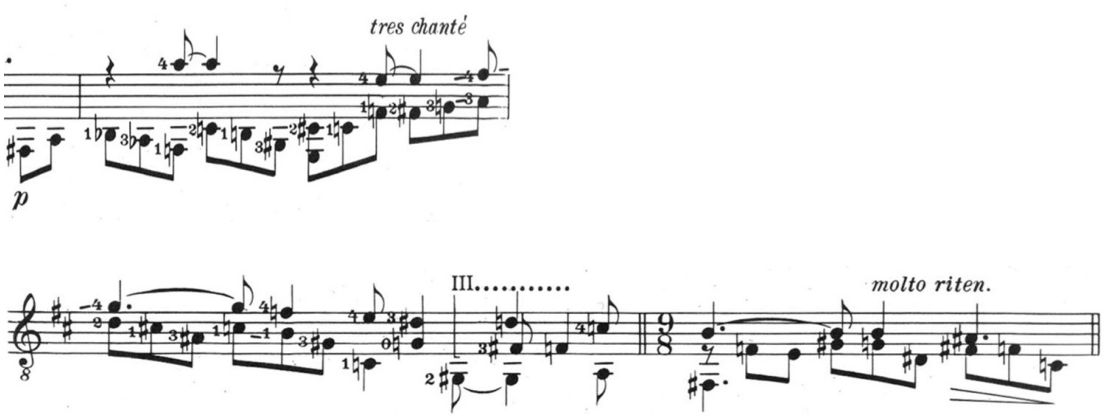
Eser gitarın bas tellerinde çalınan oldukça sakin yapıda bir melodi ile başlamaktadır. 4. Ölçüde ise 16'lık notalardan oluşan hızlı geçiş bölümü gelmektedir. Bu ölçü legato ve arpej tekniği ile icra edilmelidir. Sağ el de ''m,i,m,i,p - m,i,m,i,p- m,i,m,i,m'' sıralaması, sol elde ise aşağıdaki şekilde yazıldığı gibi bir parmak numarası kullanılırsa iki el açısından da paralel pozisyonlar ortaya çıkmakta ve pasajın icrası rahat bir hal almaktadır. (Şekil 5.1.)

[11] Kontrpuan: Kontrpuan bir ezgi ile aynı anda devam eden karşı ezgi olarak tanımlanmaktadır. Tona bağlı kalarak iki ezginin birbiriyle aynı ve farklı yönlere bağımsız olarak hareket etmesi ile oluşur.

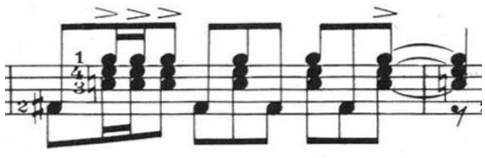
(Şekil 5.1.)

Prelude'ün 11,12 ve 13. ölçülerinde ise hem bas hem de tiz tellerde aynı anda devam eden melodilerin dengeli bir şekilde icra edilmesi gerekmektedir. Bu pasajda bas melodisinin tamamı sağ elde ‘‘p’’ parmağı ile çalınabilirse ton açısından dengeli bir yapı ortaya çıkmakta ve soprano partisindeki melodi rahat bir şekilde icra edilebilmektedir. (Şekil 5.2.)

(Şekil 5.2.)

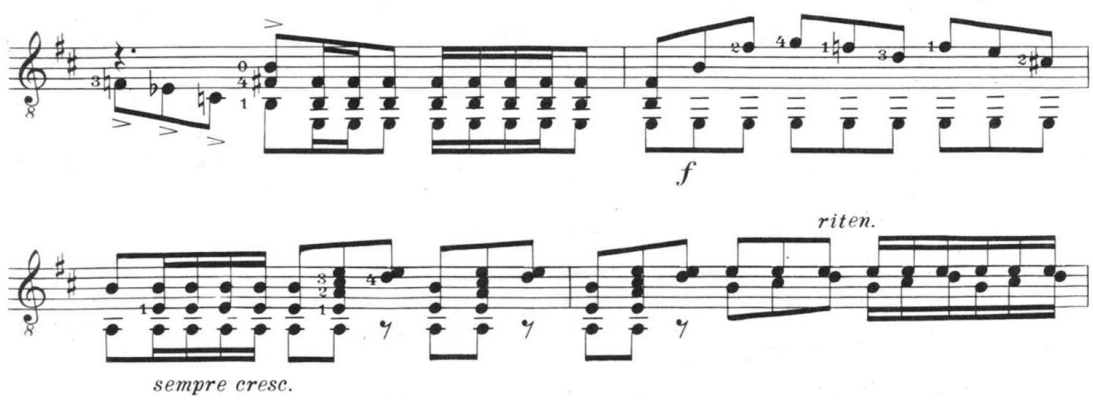
Prelude'ün Vite (hızlı) bölümünde ‘‘legato’’[12] ve ‘‘arpej’’[13] teknikleri hemen her ölçüde karşımıza çıkmaktadır. Bölümün devamında gelen 16'lık değerdeki akorlar ise hızlı tempoda iken sağ elde pek rahat çalınamamaktadır. Bu akorları seslendirmekteki en iyi yöntem ‘‘rasgueado’’[14] tekniğini kullanmaktır. (Şekil 5.3.)

(Şekil 5.3.)
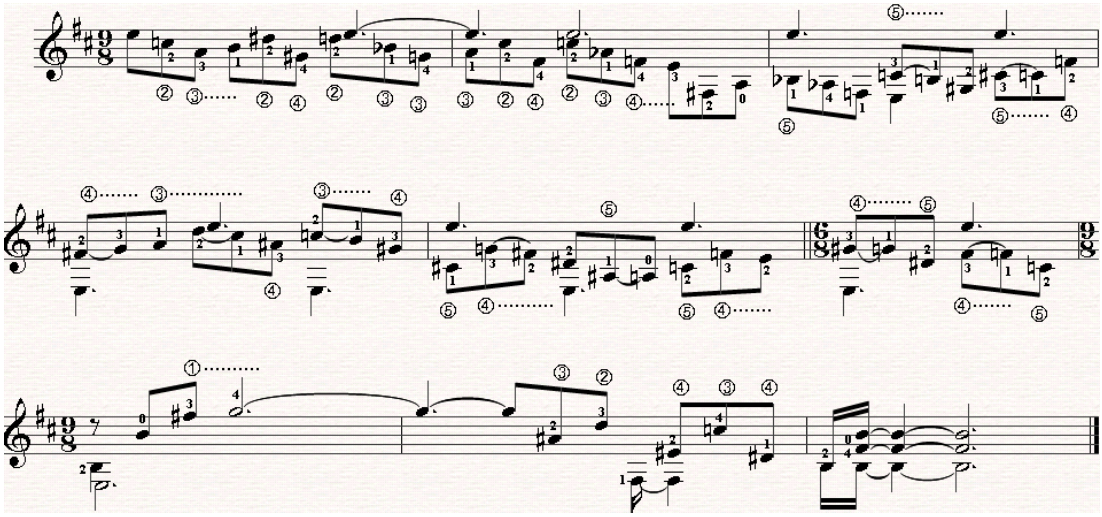
[12] Legato: Birlikte, bağlı.
[13] Arpej: Akoru oluşturan notaların birbiri ardına (tek tek) çalınması.
[14] Rasgueado: Gitarda sağ el parmaklarının değişik kombinasyonlarla birkaç tele aynı anda vurulması ile yapılan teknik.

Aynı şekilde devamında gelen aşağıdaki ölçülerde hem eser içerisinde bir bütün oluşturması hem de daha rahat çalınması için rasgueado tekniği kullanılmalıdır. (Şekil 5.4.)

(Şekil 5.4.)

Prelude'ün teknik açıdan en çok ustalık gerektiren bölümü eserin sonundaki Vite (hızlı) bölümüdür. Bu bölüm oldukça hızlı kromatik melodiler içerdiğinden sol el parmak numaralarına oldukça iyi karar verilmelidir. Aşağıdaki tabloda bu ölçülerin rahat bir şekilde icra edilebilmesi için yapılmış parmak numaraları yer almaktadır. Bu yazımda müzikal bütünlük ve çalım rahatlığı açısından birbirine paralel pozisyonlar yaratılmıştır. (Şekil 5.5.)
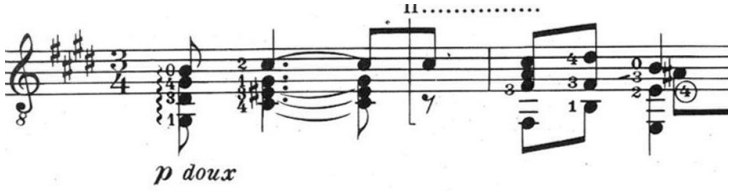

(Şekil 5.5)
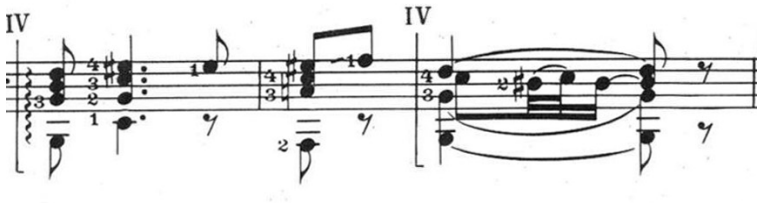
5.3. Air

Air bölümü teknik açıdan incelendiğinde birinci bölüm gibi hızlı legato, arpej ve aniden başlayan rasguadolar içermemektedir. Bölümün icrası sırasında ortaya çıkabilecek problem, birbirine paralel olmayan dört sesli akor geçişlerinde özellikle soprano partisindeki seslerinin kesilmesidir. Gerek akor geçişlerinde gerekse Air bölümünün tamamında senkopların kaybedilmemesine oldukça dikkat edilmelidir.
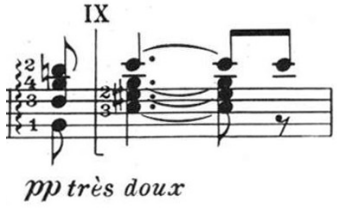
Akor geçişleri:
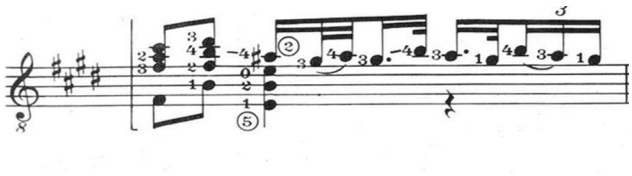

(Şekil 5.6.)

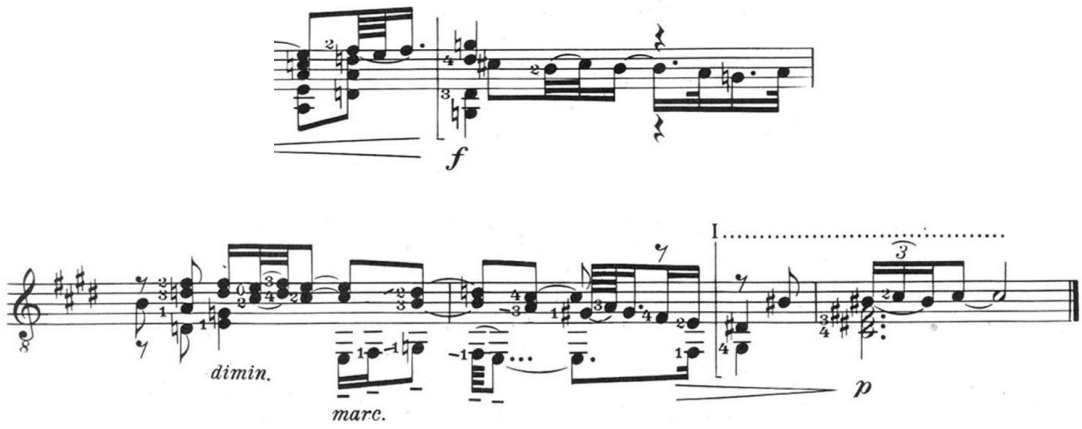
(Şekil 5.7.)

(Şekil 5.8.)
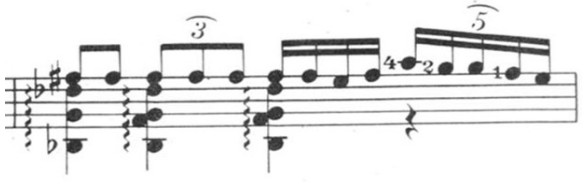

(Şekil 5.9.)

(Şekil 5.10.)

5.4. Plainte
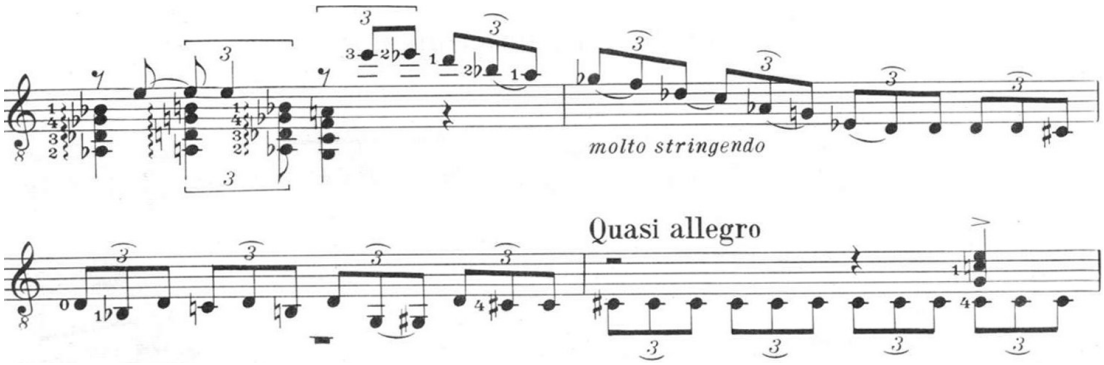
Plainte'nin büyük bir bölümüne 4-5, bazen de 6 sesli olarak yazılan akorlar hâkimdir ve legato tekniği çok sık kullanılmıştır. Bu akorların üzerindeki melodi partisi ise farklı ritmik oynamalar ile karşımıza çıkmaktadır. Örneğin aşağıdaki ölçüde besteci 1 vuruşu sırasıyla 2-3-4 ve 5'lik değerlere bölmüştür.

(Şekil 5.11)

Bölümün 20. ölçüsünde başlayan üçlemeler eserin icrasında zorluk yaratabilecek pasajlardandır. Bu pasaj Universal Edition tarafından basımı yapılan Karl Scheit düzenlemesindeki gibi çalınırsa legatolar ve vurgular ters zamanlara denk gelmektedir. (Şekil 5.20.)
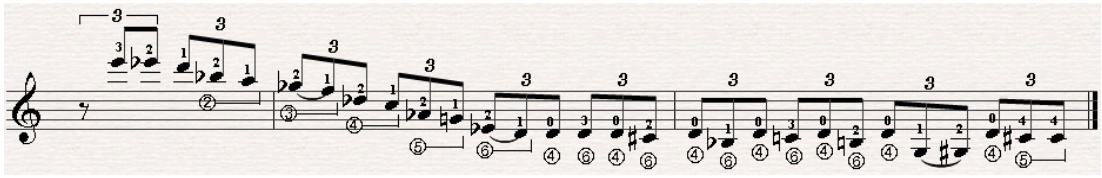
Karl Scheit Düzenlemesi:

(Şekil 5.12.)

Aşağıdaki düzenlemede ise gitar için daha uygun olabilecek bir alternatif yer almaktadır. (Şekil 5.13.)
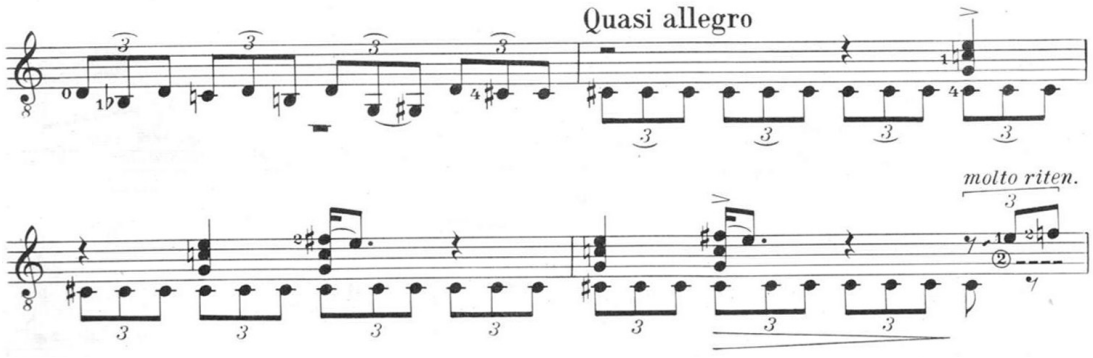
Serkan Ağır Düzenlemesi:

(Şekil 5.13.)

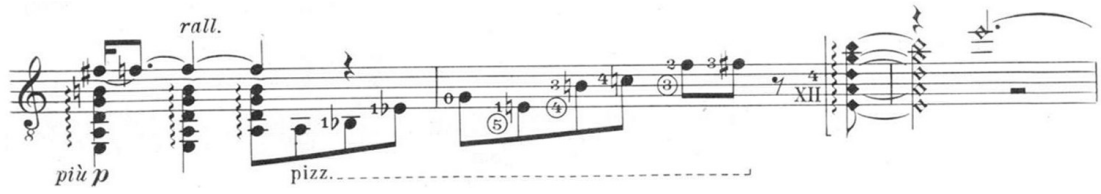
Bölümün icrası esnasında yorumcuyu zorlayacak pasajlardan birisi de 3 ölçü boyunca hızlı tempoda devam eden ve üçlemeler şeklinde gelen 5. teldeki do diyez notasıdır. Bu ölçülerde arka arkaya gelen do diyez notaları sağ elde ‘‘p,i’’ parmakları ile çalınırsa oldukça rahat icra edilebilmektedir ancak bu sefer de yukarı partide bulunan 3 sesli akorların seslendirilmesi imkânsız hale gelmektedir. Uygulanabilecek

en iyi yöntem tempoyu kaybetmeden bütün do diyezlerin ‘‘p’’ parmağı ile çalınmasıdır. (Şekil 5.14.)

(Şekil 5.14.)

Bestecinin Plainte bölümünde kullandığı diğer iki teknik ise ‘‘pizzicatolar’’[15] ve armonik seslerdir. (Şekil 5.15.)

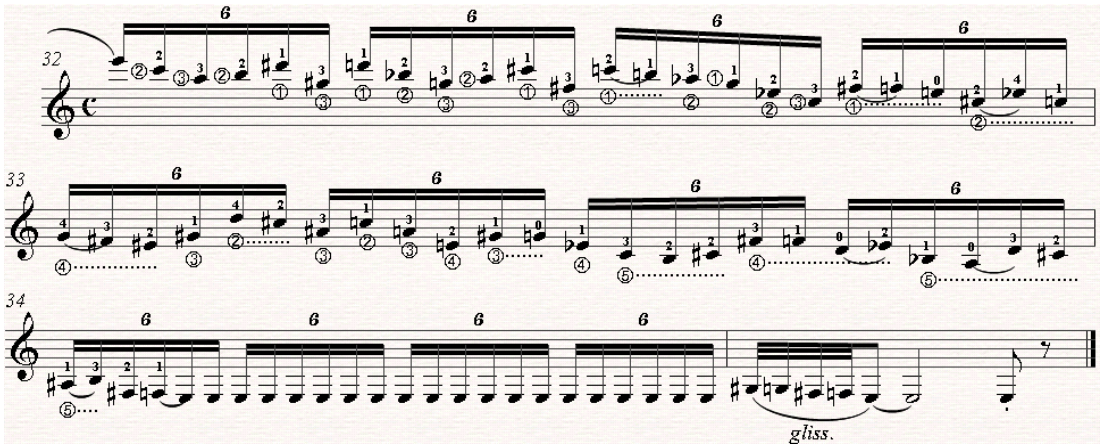

(Şekil 5.15.)

Bölümün finalindeki Vite (hızlı) bölümü Prelude’ün sonundaki yazım ile neredeyse aynı karakterdedir. Bu pasaj belki de eserin teknik açıdan en zor bölümlerindendir. Legato ve arpejlerin karıştırılarak kullanıldığı ve finalde gelen glissando ile biten bölüm sağ ve sol el parmakları açısından çok iyi hesaplanmalı ve uygun bir parmaklama ile çalınmalıdır. Aynı zamanda pozisyon geçişlerinde ortaya çıkan yanlış vurgulara dikkat edilmeli, bölüm mümkün oldukça dengeli bir şekilde icra edilmelidir.

[15] Pizzicato: Gitarda sağ elin dış kısmının köprüdeki tellerin üzerine konulması ile yapılan teknik.
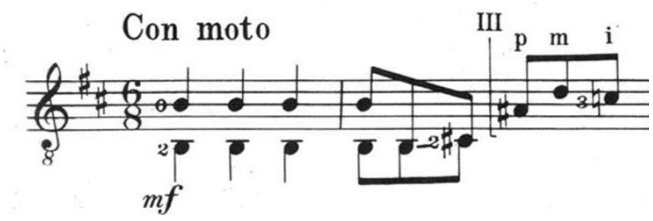
Aşağıdaki tabloda bu bölüm için tarafımdan yapılmış örnek parmak numaraları bulunmaktadır. (Şekil 5.16.)

(Şekil 5.16.)

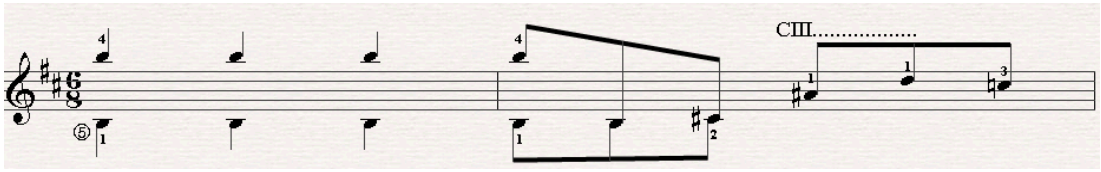
5.5. Comme une Gigue

Quatre Pieces Breves'in ilk basımında (Universal Edition,1956) Comme une Gigue bölümünün ilk iki ölçüsü aşağıdaki gibidir.

(Şekil 5.17.)
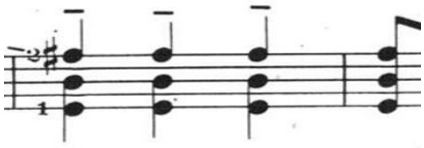
Eserin Universal Edition tarafından yapılan basımından birkaç yıl sonra Julian Bream Comme une Gigue'yi yorumlarken başlangıçtaki si oktav seslerini aşağıdaki gibi çalmayı tercih etmiştir. (Şekil 5.18.)

(Şekil 5.18.)

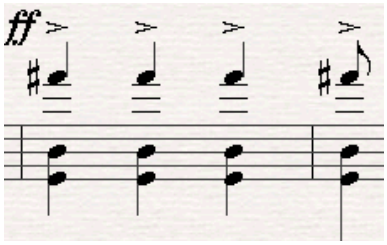
Bream'in bu yorumunu Hollanda'da dinleyen besteci gitaristin düzenlemesini oldukça beğendiğini belirtmiştir. İlerleyen yıllarda Stefano Grondona, Jose Antonio Escobar ve Norbert Kraft gibi önemli yorumcular da Julian Bream'in düzenlemesi ile eseri seslendirmiş ve kaydını yapmışlardır.

Bream'in Comme une Gigue'nin başında yaptığı değişikliğin bir benzeri de 26.ölçüdeki akorlardır. Karl Scheit düzenlemesinde yer alan akorlar aşağıdaki gibidir. (Şekil 5.19.)
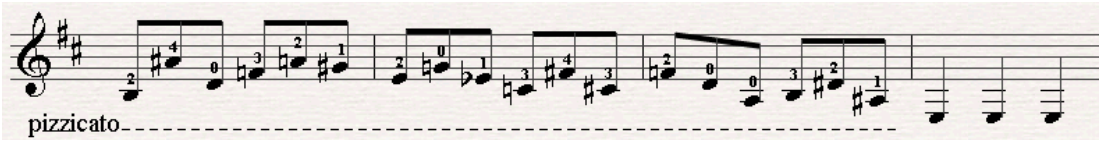

(Şekil 5.19.)

Julian Bream'in yorumunda fa diyez sesi bir oktav yukarıya taşınmıştır. (Şekil 5.20.)

(Şekil 5.20.)
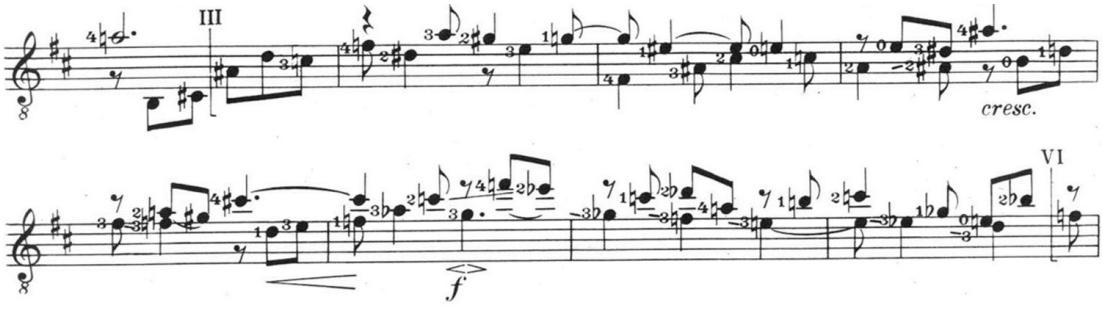
Gitaristin esere eklediği önemli bir yorumda 29. ölçüdeki melodinin ‘‘pizzicato’’ tekniği ile çalınmasıdır. (Şekil 5.21.)

(Şekil 5.21)

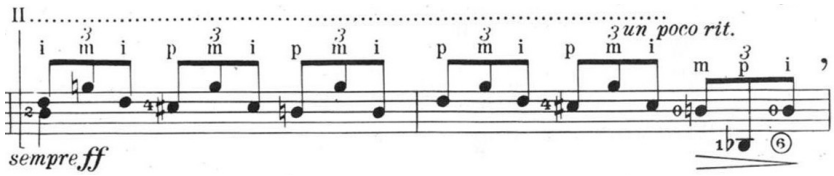
Gerek eserin girişinde ve ortasında gelen seslerin birer oktav yukarıya taşınması gerekse bazı bölümlerinin pizzicato tekniğine geçilerek çalınması eserin icrasını zorlaştırmaktadır. Bream’in eklediği bazı teknikler her ne kadar orijinal partisyonda yer almasa da eseri gitarın olanaklarını kullanarak icra etme açısından önemlidir.

Comme une Gigue’in yorumunda karşılaşılan teknik zorluklardan birisi de 17. ölçüde başlayan ve 8 ölçü boyunca devam eden kontrpuantal yapıdır. Bu bölümde iki melodinin de aynı anda devam ederken hiçbir sesinin zamanından önce kesilmemesi gerekmektedir. Bu durum çalım açısından oldukça zorlayıcıdır. (Şekil 5.22.)

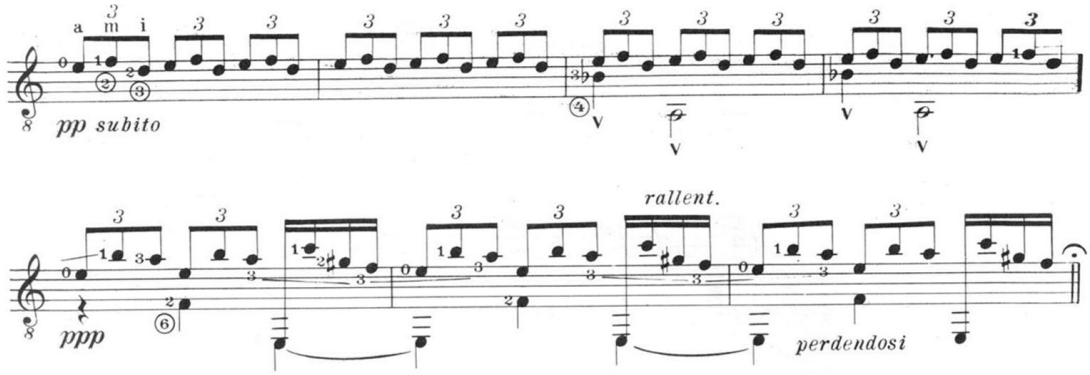
(Şekil 5.22.)

70. ve 71.ölçülerde sağ elde ‘‘p,m,i’’ arpeji kullanılması istenmiştir. Bu arpejin icrası sırasında 3. telde ortaya çıkan melodiye dikkat edilmelidir. (Şekil 5.23.)

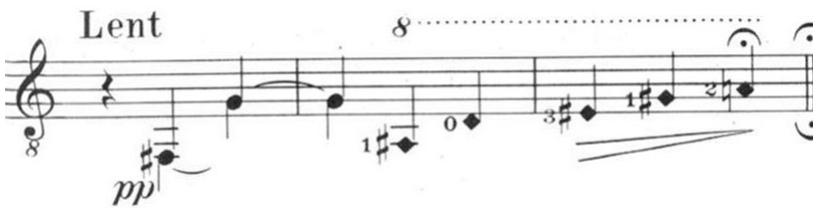
(Şekil 5.23.)

73. ile 78. ölçüler arasında ise sağ elde ‘‘a,m,i’’ arpeji vardır. (Şekil 5.24.)

(Şekil 5.24.)
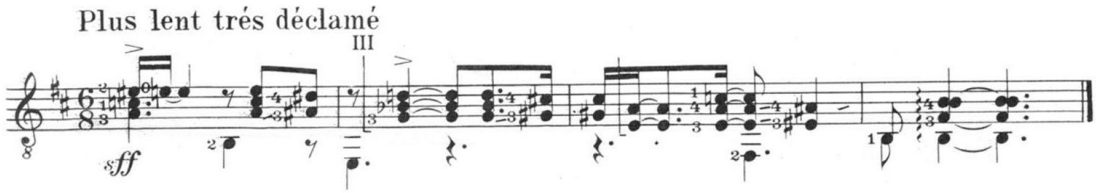
Eserin devamındaki 3 ölçülük Lent bölümünde pianissimo başlayan fa diyez ve sol notalarının ardından armonikler gelmektedir. (Şekil 5.25.)

(Şekil 5.25.)

Comme une Gigue bölümün son dört ölçüsü besteci tarafından ‘‘plus lent tres declame’’(ağır şekilde ve çok güçlü bağırır gibi) olarak belirtilmiştir. Oldukça kuvvetli bir şekilde icra edilmesi gereken bu ölçüler gitarın eşiğe yakın bölümünden

çalınmalıdır. Eşiğe yakın kısımlarda tel gerginliği yüksek olacağından seslerin çatlaması(tellerin perde demirlerine çarpması) engellenmiş olacaktır. (Şekil 5.26.)

(Şekil 5.26.)
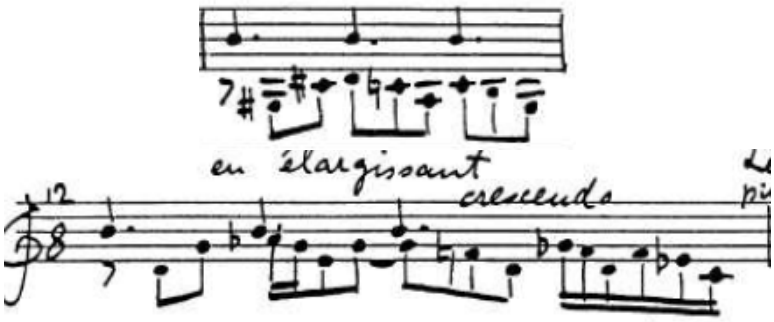
6.1. QUATRE PIECES BREVES'İN ORİJİNAL EL YAZMASI İLE KARL SCHEIT DÜZENLEMESİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Quatre Pieces Breves'in 1959 yılında Universal Edition tarafından yapılan ilk basımında gitarist Karl Scheit'in düzenlemesi kullanılmıştır. Frank Martin'in bu düzenlemeyi kontrol ettiği ve onayladığı bilinmektedir. Bestecinin yazdığı taslak ile basılan düzenleme arasında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıkların tespit edilmesi eserin yorumlanmasında şüphesiz fayda sağlamaktadır.

6.2. Prelude
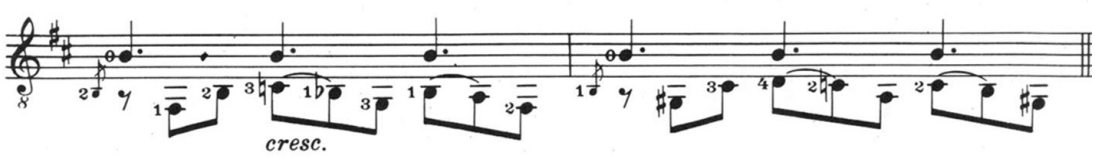
Prelude bölümünün Karl Scheit düzenlemesinde göze çarpan ilk değişiklik 5. ve 6. ölçülerin başındaki si notalarıdır. Frank Martin si notalarını tek yazarken Scheit bu notalara 5. teldeki si notasını eklemiş ve eklediği notayı bir çarpma gibi istemiştir. (Şekil 6.1. ve 6.2.)

Orj.

(Şekil 6.1.)
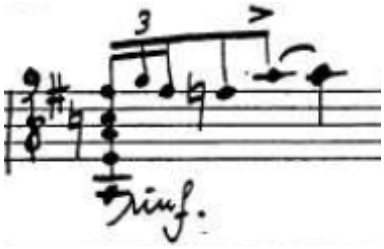
Düz.

(Şekil 6.2.)
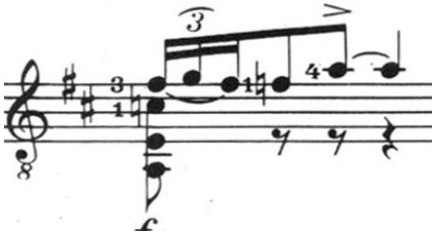
Eserin 10.ölçüsünün girişinde besteci la minör 6'lı akorunun 5 sesli olarak seslendirilmesini istemiştir. Bu akoru 5 sesli olarak çalmak gitarda mümkündür fakat bu sefer akorun en ince sesindeki ‘‘fa-sol-fa’’ üçlemesini seslendirmek oldukça zor hale gelmektedir. (Şekil 6.3.) Bu nedenle Scheit, akoru 4 sesli hale getirmiş, 3.teldeki la notasını çıkartmıştır. Bu değişimle beraber ‘‘fa-sol-fa’’ üçlemesini yapmak nispeten daha kolay bir hal almıştır. (Şekil 6.4.)

Orj.

(Şekil 6.3.)
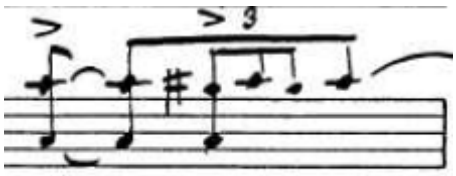
Düz.

(Şekil 6.4.)
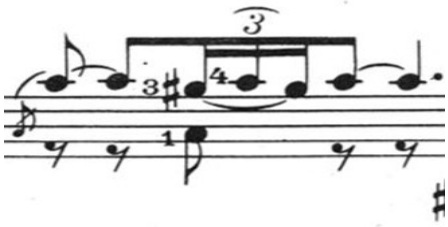
Gitaristin yaptığı başka bir değişiklik 10. ölçünün devamındaki oktav la notasının çarpma olarak seslendirilmesidir. (Şekil 6.6.)

Orj.

(Şekil 6.5.)
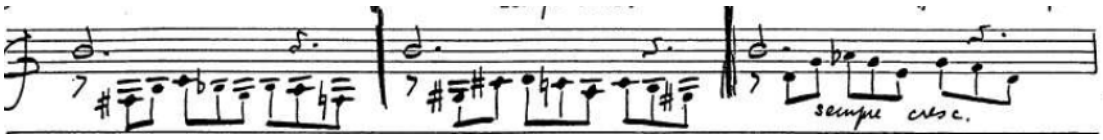
Düz.

(Şekil 6.6.)
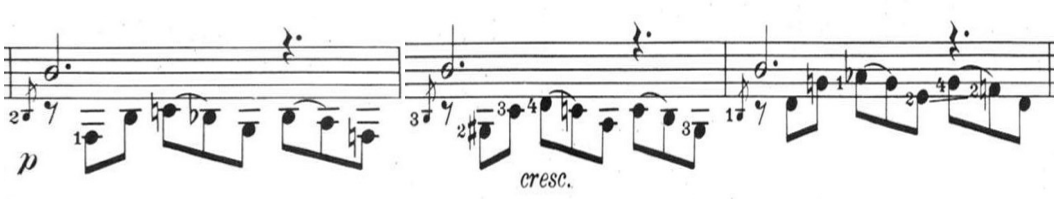
Eserin gelişme bölümünde tekrar karşımıza çıkan ikinci teldeki si notalarına gitarist yine 5.teldeki si notasını çarpma olarak eklemiştir. (Şekil 6.7. ve 6.8.)

Orj.

(Şekil 6.7.)

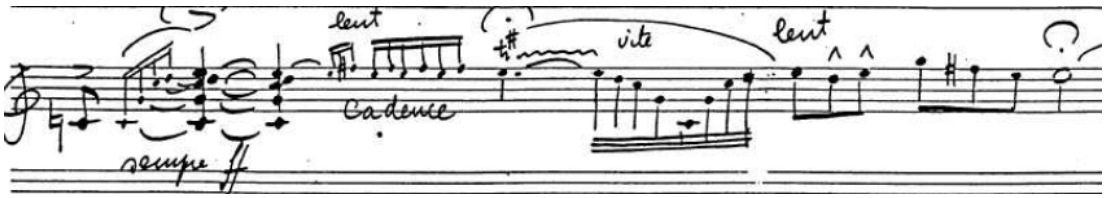
Düz.

(Şekil 6.8.)
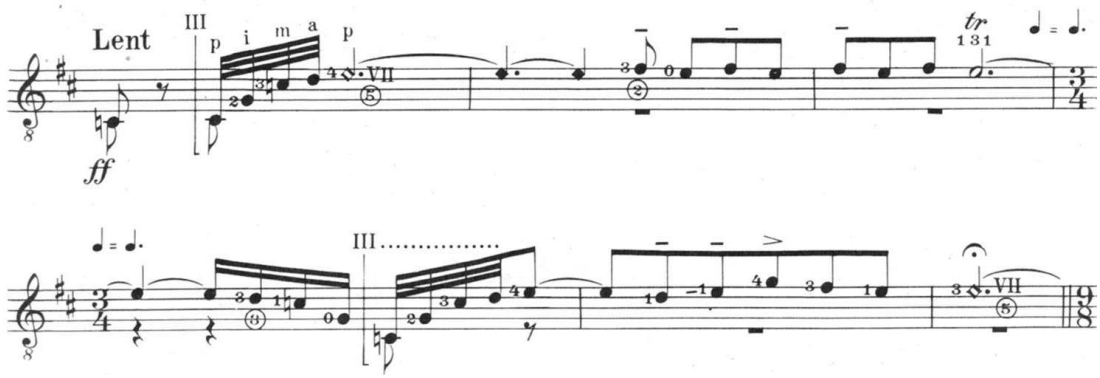
Universal Edition basımında eserin devamında gelen Lent bölümünün ilk üç ölçüsü 9/8’lik ikinci üç ölçüsü ise 3/4'lük olarak verilmiştir. (Şekil 6.10.) Frank Martin’in el yazmasında ise bu bölümün ölçü sayısız olarak verildiği görülmektedir.(Şekil 6.9.)

Orj.

(Şekil 6.9.)
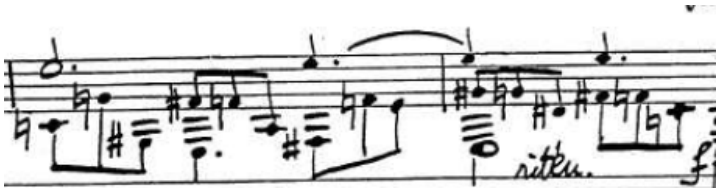
Düz.

(Şekil 6.10.)
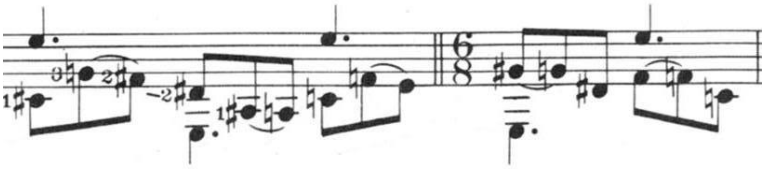
Final bölümünün 49. ve 50. ölçüsünde bestecinin yazdığı melodi yapısı gitarist tarafından tamamen değiştirilmiştir. Karl Scheit'in kullandığı melodinin bestecinin eser için yazdığı diğer taslaklarda yer alıp almadığı tam olarak bilinmemektedir. (Şekil 6.11. ve 6.12.)

Orj.

(Şekil 6.11.)
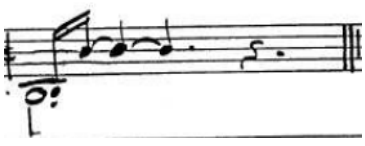
Düz.

(Şekil 6.12.)
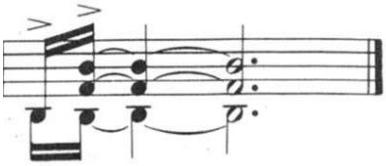
Bölümle ilgili yapılan son değişiklik eserin bitiş ölçüsündedir. Orijinal yazımda eser sırasıyla 5.ve 2.teldeki si notalarının çalınması ile son bulmaktadır. Karl Scheit ise bu seslere fa diyez notasını eklemiş dolayısıyla eserin sonunu B5 akoru ile (si-fa diyez-si) bitirmiştir. (Şekil 6.13. ve 6.14.)

Orj.

(Şekil 6.13.)

Düz.

(Şekil 6.14.)
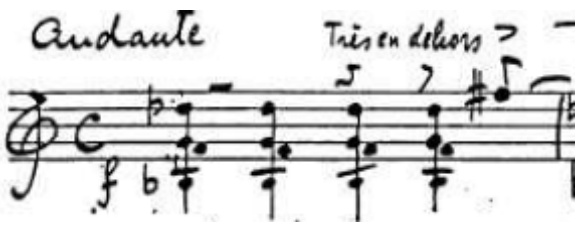
6.3. Air

Eserin ikinci bölümünde bestecinin yazımı gitar için oldukça uygundur. Çoğunlukla basit akorların ve teksesli melodilerin yer aldığı bölümde, gitarda seslendirilmesi imkânsız akorlar ve pozisyonlar yoktur. Dolayısıyla Karl Scheit, Air'de hiçbir değişiklik yapma ihtiyacı duymamış ve eseri orijinal yazımına sadık kalarak seslendirmiştir.

6.4. Plainte
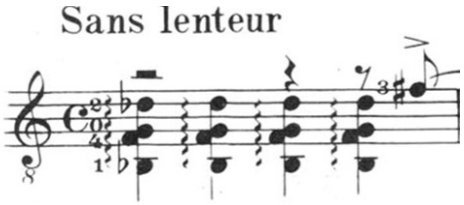
Bölümde göze çarpan ilk farklılık başlangıçta yazan hız terimidir. Frank Martin eserin temposunu ‘‘andante’’ olarak belirtmiştir. (Şekil 6.15.) Diğer düzenlemede ise tempo ‘‘sans lenteur’’ olarak belirtilmiştir. (Şekil 6.16.)

Orj.

(Şekil 6.15.)

Düz.

(Şekil 6.16.)

3. ölçüde yer alan akorların ilkindeki ‘‘fa’’ sesi Scheit tarafından çıkartılmıştır. Buradaki neden birinci teldeki ‘‘fa diyez-mi-fa’’ diyez üçlemesinin rahat seslendirilebilmesidir. Ancak dördüncü teldeki fa diyez sesi atılmadan da icra edilmesi mümkündür. (Şekil 6.17. ve 6.18.)

Orj.

(Şekil 6.17.)
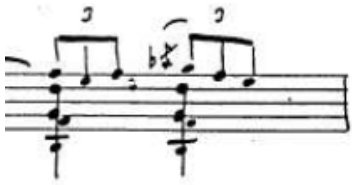
Düz.

(Şekil 6.18.)
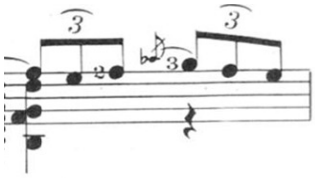
Ölçünün devamındaki son akor ise düzenlemede tamamen çıkartılmıştır. Bunun nedeni ölçü boyunca devam eden akoru seslendirirken 1.telde bulunan ‘‘la bemol-sol’’ çarpmasının icrasının oldukça zor bir hal almasıdır. (Şekil 6.19. ve 6.20.)

Orj.

(Şekil 6.19.)
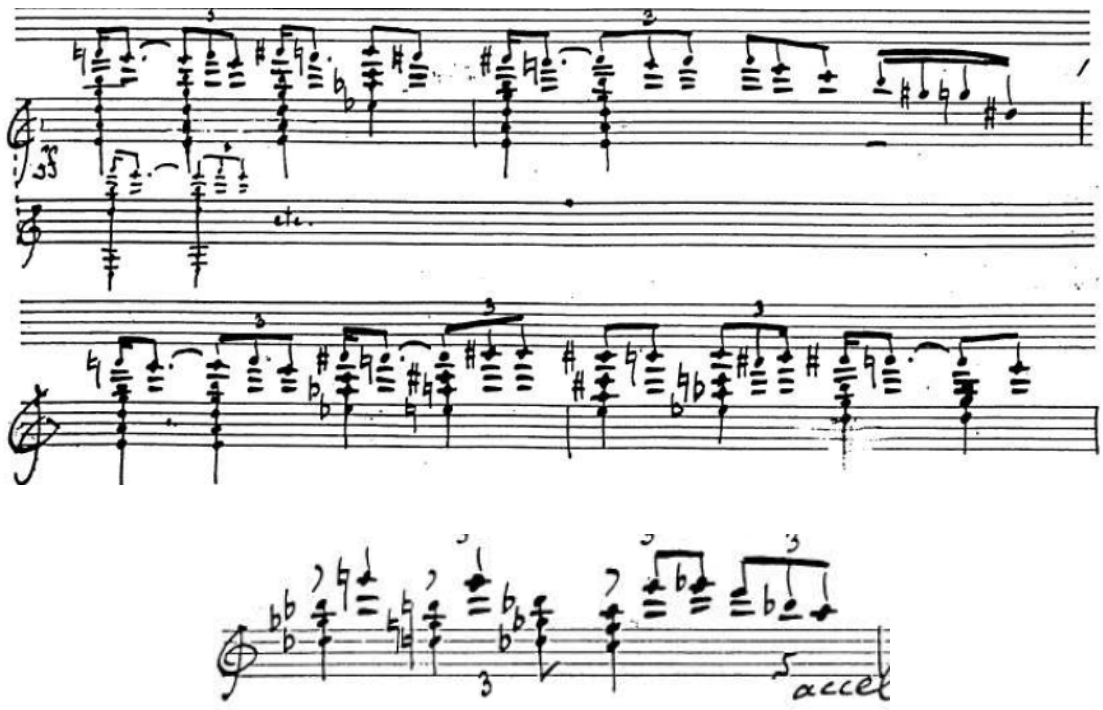
Düz.

(Şekil 6.20.)

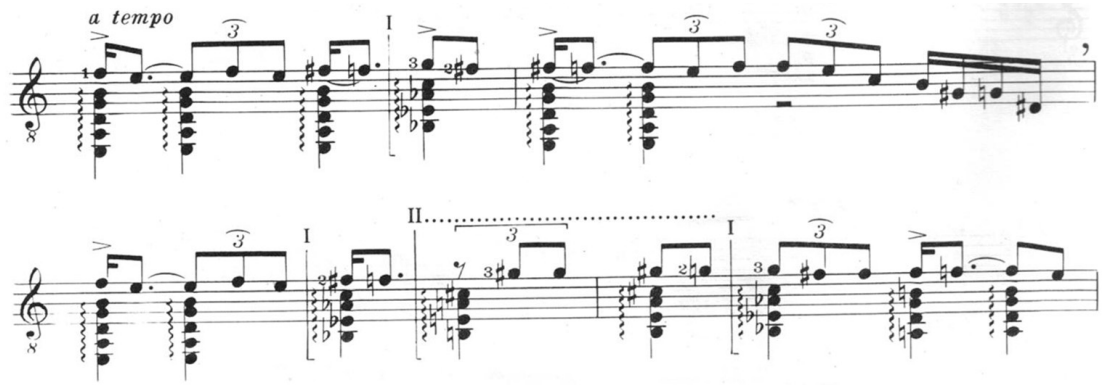
Bölümde yapılması zorunlu olan değişikliklerden birisi de 15. ve 19. ölçüler arasındaki yazımdır. Frank Martin bu ölçülerdeki melodi ve akorları gitarın 12. perdesi ve ilerisindeki oktavda yazmıştır. Ancak bu akorların akıcı bir şekilde ve düzgün bir entonasyon ile seslendirilmesi gitarın teknik kapasitesini aşmaktadır. (Şekil 6.21.) Adı geçen ölçüler için yapılabilecek en uygun değişiklik Karl Scheit’in düzenlemesinde olduğu gibi 15. ve 19. ölçüler arasındaki bütün sesleri bir oktav aşağıya almaktır. (Şekil 6.22.)

Orj.

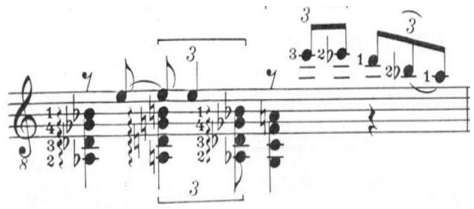

(Şekil 6.21.)

Düz.
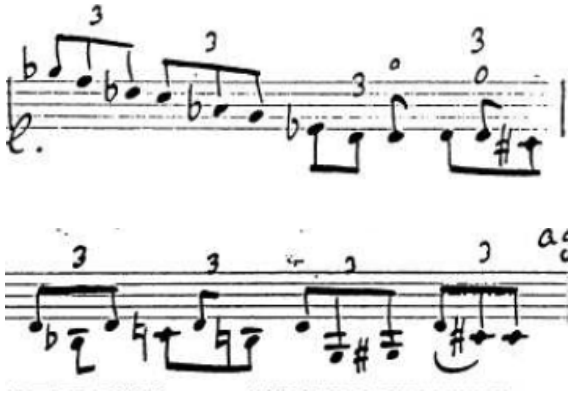

(Şekil 6.22.)

(Şekil 6.22. Devamı)
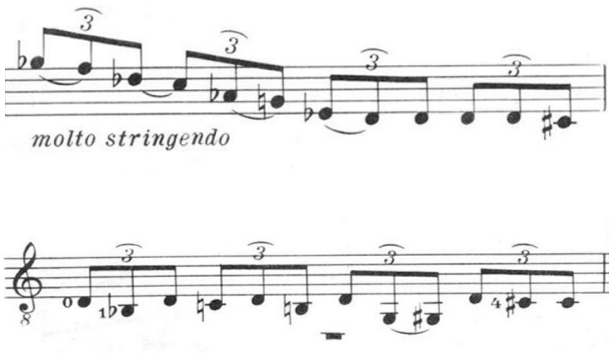
Plainte'nin düzenlemesinde yapılan önemli hatalardan birisi 20. ve 21. ölçülerdeki yazımdır. Frank Martin adı geçen ölçüleri iki sesli olarak düşünmüştür. Ancak Universal Edition basımında bu ayrıntı atlanmış ve baslardaki melodi tek sesli olarak yazılmıştır. (Şekil 6.23. ve 6.24.)

Orj.

(Şekil 6.23.)
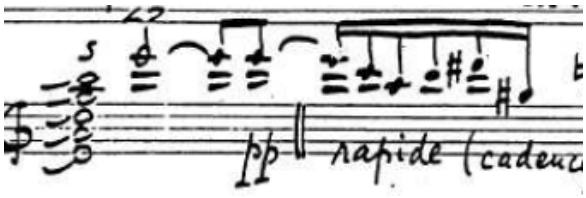
Düz.

(Şekil 6.24.)

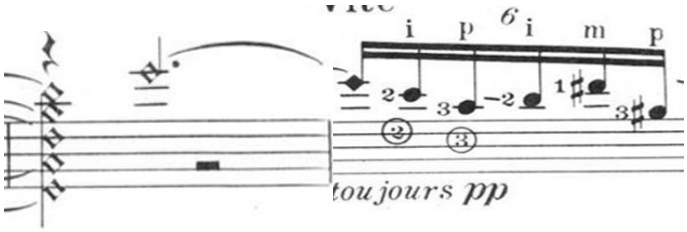
Universal Edition basımında Karl Scheit tarafından atlanılan önemli bir ayrıntı da finalde yer alan Vite bölümünden önceki ölçüdür. Orijinal yazımda armonik olarak istenen ‘‘mi’’ notasından sonra önel bir ‘‘mi’’ notası daha istenmektedir. Düzenlemede ise bu nota yoktur. (Şekil 6.25. ve 6.26.)

Orj.

(Şekil 6.25.)
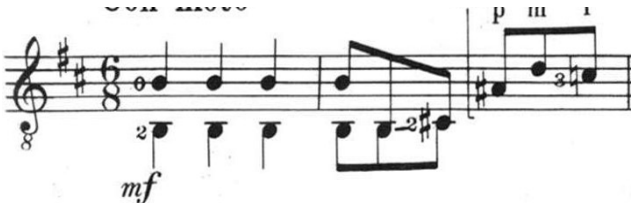
Düz.

(Şekil 6.26.)
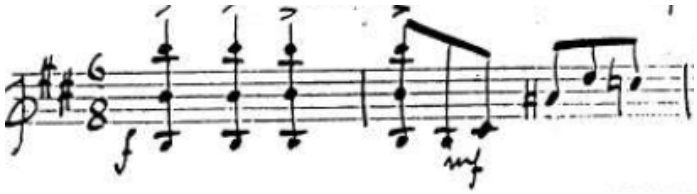
6.5. Comme une Gigue

Eserin son bölümü olan Gigue’nin ilk ölçüsünde bulunan ‘‘si’’ oktav sesleri Scheit düzenlemesinde aşağıdaki gibi yer almaktadır. (Şekil 6.27.)

(Şekil 6.27.)
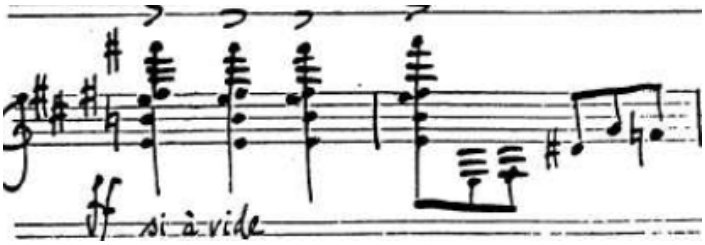
Bestecinin el yazmasında ise bir oktav yukarıdaki si notası da katılmıştır. (Şekil 6.28.)

(Şekil 6.28.)

Bahsi geçen notalar eser içerisinde birkaç kez daha geçmektedir. Karl Scheit'in bölümün icrasını daha rahat bir hale getirmek için böyle bir değişikliği yaptığı düşünülebilir.

Benzer bir durum 25. ve 26. ölçüler için de geçerlidir. Orijinal yazım aşağıdaki şekildedir. (Şekil 6.29.)

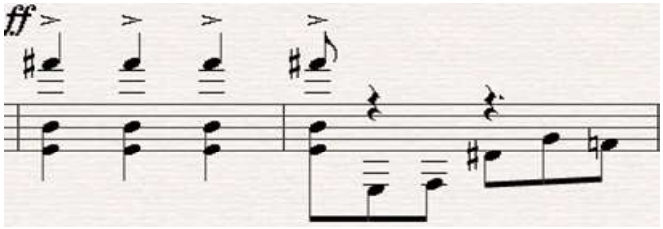
(Şekil 6.29.)

Bu ölçülerde yazılan akorları eserin hızlı temposu içerisinde gitarda akıcı bir şekilde seslendirmek oldukça zordur. Bu nedenle Scheit aşağıdaki gibi yöntem kullanmış ve akoru 3 sesli hale getirmiştir. (Şekil 6.30.)

(Şekil 6.30.)
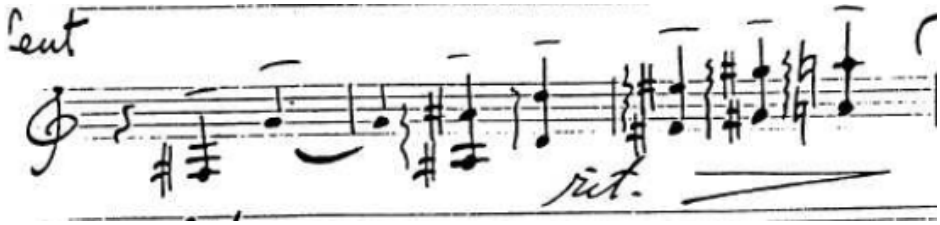
Bestecinin el yazmasına bağlı kalınması gerektiği düşünülürse adı geçen ölçülerin orijinale en yakın şekilde seslendirilebilmesi için aşağıdaki gibi bir düzenleme yapmak mümkündür. (Şekil 6.31.)

(Şekil 6.31.)
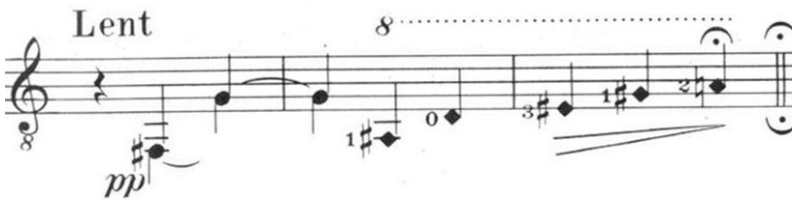
Eserin devamında gelen Lent bölümü ise Scheit düzenlemesinde el yazmasından tamamen farklıdır. Gitaristin kullandığı düzenlemenin Frank Martin'in kaybolan taslaklarında yer aldığı bilinmektedir. (Şekil 6.32. ve 6.33.)

Orj.

(Şekil 6.32.)
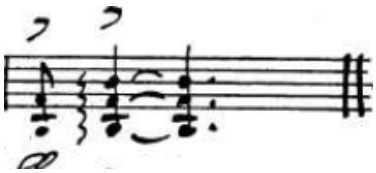
Düz.

(Şekil 6.33.)
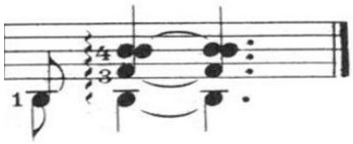
Gitaristin yaptığı son değişiklik bölümün final ölçüsündedir. (Şekil 6.34. ve 6.35.)

Orj.

(Şekil 6.34.)

Düz.

(Şekil 6.35.)

7.1. QUATRE PIECES BREVES'İN ORİJİNAL EL YAZMASI TEMEL ALINARAK YENİDEN DÜZENLENMESİ

Ekler bölümünde sunulan çalışmada eser, orijinal el yazmasından faydalanarak yeniden düzenlenmiştir. Çalışma sırasında bestecinin kullandığı hız ve nüans terimleri aynen alınmıştır. Gitarın teknik kapasitesini zorlayan basılması imkânsız akorlar, müziğin gidişatını etkilemeyecek şekilde değiştirilerek icrası daha olanaklı bir hale getirilmiştir. (Bkz. Ekler, s,93.)

8.1. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada çağdaş dönem klasik gitar repertuvarının önemli eserlerinden birisi olan Quatre Pieces Breves incelenmiştir. Günümüzde pek çok icracının konserlerinde ve CD kayıtlarında seslendirmek için tercih ettiği bu eser özellikle Avrupa ve Amerika'daki pek çok konservatuvarın eğitim müfredatında yer almaktadır.

Klasik gitar repertuvarı incelendiğinde yapılan besteleri, gitarist bestecilerin ve gitarist olmayan bestecilerin yazdığı eserler olarak iki ayrı kategoride incelemek mümkündür. 1900'lü yılların başına kadar yazılmış eserlere bakılacak olursa repertuvarın büyük çoğunluğunu gitarist bestecilerin yazmış olduğu eserler oluşturmaktadır.
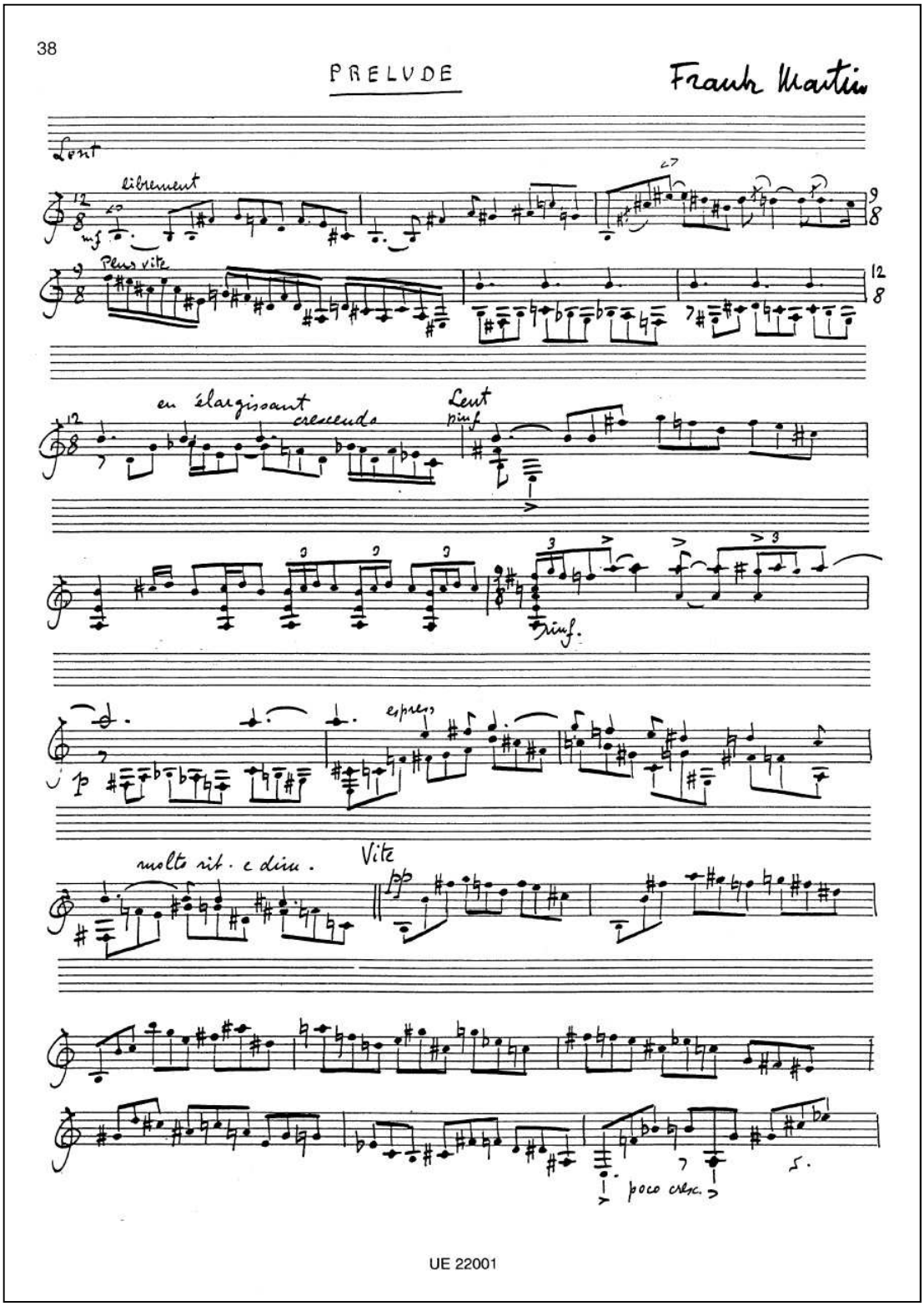
Klasik gitar ortaya çıktığından beri sürekli bir gelişme içerisinde olmuştur. Enstrümanın diğer çalgılara göre daha az ses gücüne sahip olması ve fiziksel kapasitesinin bazı akorları ve kontrpuantal yapıları seslendirmeye müsait olmaması gibi durumlar bestecileri gitar için beste yapma konusunda pek istekli kılmamıştır. Ancak, özellikle 1800'lü yılların sonlarından itibaren çalgı yapımında büyük adımlar atılmış, daha yüksek kapasiteli gitarların üretilmesine başlanmıştır. Bu konuya paralel olarak Andres Segovia, Julian Bream, Alirio Diaz gibi besteci olmayan, hayatları konserler ve kayıtlarla geçen yorumcuların ortaya çıkması pek çok bestecinin dikkatini çekmeye başlamıştır. Adı geçen isimlerin bestecilerle iletişim haline geçmeleri ve klasik gitar için beste yaptırmaları gitar repertuvarının yeni eserlerle tanışması açısından çok önemlidir. Gitar çalmayan bir bestecinin bu çalgı için eser yazması oldukça güçtür. Bunun nedeni yukarıda anlatılan nedenlerdir. Bu yüzden William Walton, Frank Martin, Benjamin Britten gibi besteciler, beste yaparken bazı gitaristlerin yönlendirmesine ihtiyaç duymuşlardır. Bu sayede icrası mümkün eserler ortaya çıkmıştır. Frank Martin'in Quatre Pieces Breves'i ise Andres Segovia'nın isteği üzerine yazılmıştır fakat eserin yazım sürecinde besteci
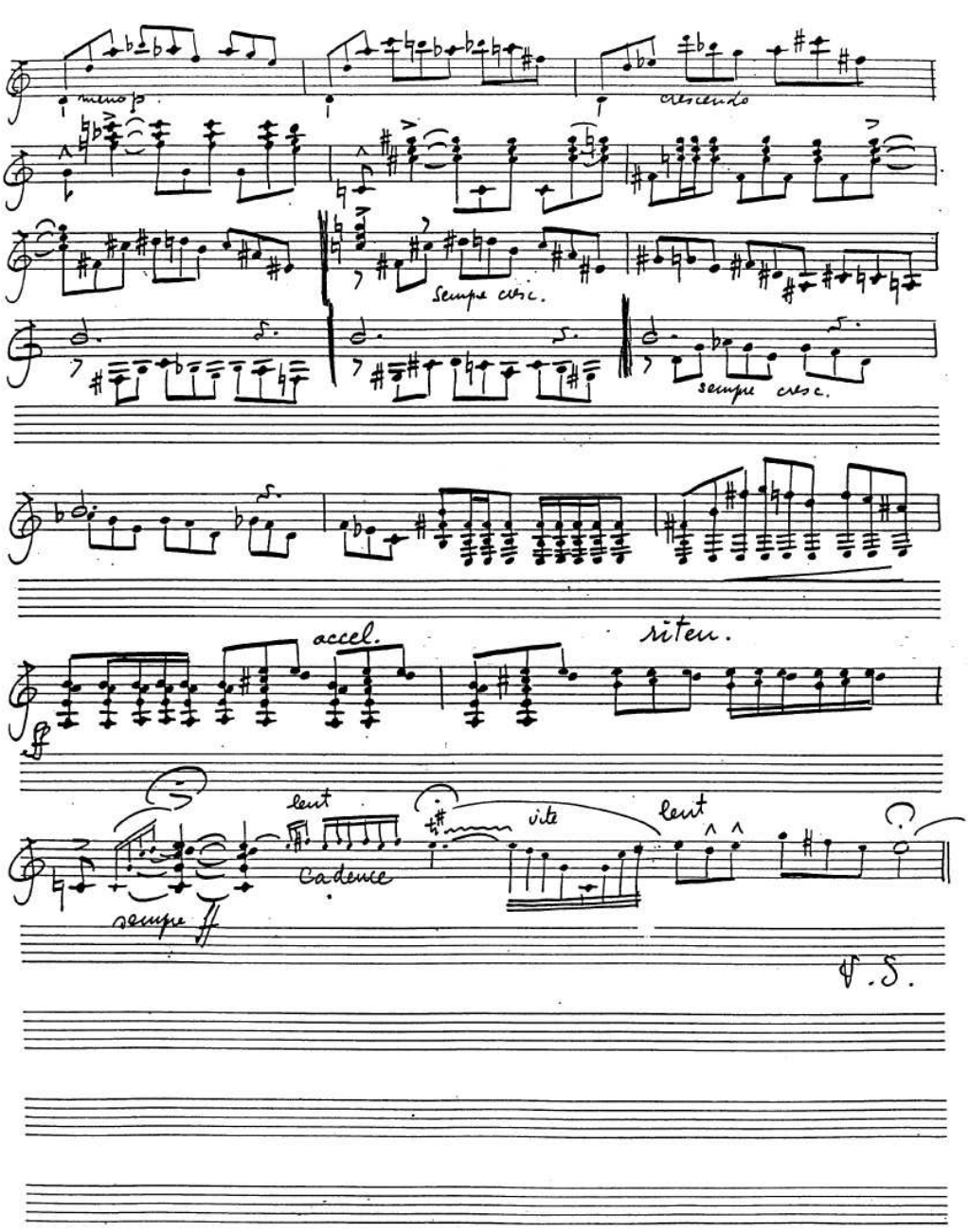
Segovia'dan herhangi bir yardım almamıştır. Bunun sonucunda eser içerisinde gitarda icrası olanaksız pozisyonlar ortaya çıkmıştır. Eserin Karl Scheit düzenlemesiyle 1959 yılında basılan düzenlemesinde ise gitarda çalınması mümkün pozisyonlar yer almaktadır. Fakat bestecinin el yazması ile karşılaştırıldığında pek çok nota hatası göze çarpmaktadır. Bu hatalara araştırma sırasında değinilmiştir.
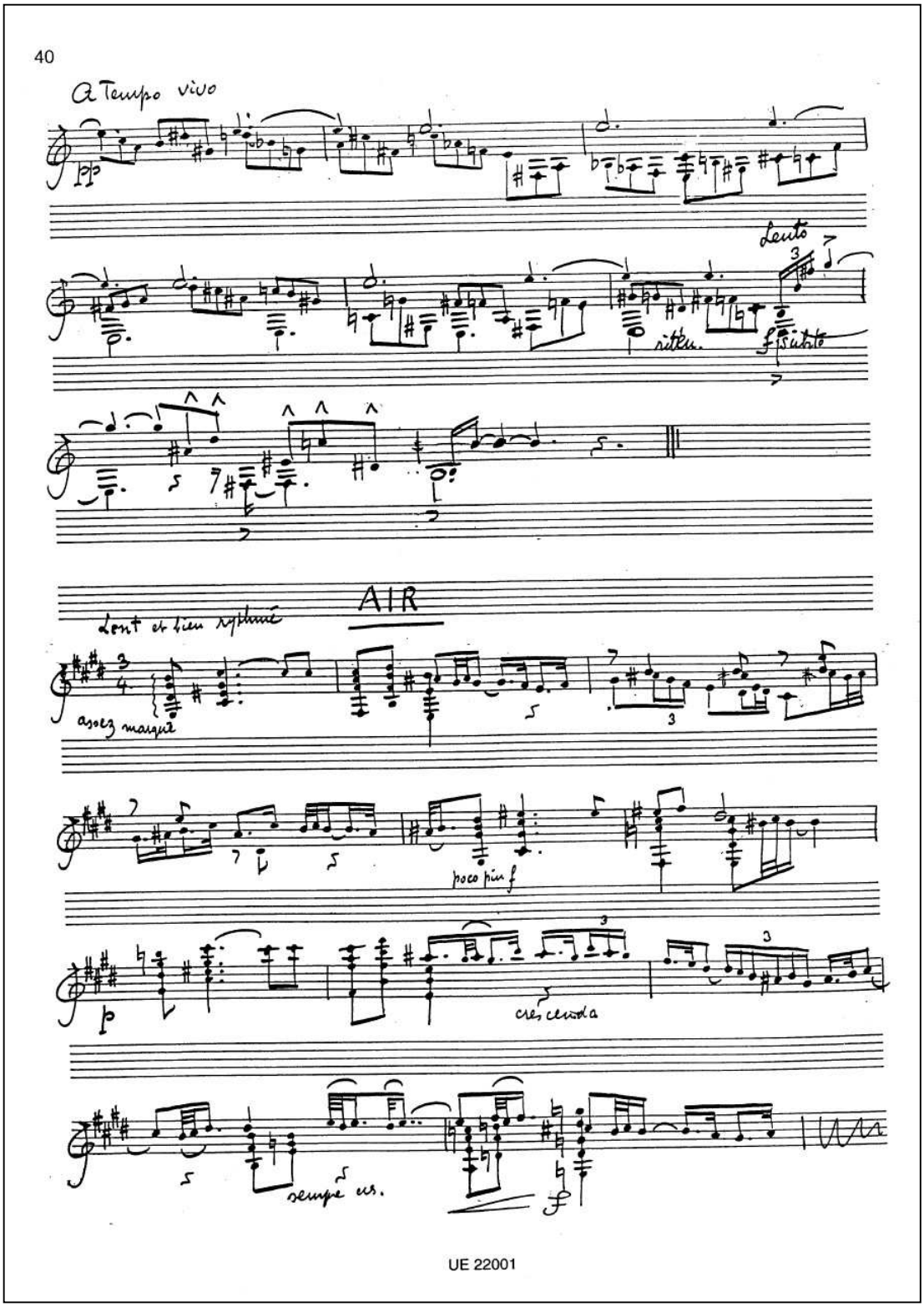
Gerek çağdaş, gerekse önceki dönemlerde yazılmış eserleri seslendirirken önemli olan sadece teknik bir kapasiteye sahip olup besteyi doğru tempo ve nüanslarla icra etmek değildir. Eserin müzikal yapısını incelemek, varsa orijinal el yazmasını analiz etmek ve bestecinin yazım teknikleri hakkında fikir sahibi olmak, ortaya düzgün ve bilinçli bir yorum çıkması açısından çok büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma, eseri çalışmak isteyen yorumcular ve öğrenciler için bir kaynak olması amacı ile yapılmıştır.
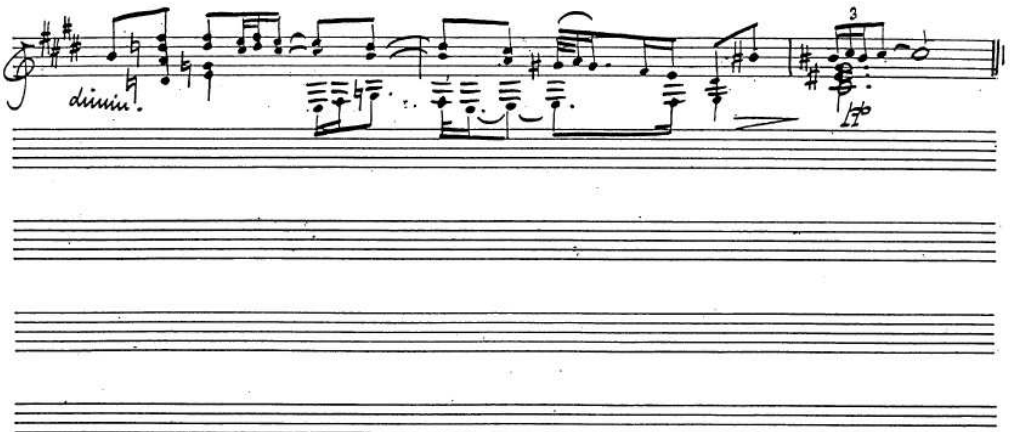
EKLER
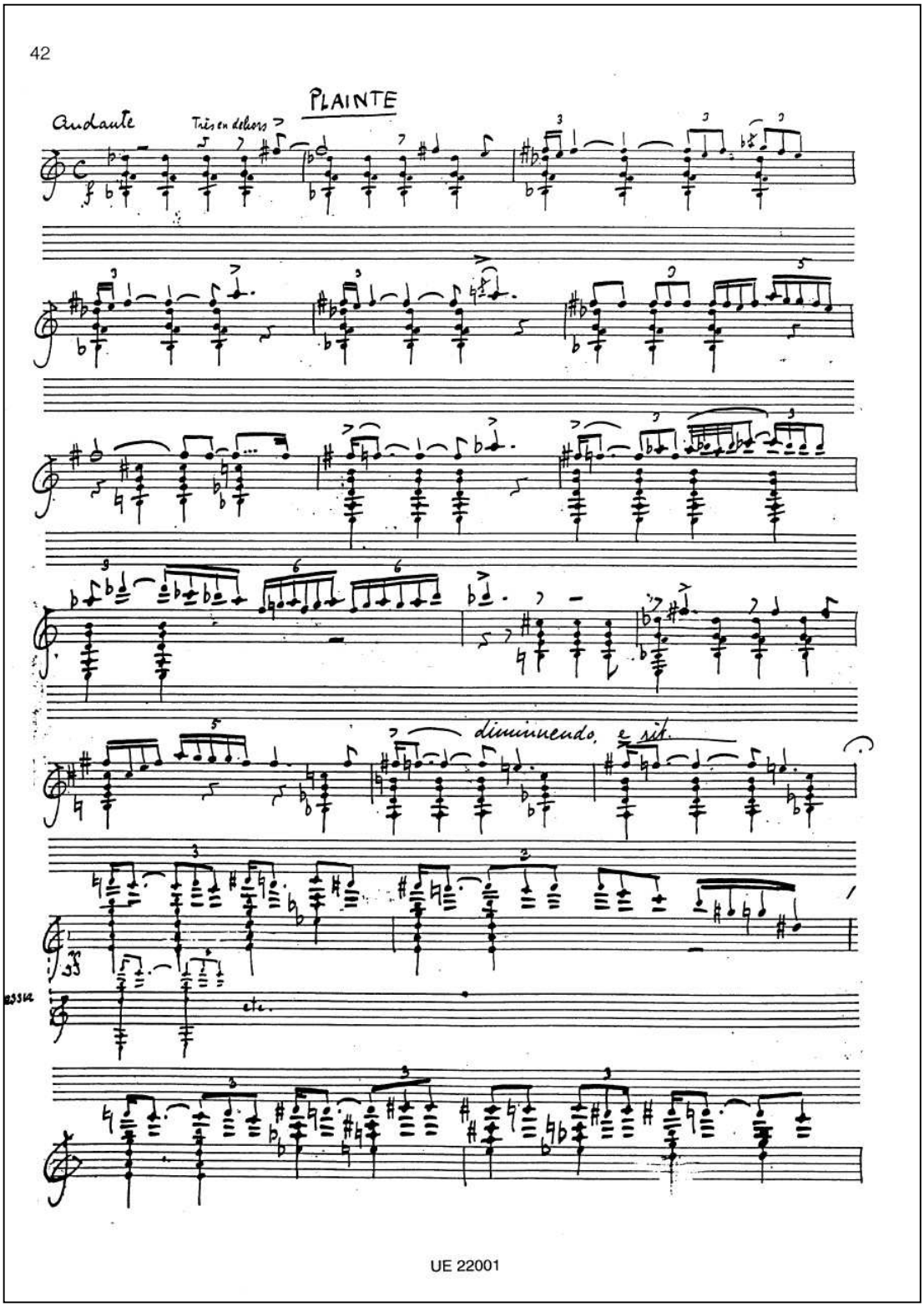
QUATRE PIECES BREVES'İN ORİJİNAL EL YAZMASI
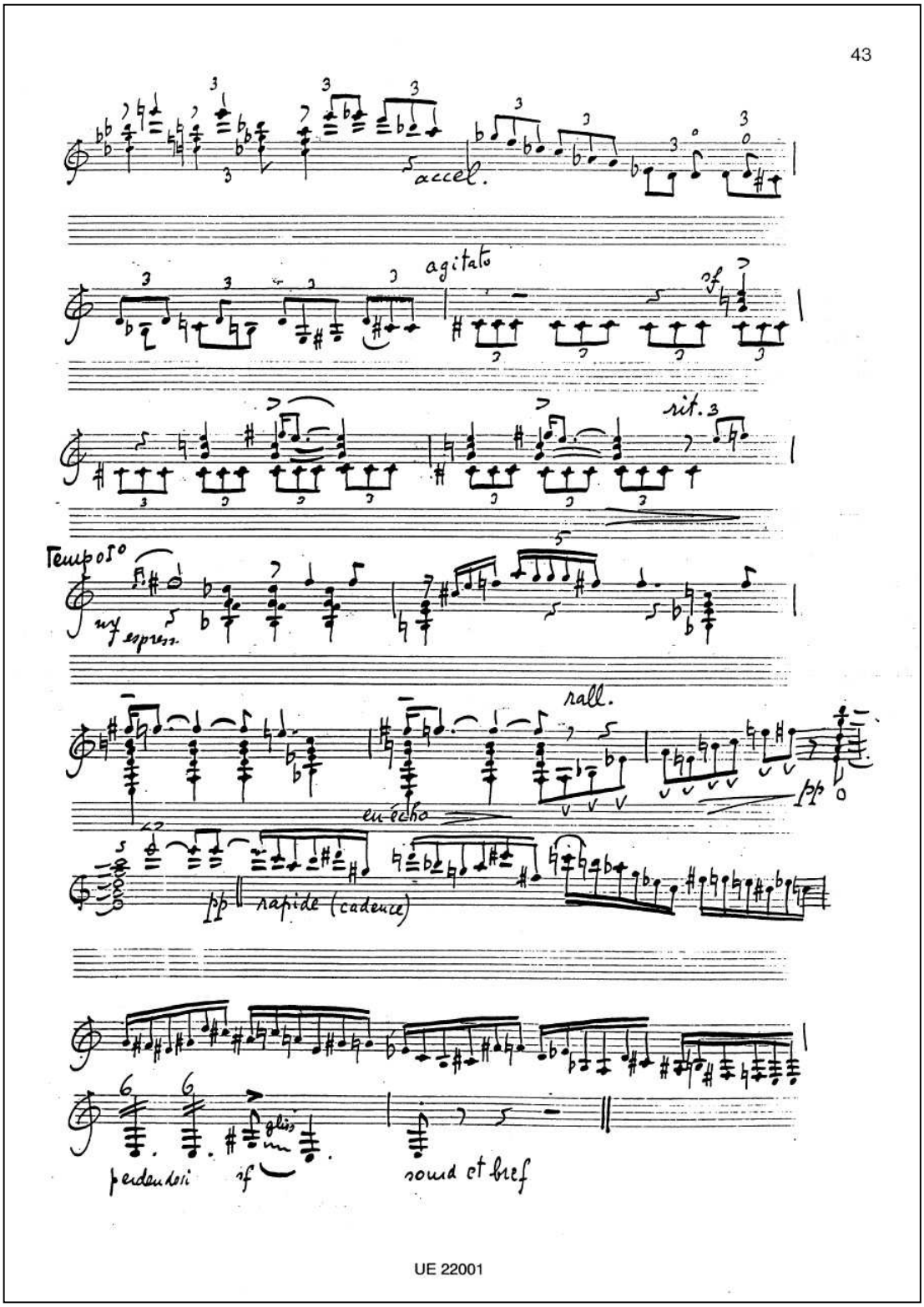

38
PRELUDE
Frank Martin
Lent
librement
mf
Plus vite
en élargissant
crescendo
Lent
pinf
pinf.
espress
p
molto rit. e dim.
Vite
pp
poco cresc.

mano p
crescendo
Sempre cresc.
sempre cresc.
accel.
riten.
lent
Cadence
vite
lent
sempre ff
V. S.
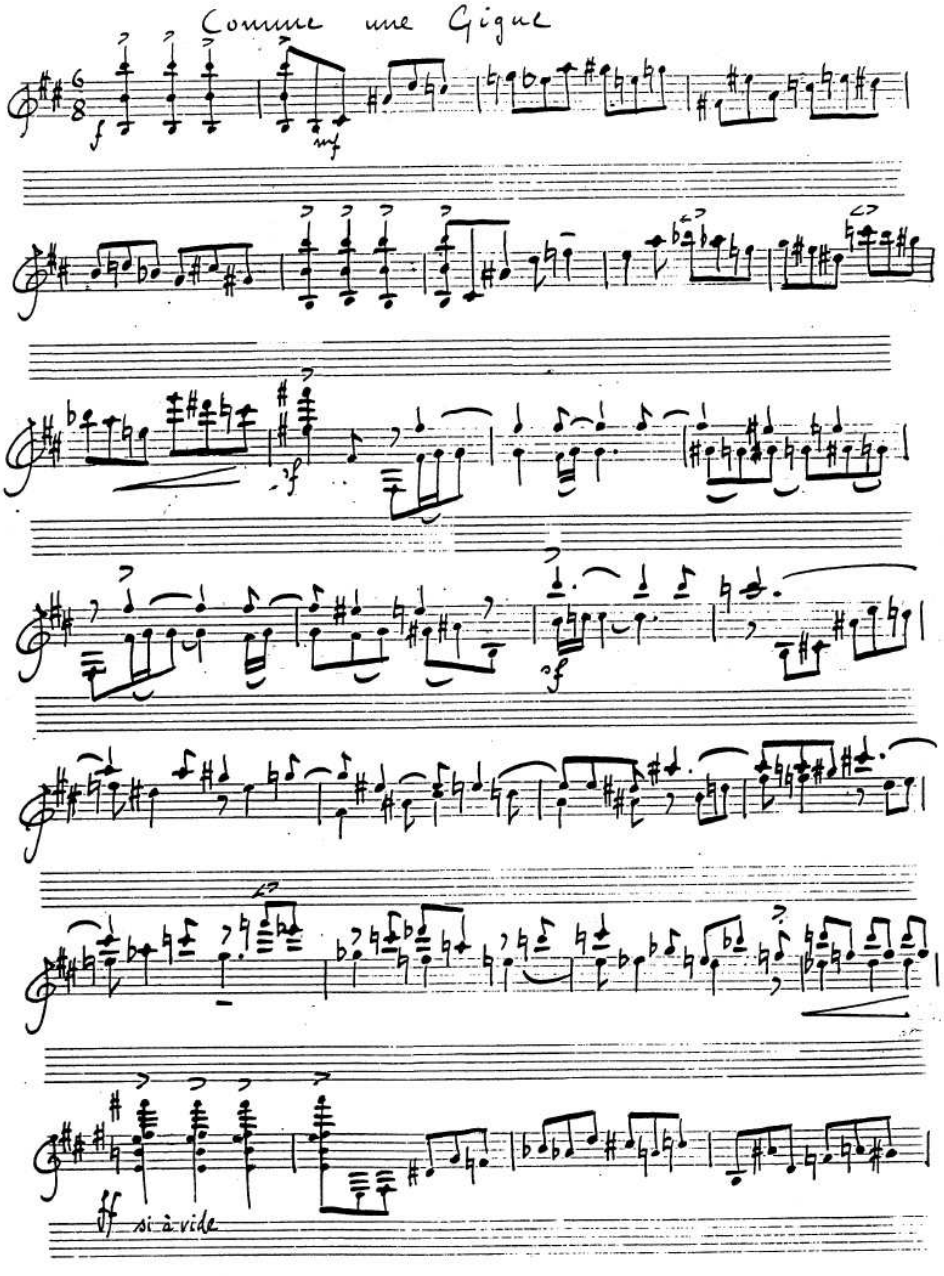

40
A Tempo vivo
pp
Lento
3
rit.
f subito
AIR
Lent et bien rythmé
assez marqué
3
poco più f
3
3
cresc.
sempre cresc.
ff
UE 22001
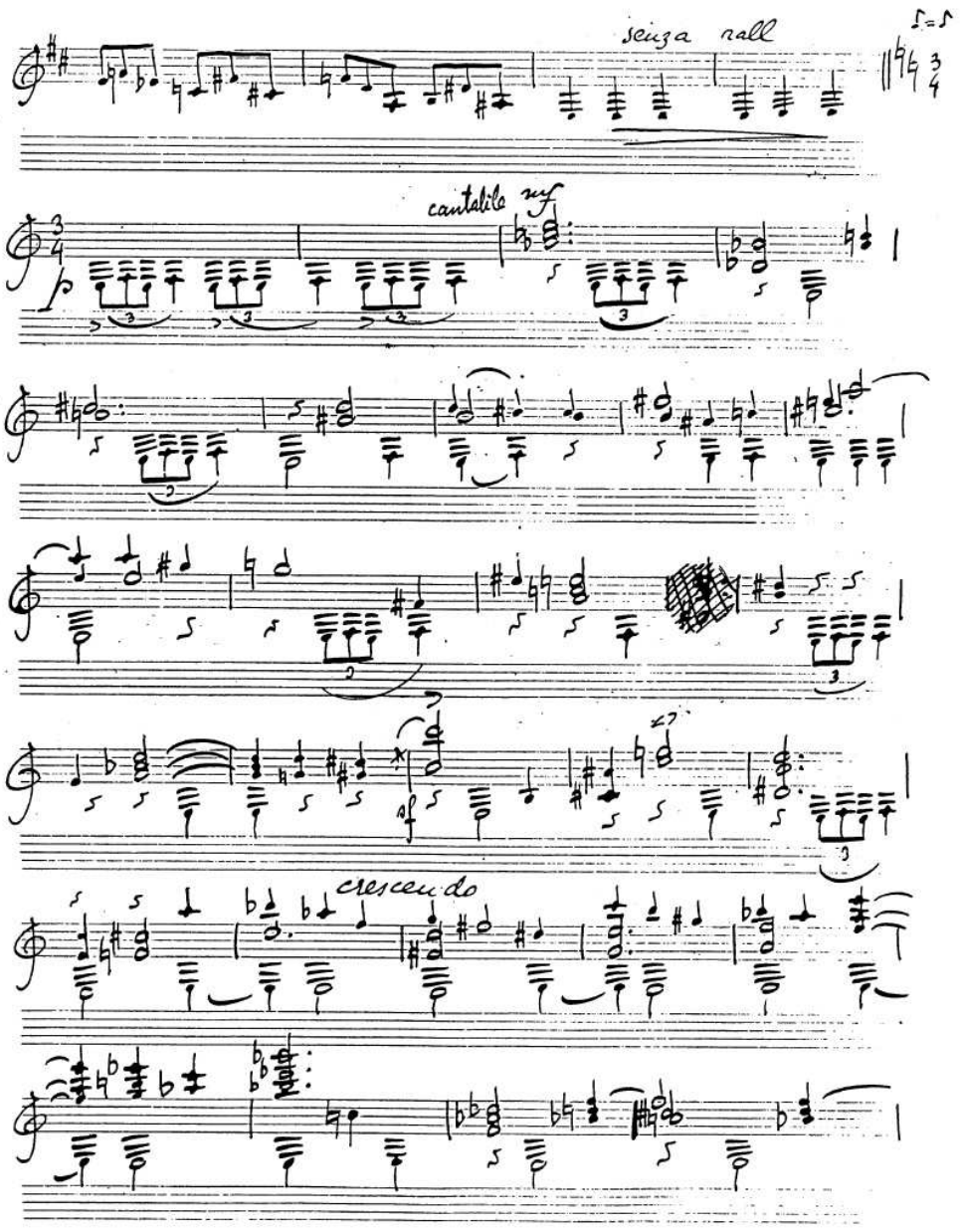

3
dimin.

42
PLAINTE
Andante
Très en dehors
diminuendo e rit.
etc.
UE 22001
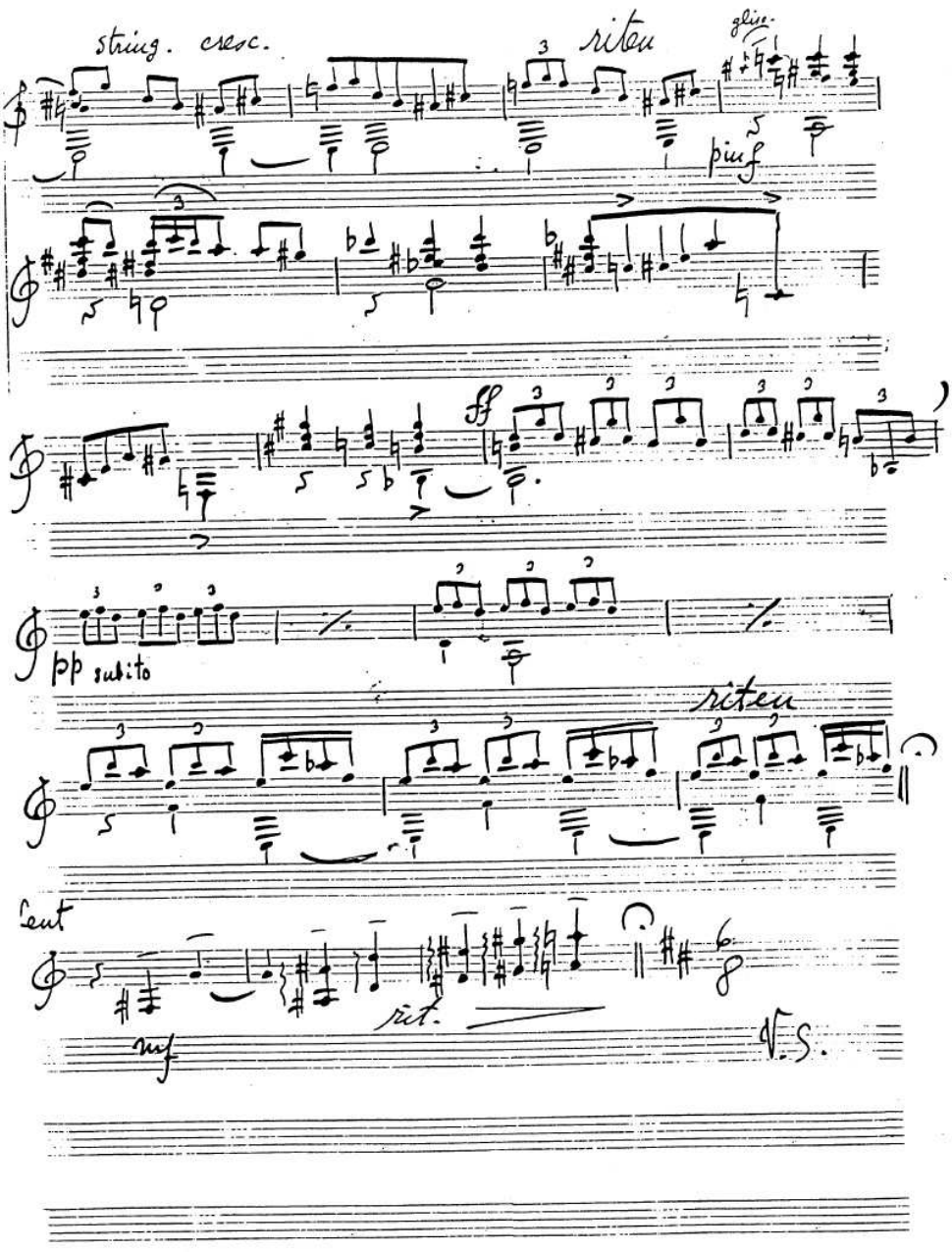

43
accel.
agitato
sf
rit.
Tempo 1°
mf espress.
rall.
en écho
pp
pp rapide (cadence)
perdendosi
sf
glis
sonné et bref
UE 22001
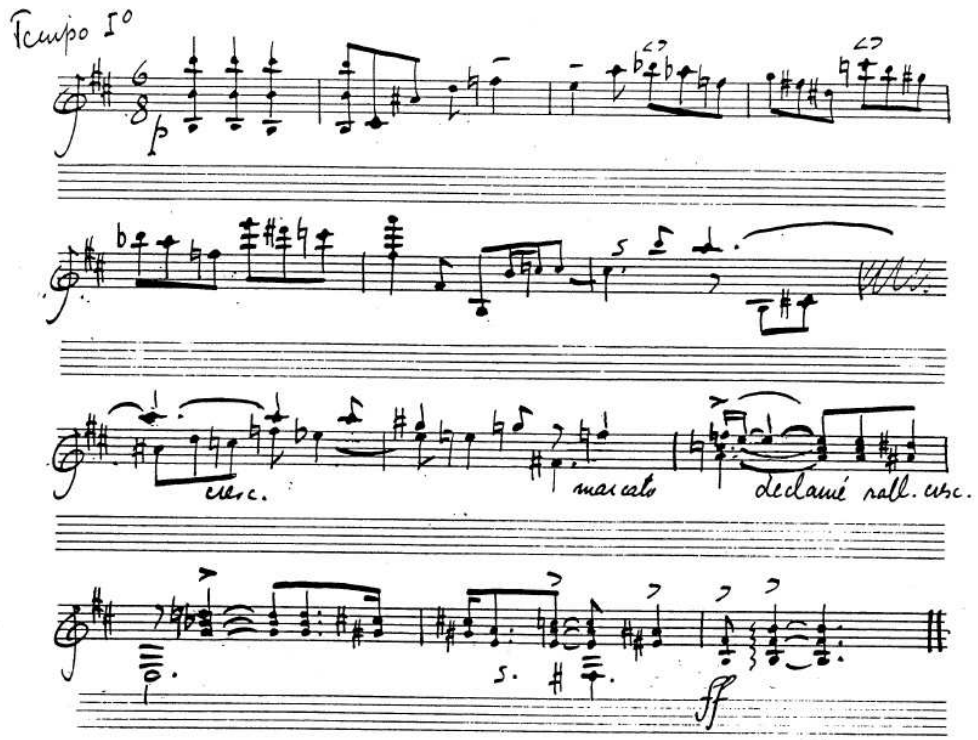
44

senza rall
cantabile
mf
f
crescendo

46

string. cresc.
riten
glis.
piuf
ff
pp subito
riten
Cent
rit.
mf
V.S.

Peut-être impossible à jouer ?
Si ce n'est pas tout à fait impossible, vous pouvez me
proposer des changements de détail, au besoin.
Bien à vous, et encore mes excuses
pour l'interminable retard
Frank Martin

Ecrivez-moi ce que vous en pensez

ouvrez à droite →

QUATRE PIECES BREVES'İN KARL SCHEIT DÜZENLEMESİ (UNIVERSAL EDITION - 1959)

MUSIK FÜR GITARRE

Herausgegeben von

KARL SCHEIT

Ordentlicher Hochschulprofessor

an der Hochschule für Musik und darstellende Kunst in Wien
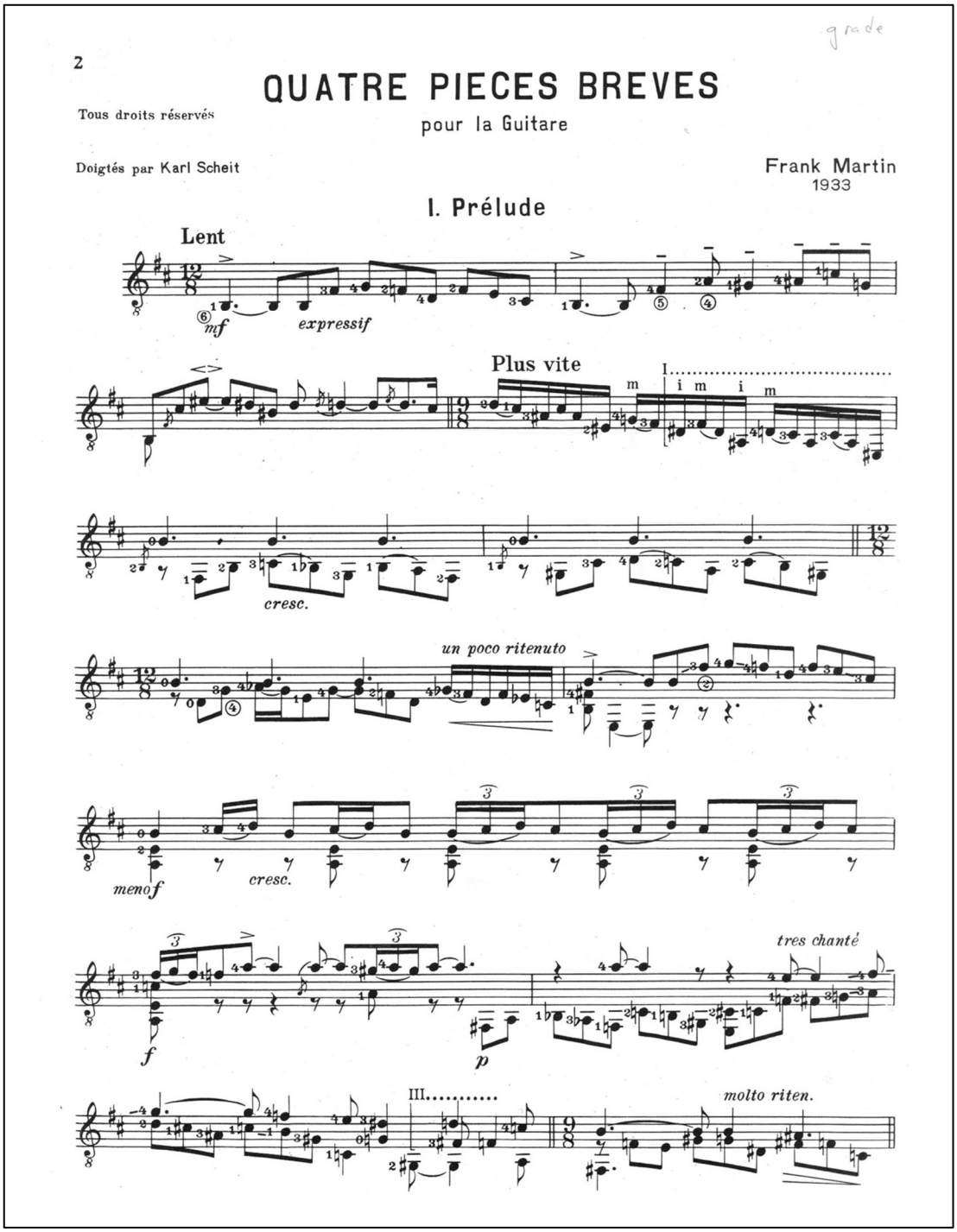
FRANK MARTIN

Quatre pièces brèves

pour la Guitare

I. Prélude
II. Air
III. Plainte
IV. Comme une Gigue

UNIVERSAL EDITION

2

QUATRE PIECES BREVES

pour la Guitare

Tous droits réservés

Doigtés par Karl Scheit

Frank Martin
1933

I. Prélude

Lent

mf *expressif*

Plus vite
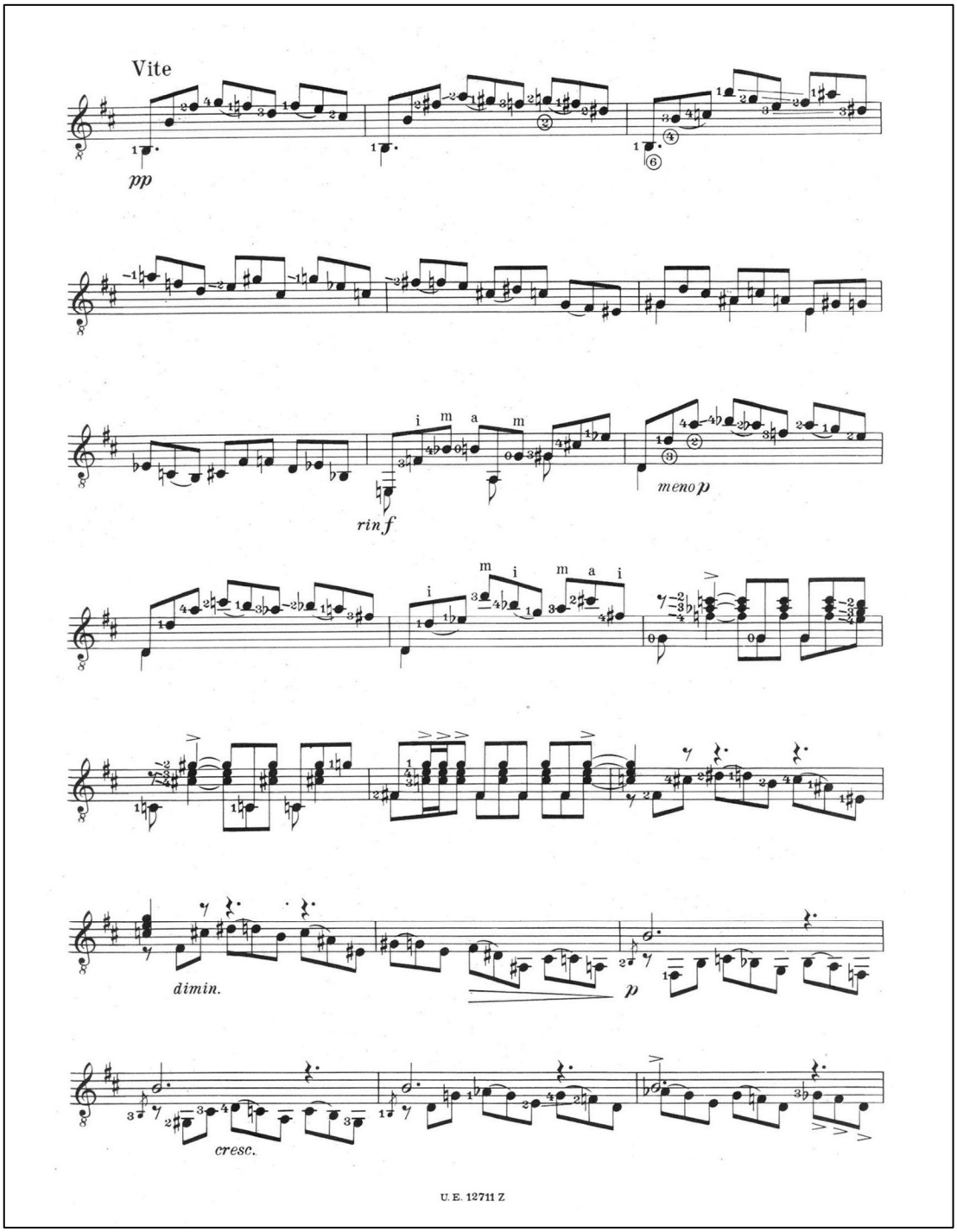
cresc.
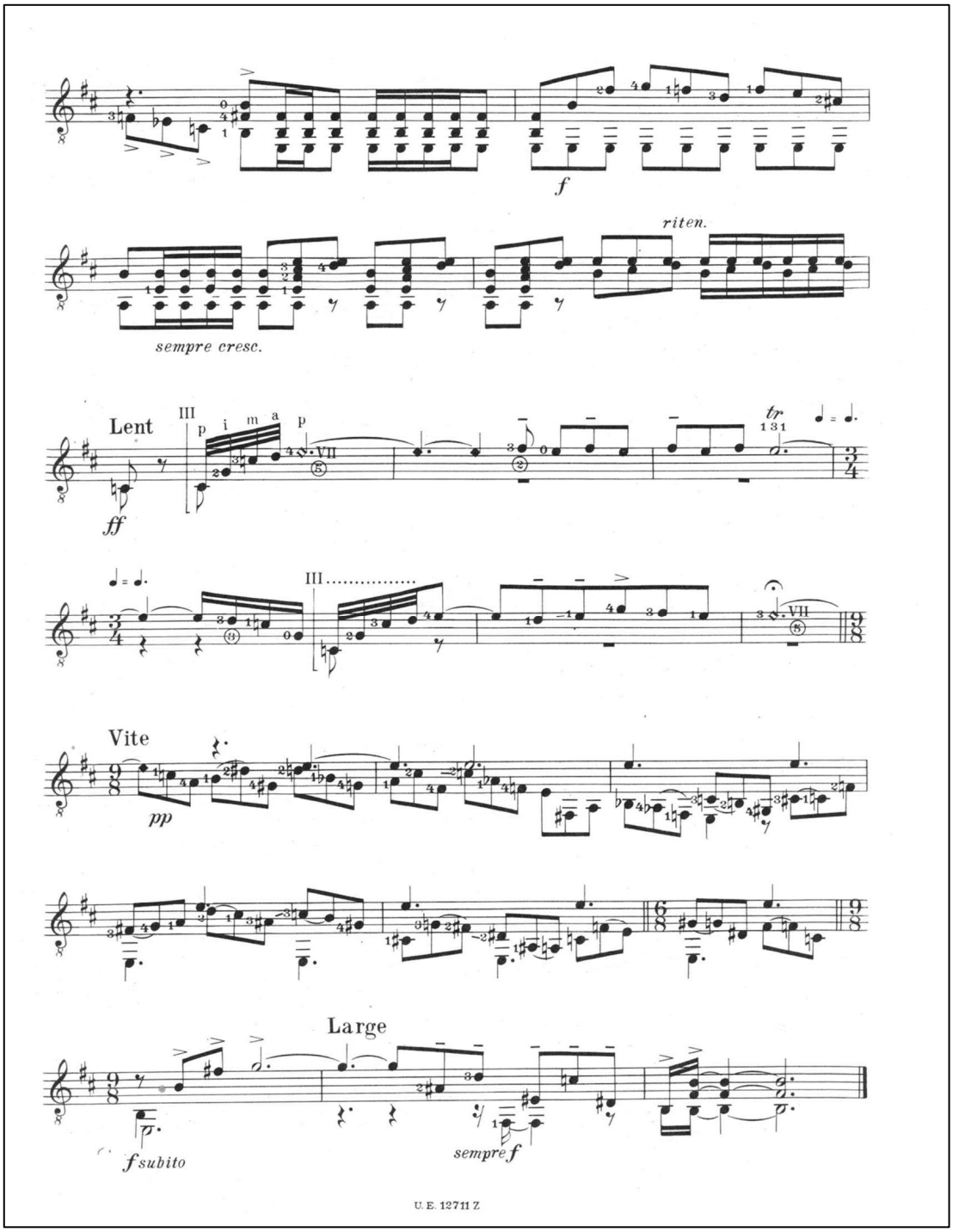
un poco ritenuto
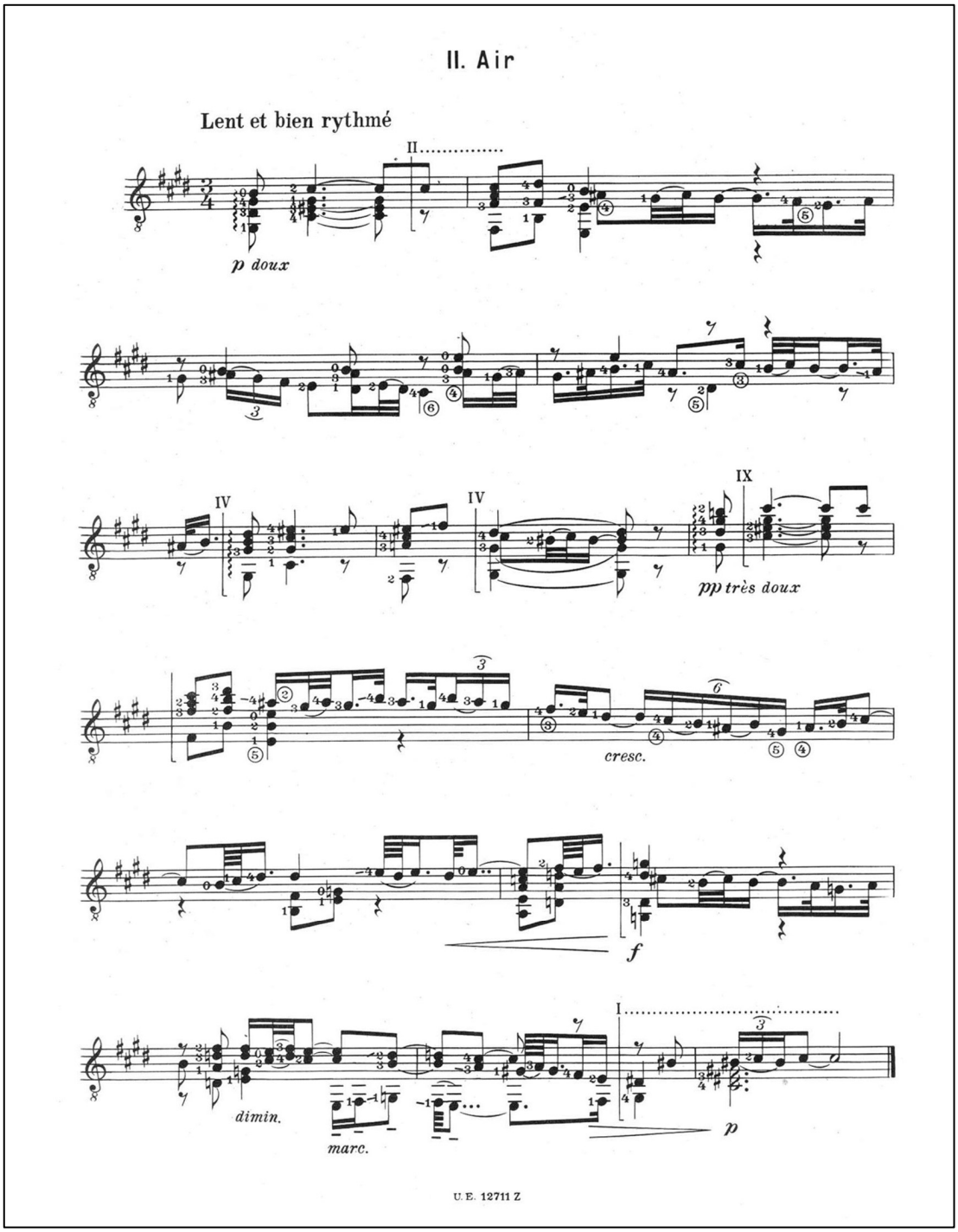
menof *cresc.*
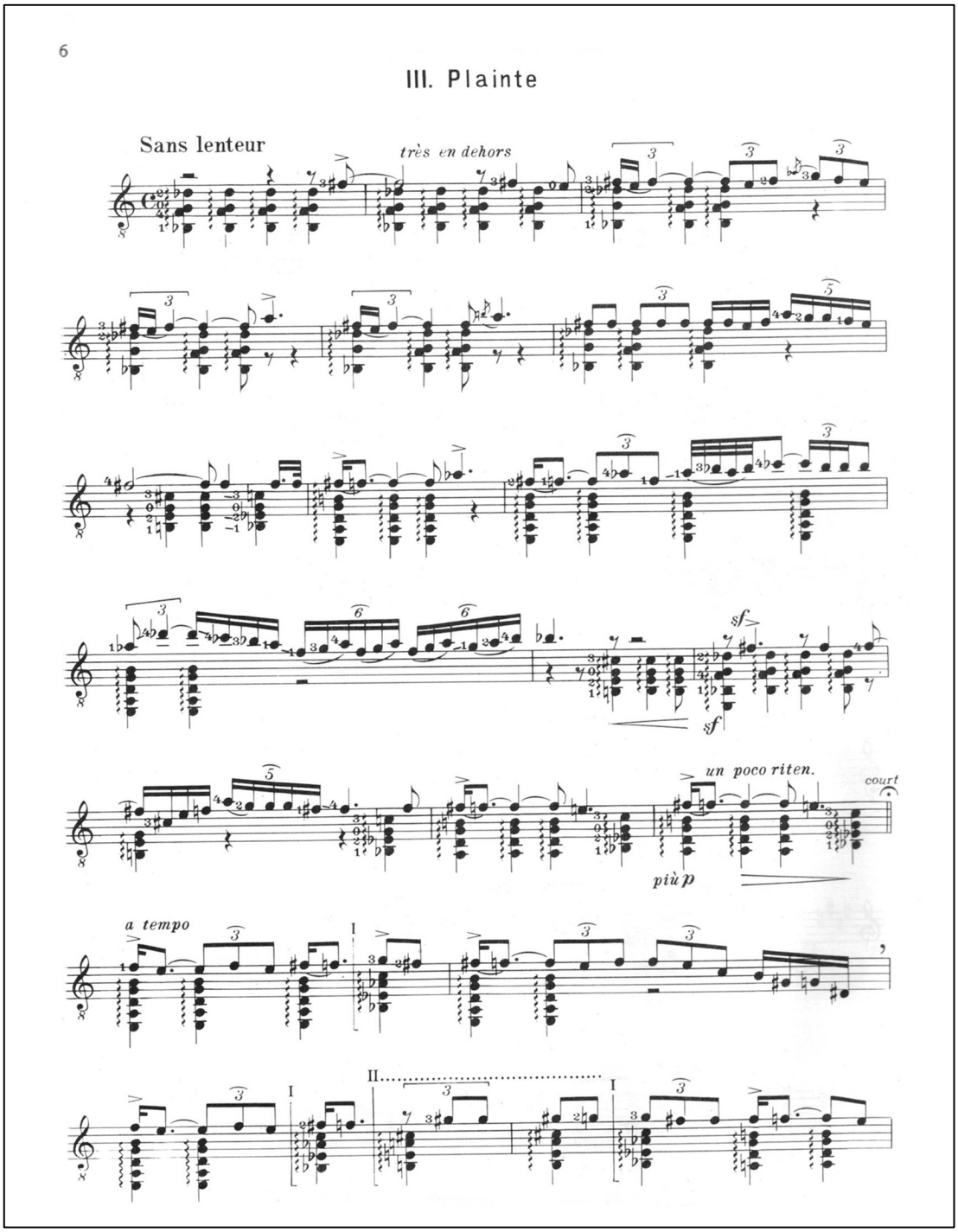
f *p* *tres chanté*
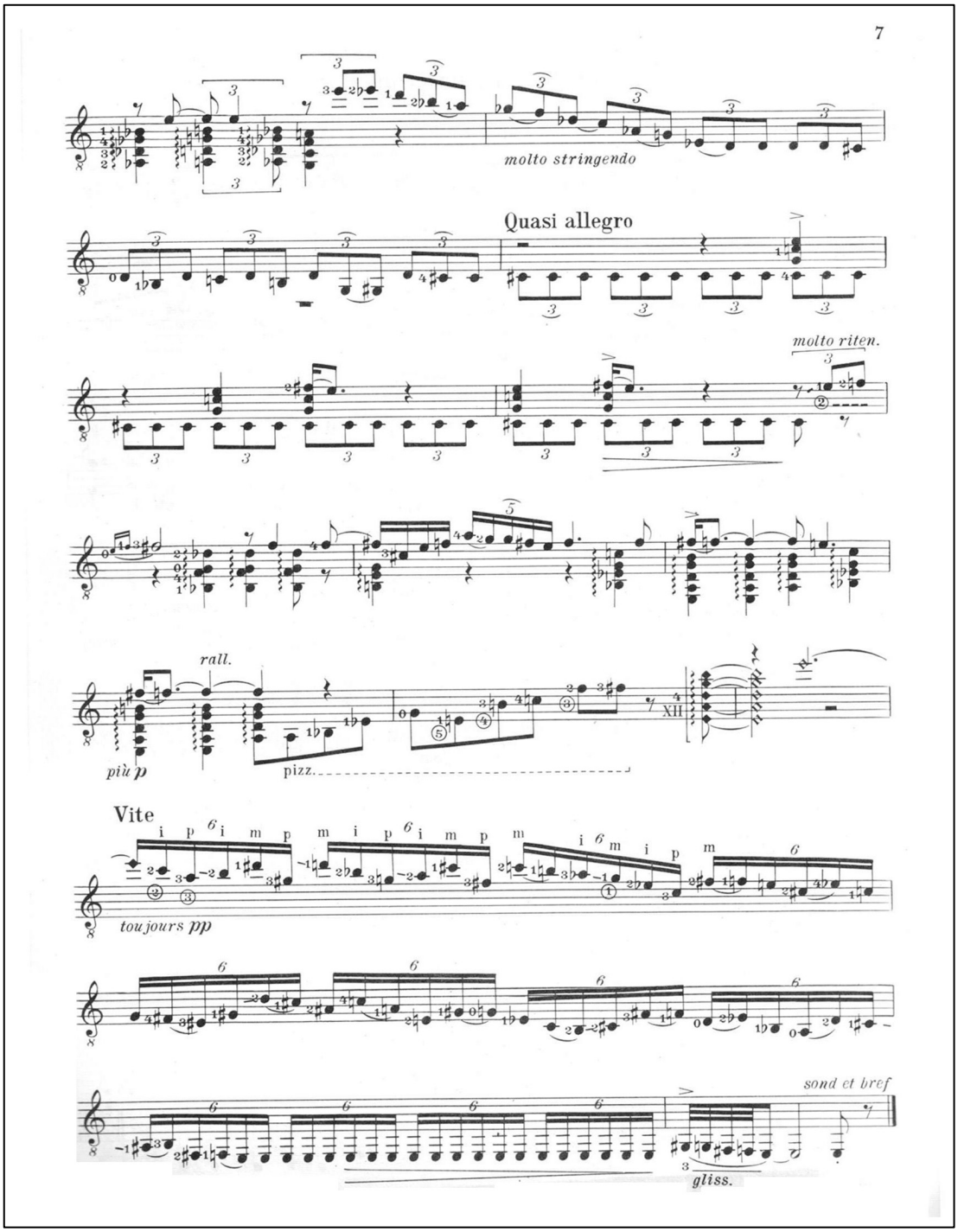
molto riten.
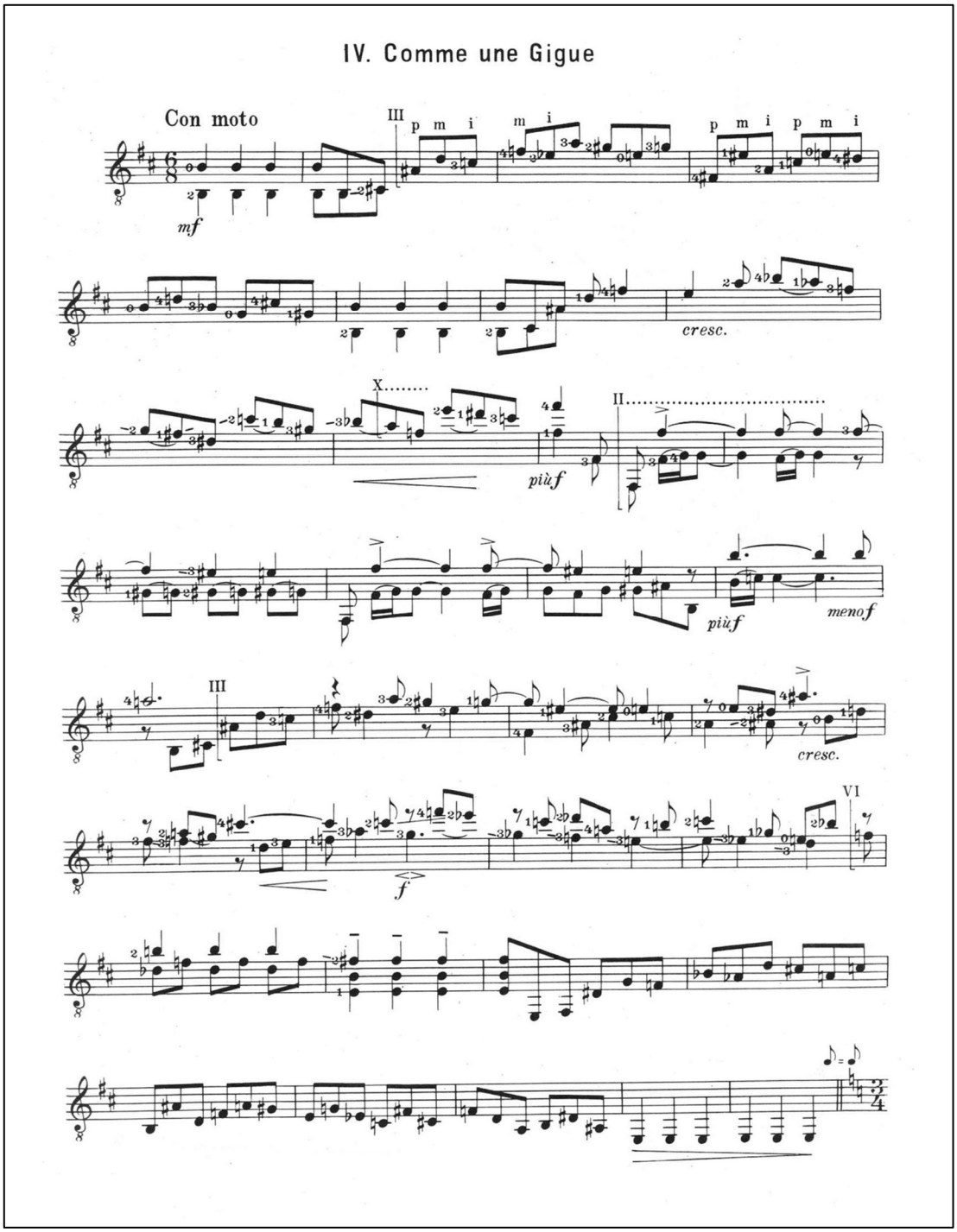

Vite
pp
rinf
menop
dimin.
p
cresc.
U. E. 12711 Z
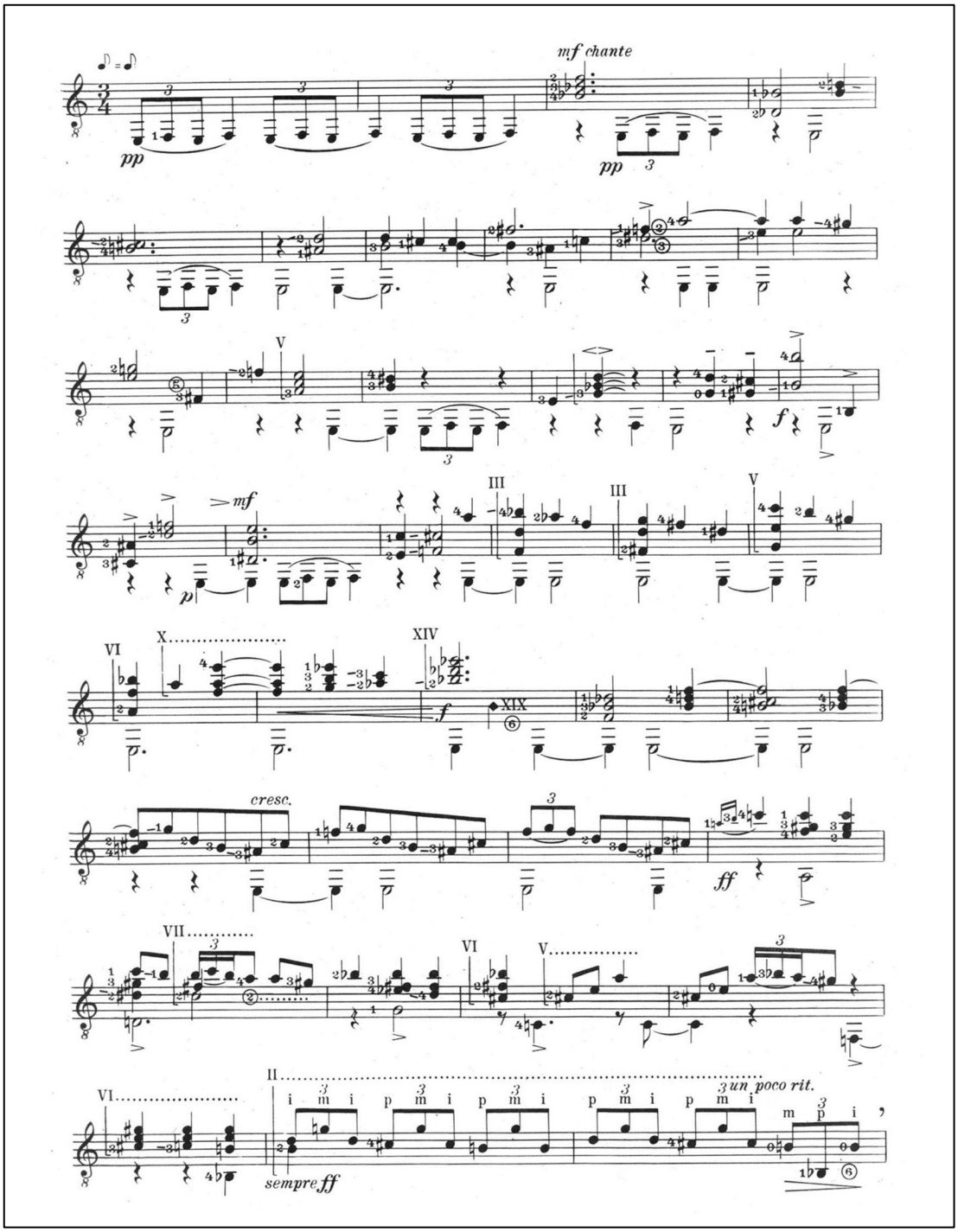

f
riten.
sempre cresc.
Lent
ff
tr
Vite
pp
Large
f subito
sempre f
U. E. 12711 Z
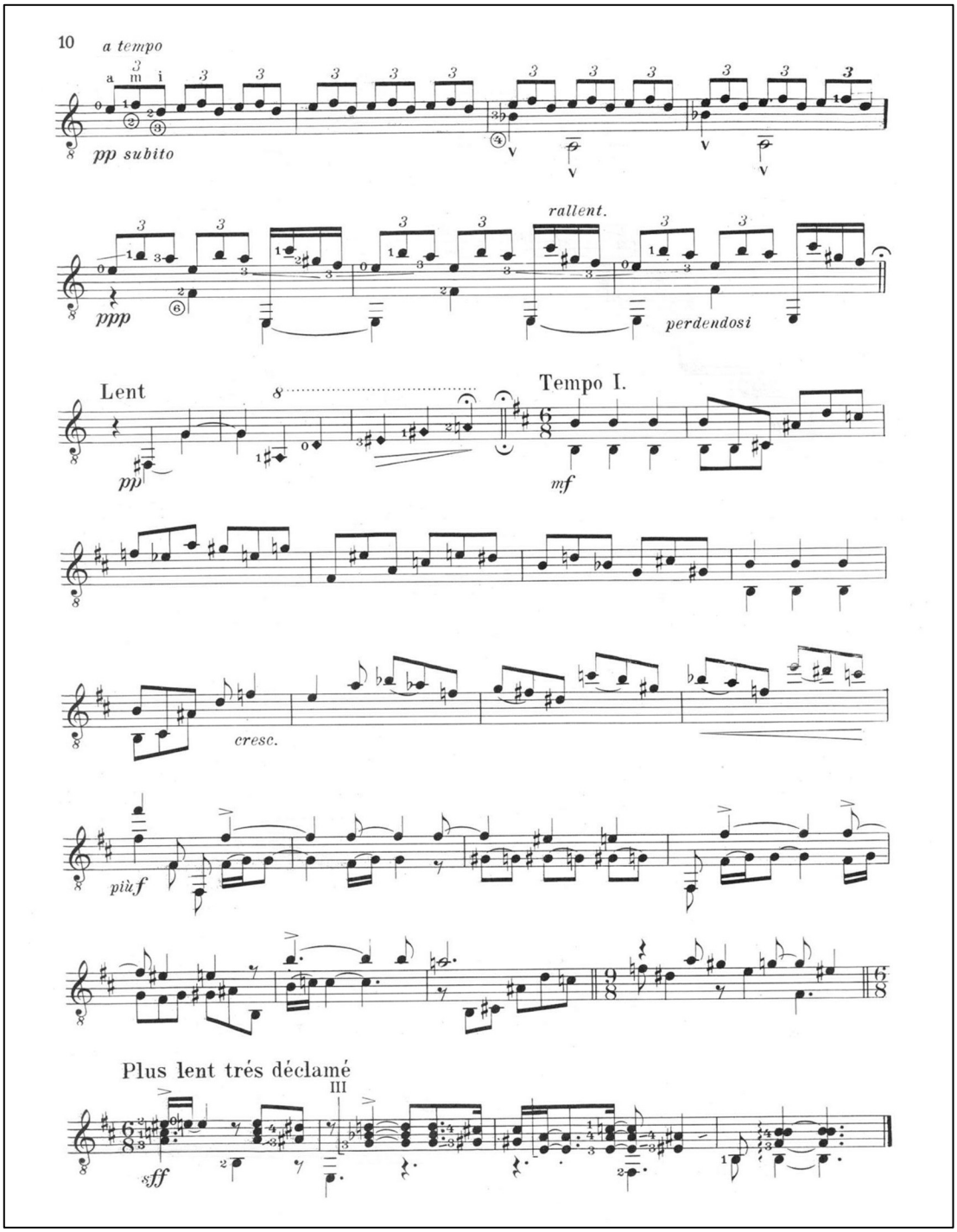

II. Air
Lent et bien rythmé
p doux
pp très doux
cresc.
f
dimin.
marc.
p
U. E. 12711 Z

6
III. Plainte
Sans lenteur
très en dehors
sf
sf
un poco riten.
court
più p
a tempo
I
II
I
I

7
molto stringendo
Quasi allegro
molto riten.
rall.
più p
pizz.
XII
Vite
toujours pp
sond et bref
gliss.

IV. Comme une Gigue
Con moto
mf
cresc.
più f
menof
più f
cresc.
f

mf chante
pp
pp
V
f
mf
p
III
III
V
VI
X
XIV
f
XIX
cresc.
ff
VII
VI
V
VI
II
sempre ff
un poco rit.

10
a tempo
pp subito
rallent.
ppp
perdendosi
Lent
pp
Tempo I.
mf
cresc.
più f
Plus lent trés déclamé
sff

QUATRE PIECES BREVES'İN ORİJİNAL EL YAZMASI TEMEL ALINARAK YENİDEN DÜZENLENMESİ

FRANK MARTIN
(1890 – 1974)

Quatre Pieces Breves
(1933)

I.Prelude

II.Air

III.Plainte

IV.Comme Une Gigue

DÜZENLEME: SERKAN AĞIR
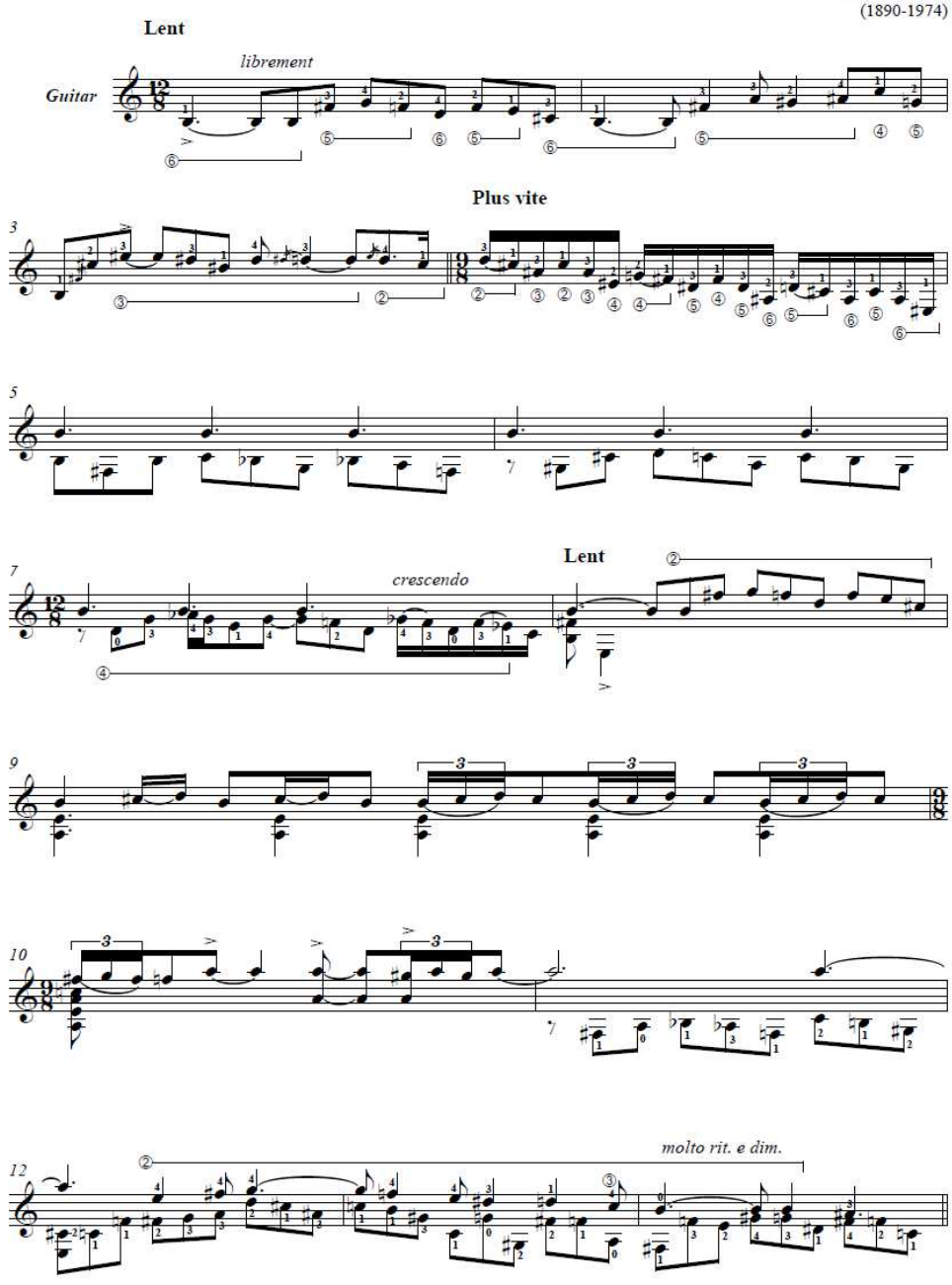
Eserin düzenlemesinde Frank Martin'in 1933 yılında yazdığı taslak temel alınmıştır.
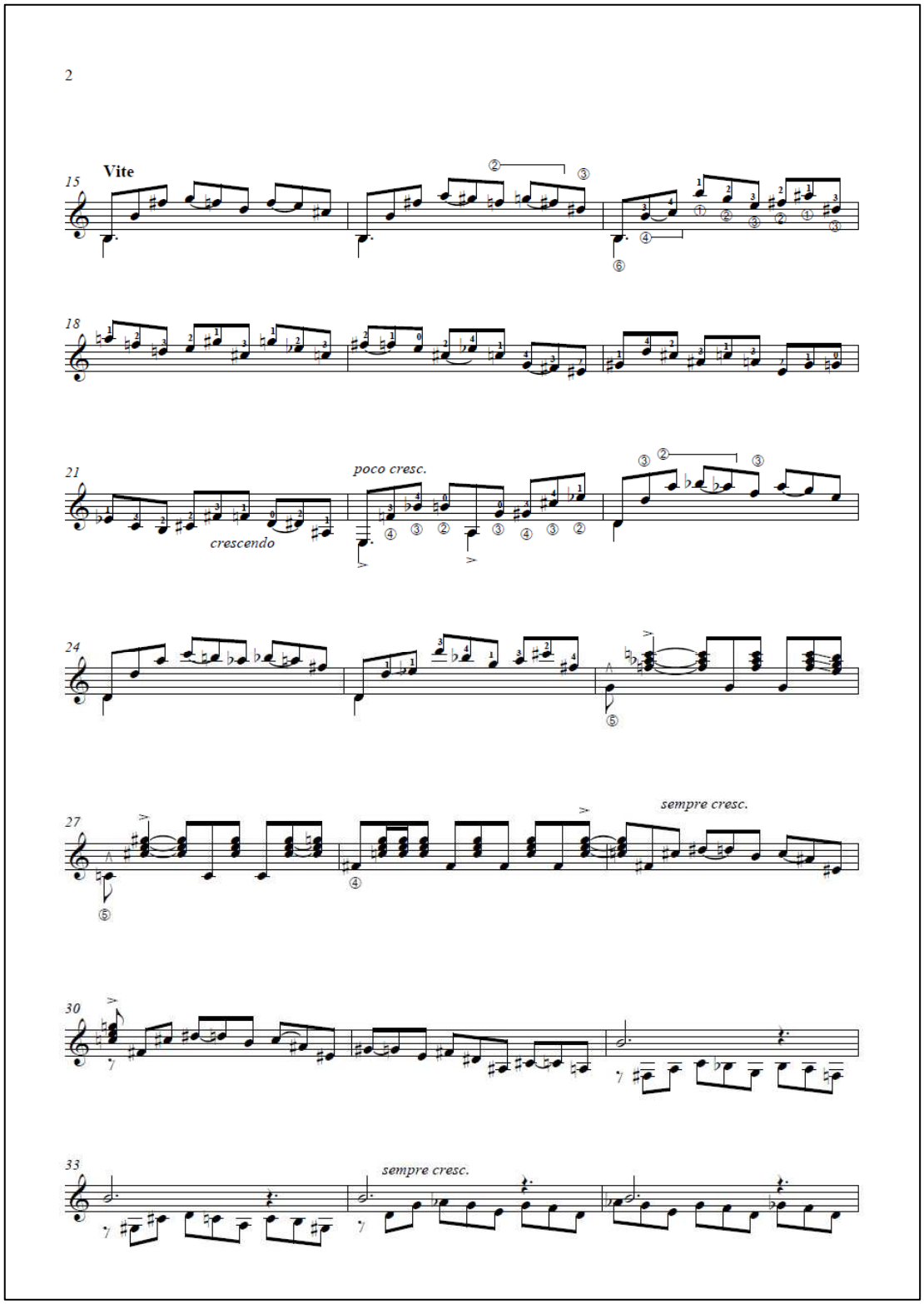
QUATRE PIECES BREVES
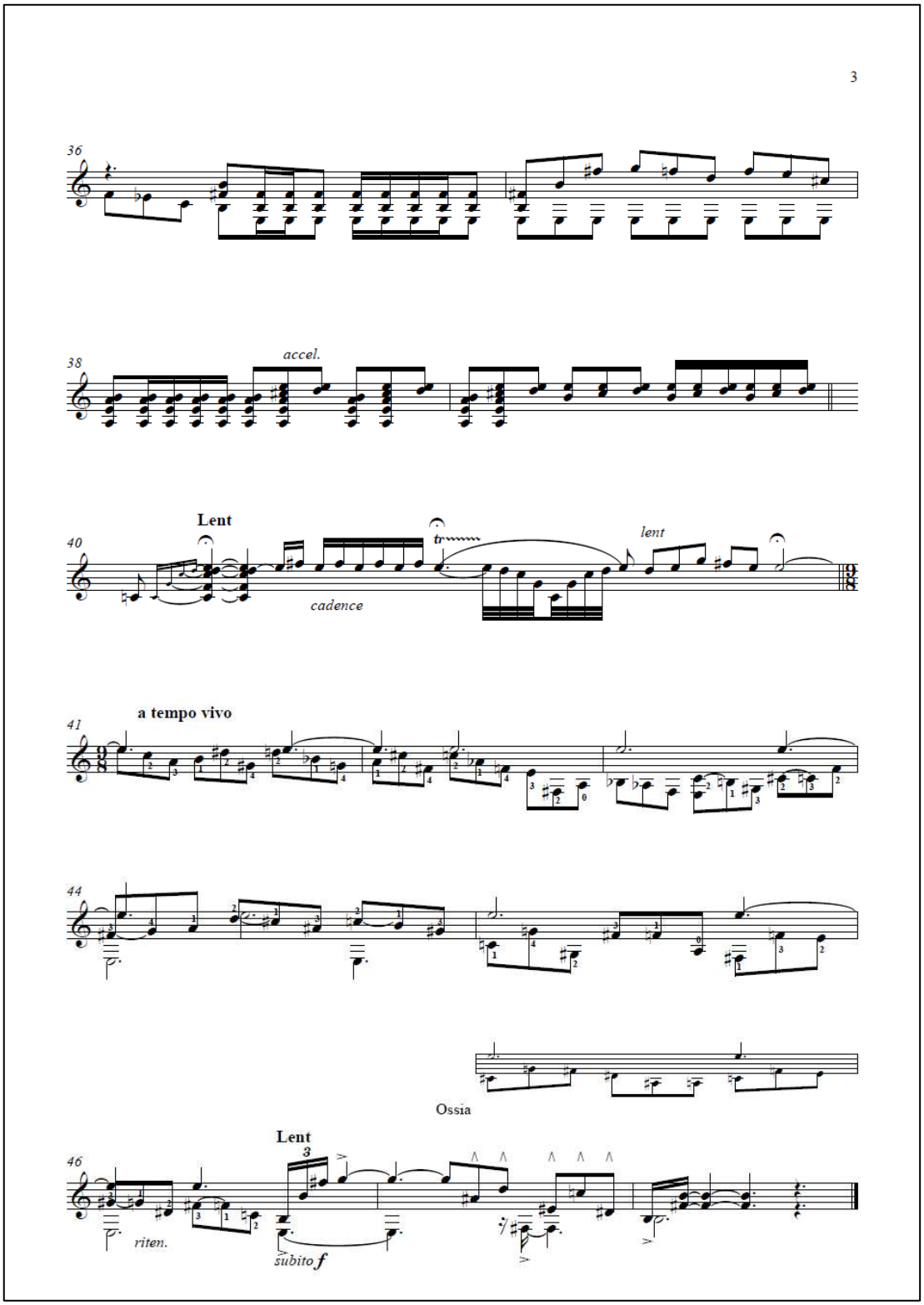
I.PRELUDE
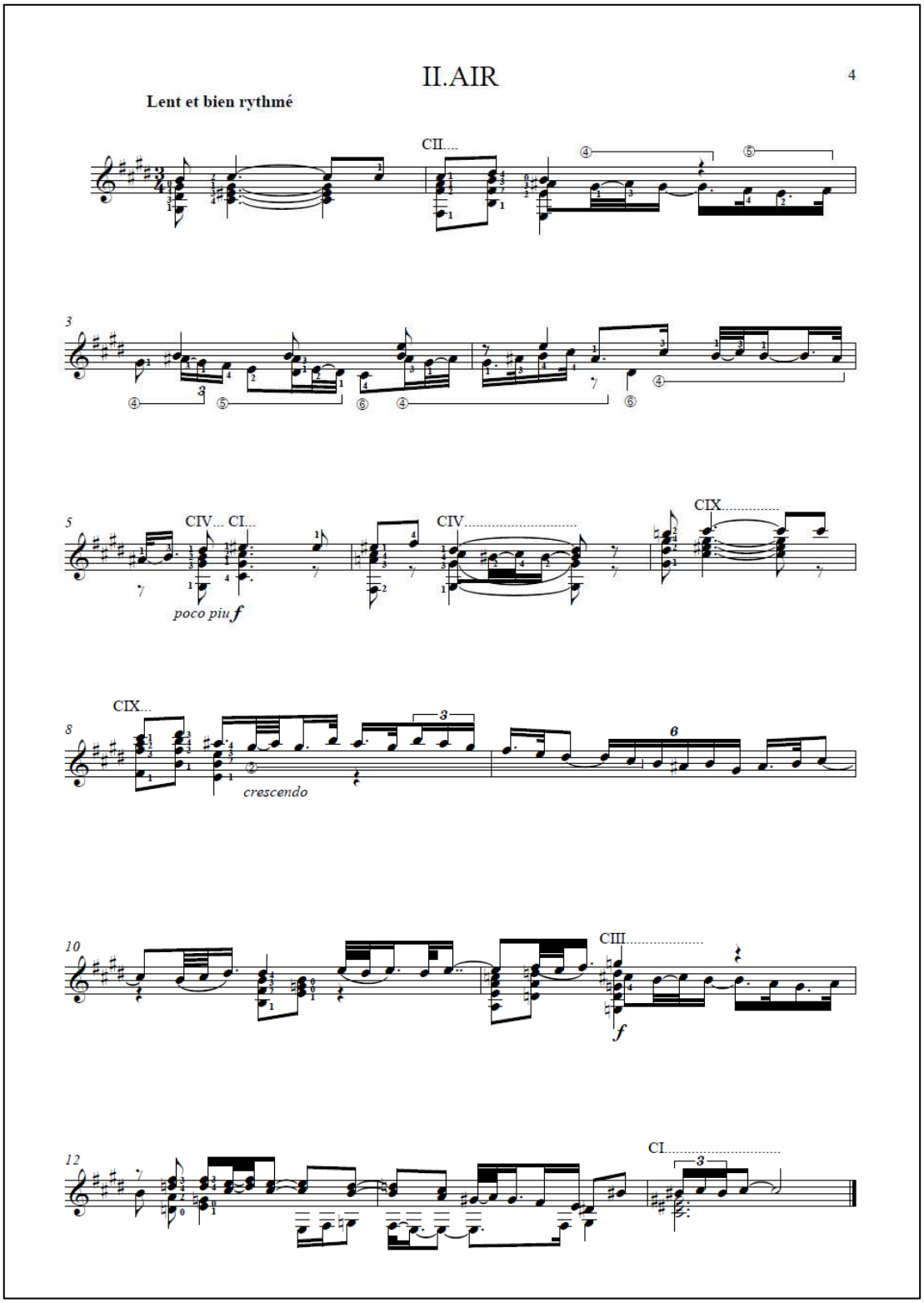
DÜZENLEME:SERKAN AĞIR
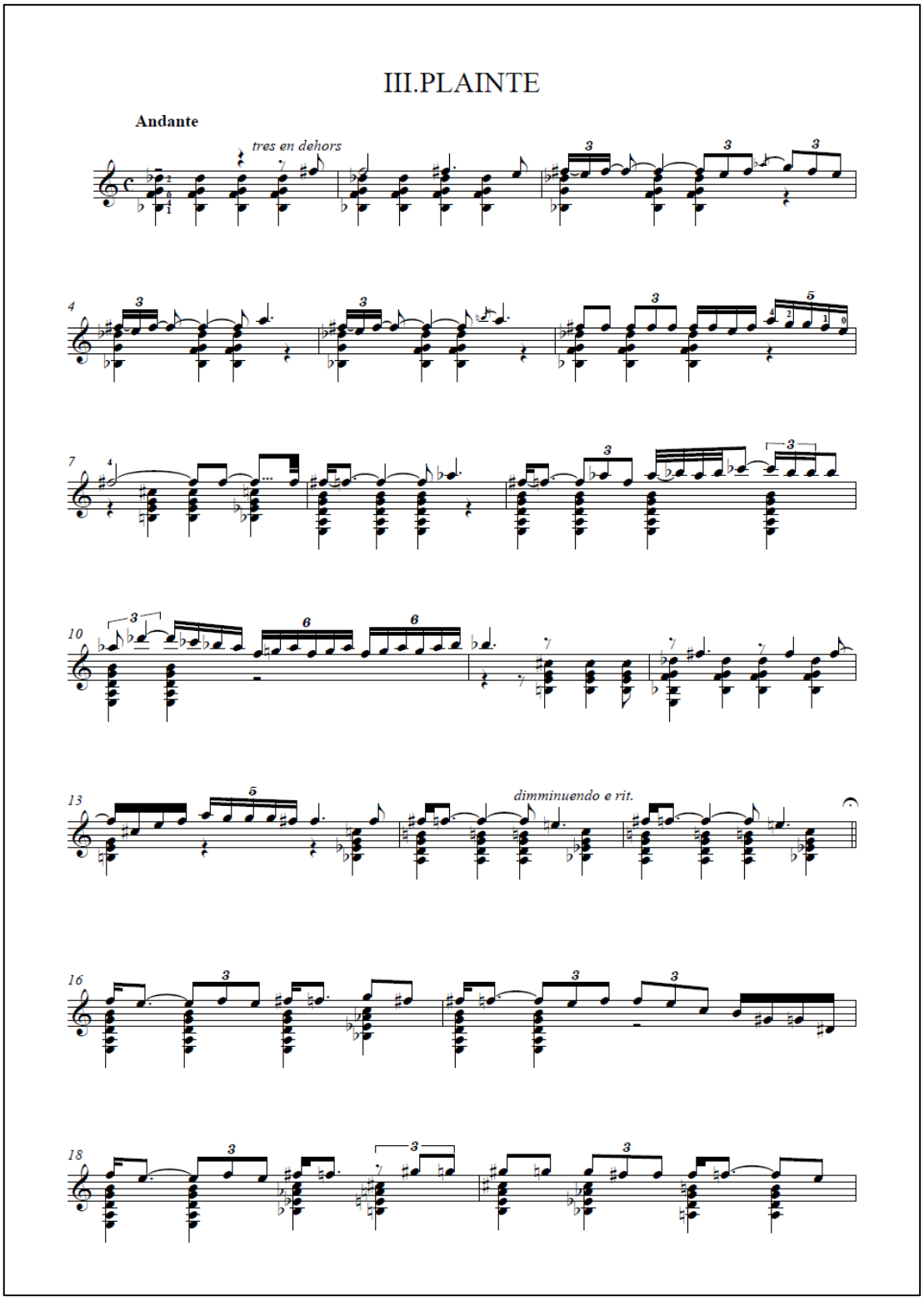
FRANK MARTIN
(1890-1974)
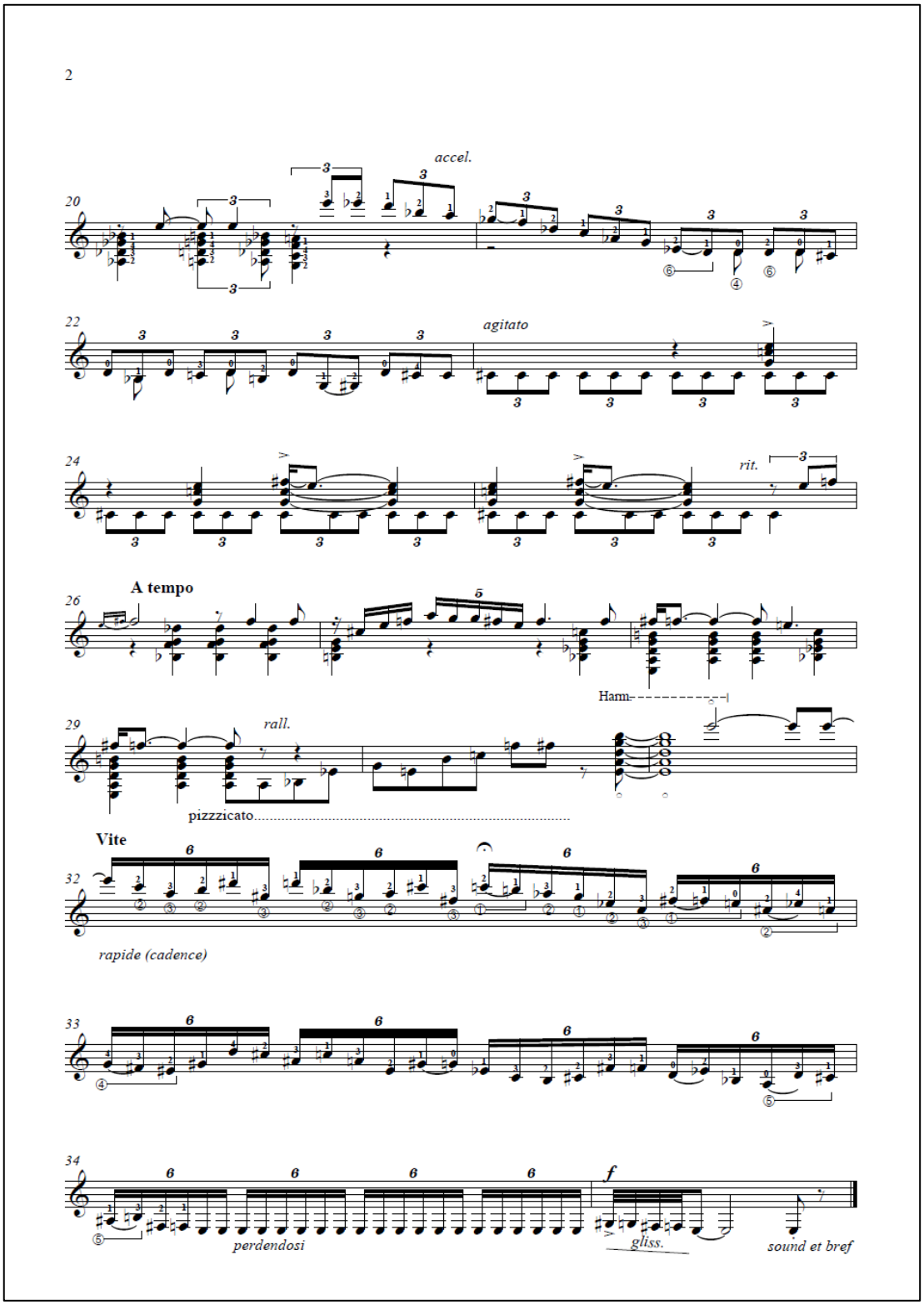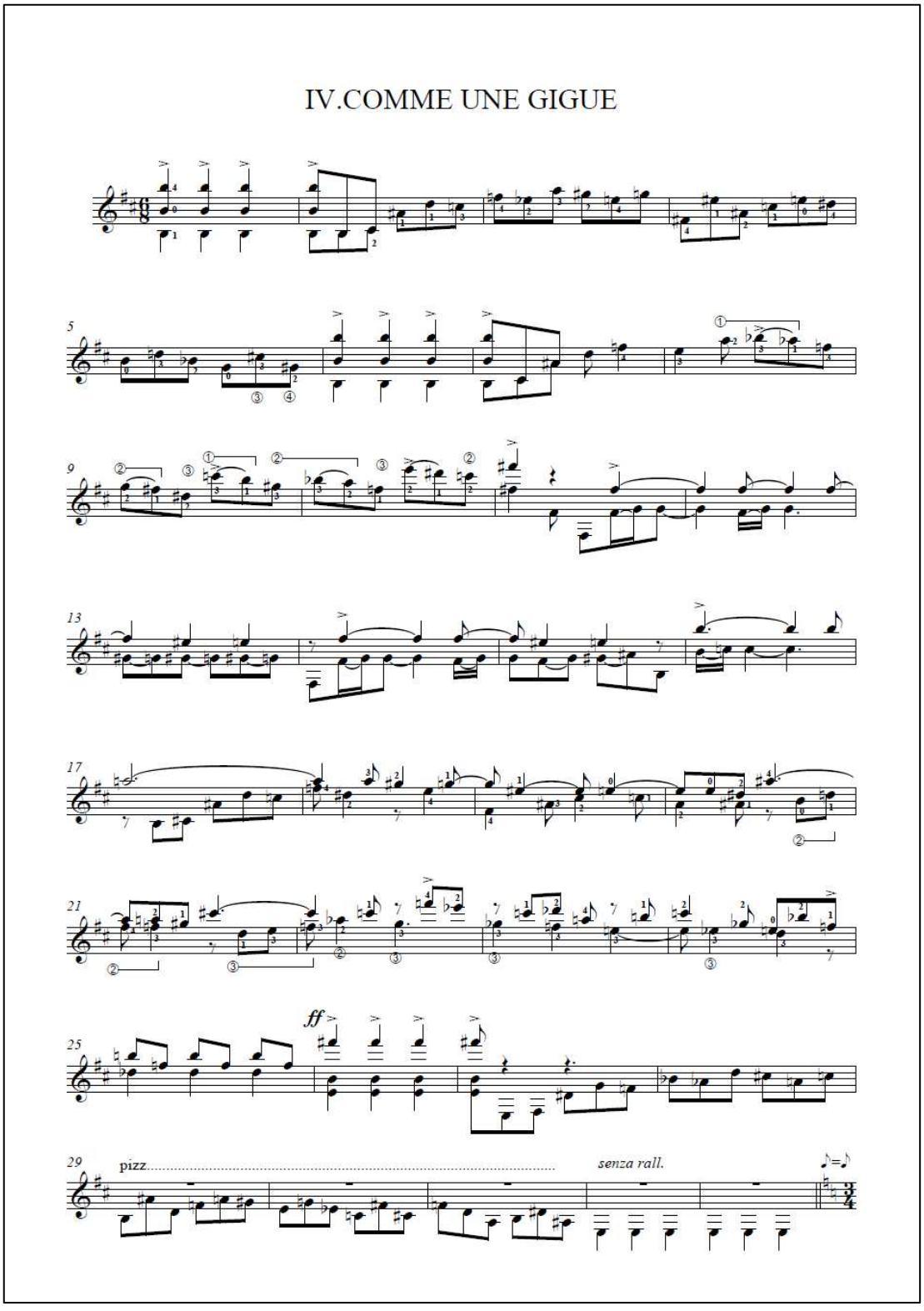

2
Vite
15
18
21
poco cresc.
crescendo
24
27
sempre cresc.
30
33
sempre cresc.

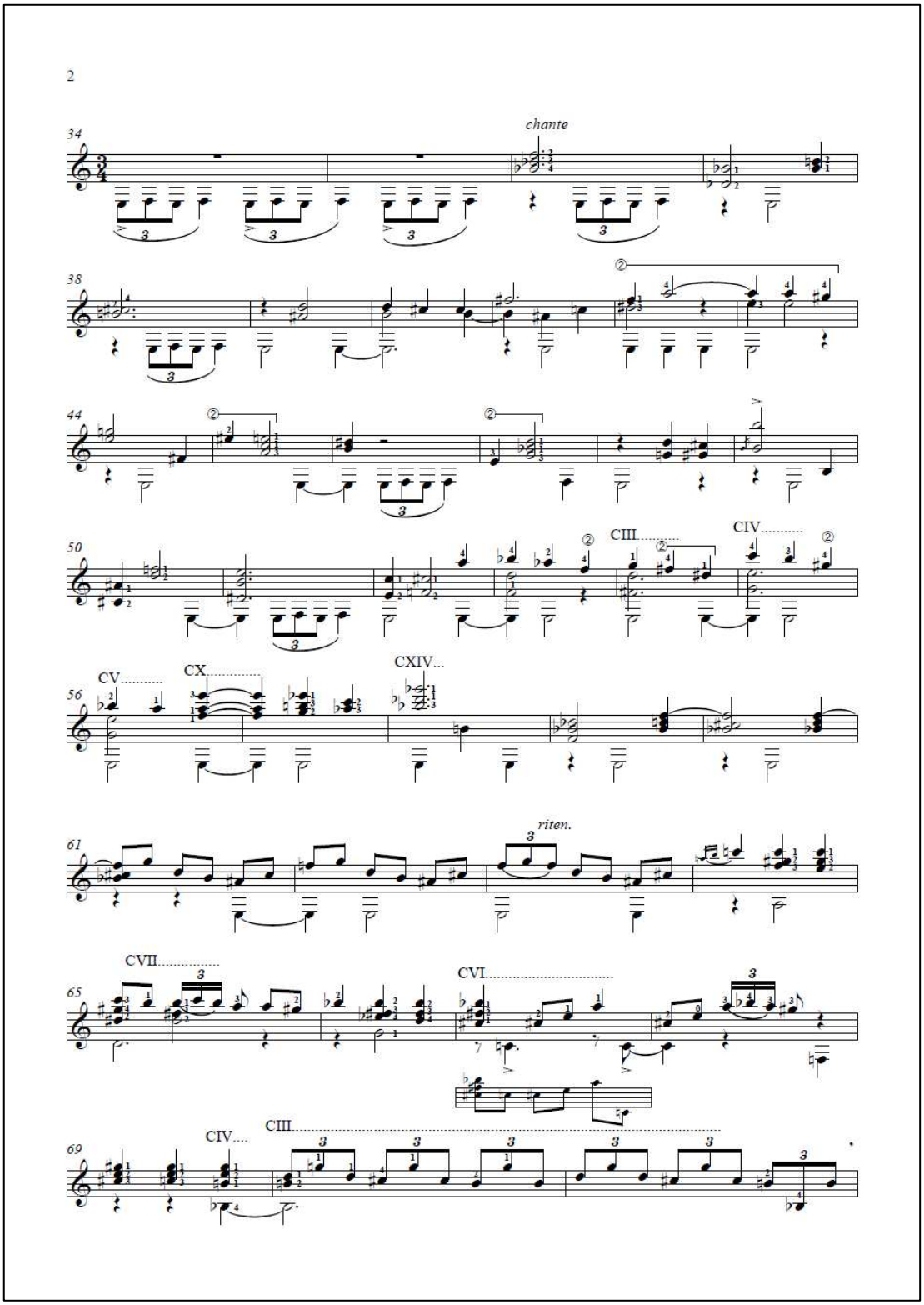

3
36
38
accel.
Lent
40
tr
lent
cadence
a tempo vivo
41
44
Ossia
Lent
46
riten.
subito f
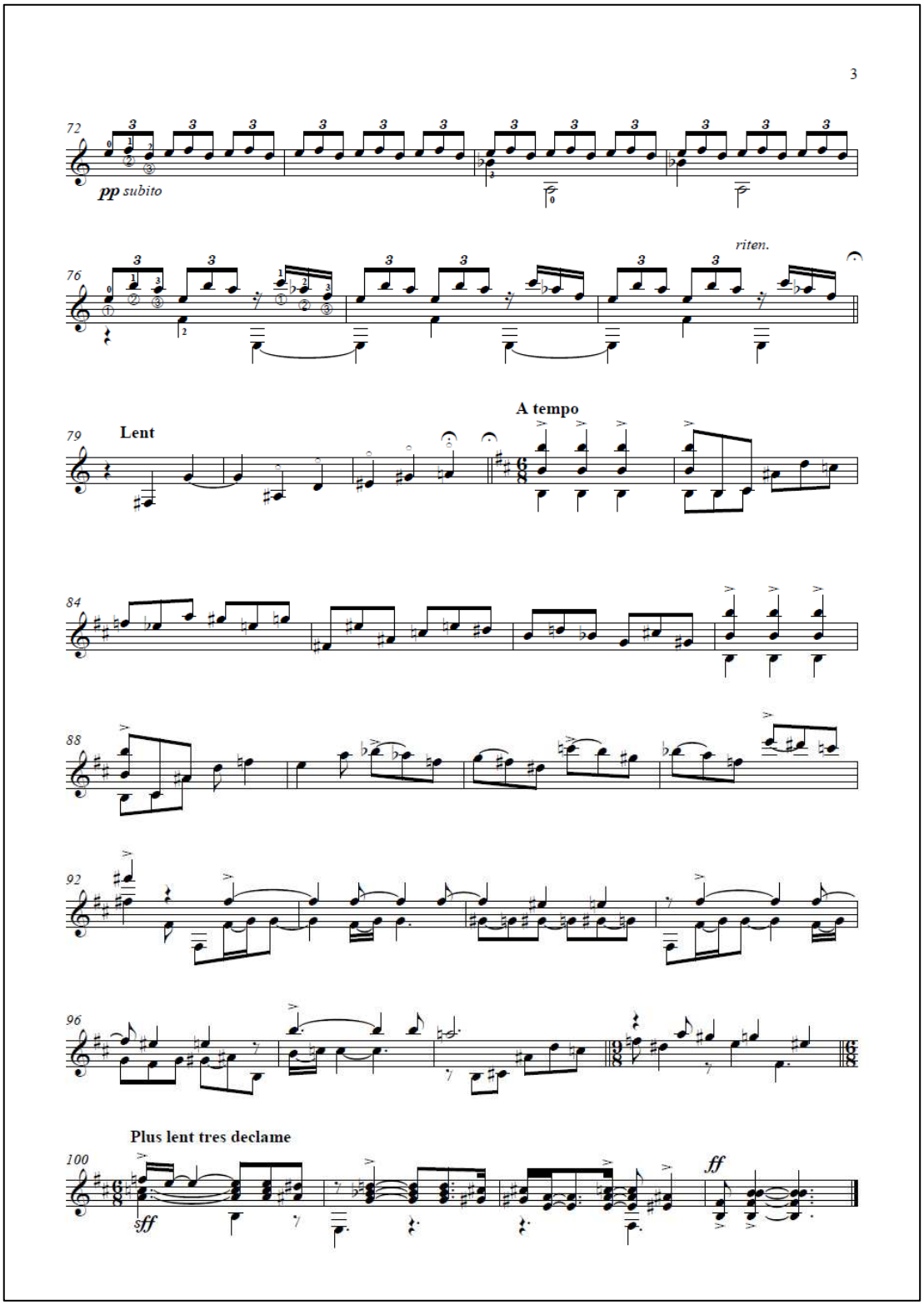

II.AIR
4
Lent et bien rythmé
CII....
3
5
CIV... CI...
poco piu f
CIV.....
CIX.....
CIX...
8
crescendo
10
CIII.....
f
12
CI.....

III.PLAINTE
Andante
tres en dehors
dimminuendo e rit.

2
accel.
20
agitato
22
rit.
24
A tempo
26
Harm.
rall.
29
pizzicato
Vite
32
rapide (cadence)
33
34
perdendosi
gliss.
sound et bref

IV.COMME UNE GIGUE
ff
pizz.
senza rall.

2
chante
CIII
CIV
CV
CX
CXIV
riten.
CVII
CVI
CIV
CIII

3
72
pp subito
riten.
76
Lent
79
A tempo
84
88
92
96
Plus lent tres declame
100
ff
ff

KAYNAKLAR

- AĞIR, Serkan (2008), **‘‘Barok Dönem Klasik Gitar Eserlerinin Klasik Gitara Uyarlanmasındaki Yöntemler’’**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, MSÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- AKTÜZE, İrkin (2003), **‘‘Müziği Okumak-Cilt 3’’**, Pan Yayıncılık, İstanbul.

- BALMER, Paul (2003), **‘‘Julian Bream, My Life in Music’’**, AVIE, London.

- HODEIR, Andre (1992), **‘‘Müzik Türleri ve Biçimleri’’**, Çev. İlhan Usmanbaş, İletişim Yayınları, İstanbul.

- HUBER, John (1994), **‘‘The Development of the Modern Guitar’’**, Kahn&Avril, London.

- PALMER, Tony (1982), **‘‘Julian Bream, A Life On The Road’’**, Macdonald&Company, London.

- PETRI, H. & NUPEN, C. (2005), **‘‘Andres Segovia in Portrait’’**, Opus Arte, UK.

- SAY, Ahmet (1997), **‘‘Müzik Tarihi’’,** Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.

- SCHEIDT, Karl (1959), **‘‘Frank Martin-Quatre Pieces Breves’’**, Universal Edition, Wien.

- SÖZER, Vural (1996), **‘‘Müzik-Ansiklopedik Sözlük’’**, Remzi Kitabevi, İstanbul.

- SUMMERFIELD, Maurice (1982), **‘‘The Classical Guitar Its Evolution and It’s Players Since 1800’’**, Ashley Mark Publishing Company, Newcastle.

- http://www.frankmartin.org/, **Frank Martin Resmi WEB Sitesi**

ÖZGEÇMİŞ

SERKAN AĞIR

Klasik gitar çalışmalarına 1994 yılında başlayan Serkan Ağır, 1997 yılında Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarında Doç. Ahmet Kanneci'nin öğrencisi oldu. 2000 yılında Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Klasik Gitar Bölümüne burslu olarak kabul edildi. Buradaki çalışmalarına Doç. Kağan Korad ve Yrd. Doç. Kürşat Terci ile devam etti ve 2005 yılında şeref derecesi ile mezun oldu. Yüksek Lisans çalışmalarını Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet Konservatuvarında Yrd. Doç Soner Egesel'in öğrencisi olarak tamamladı. Tez çalışmasını ise ‘‘Barok Dönem Klasik Gitar Eserlerinin Klasik Gitara Uyarlanması’’ üzerine yaptı.

Öğrenciliği sırasında, Alirio Diaz, Tilman Hoppstock, Aniello Desiderio, Marco Socias, Kostas Kotsiyalis ve Alfonso Moreno gibi isimlerle çalışma fırsatı buldu.

2003 yılında düzenlenen, Türkiye, Yunanistan, Sırbistan ve Karadağ, Macaristan, Romanya, Slovenya, Makedonya, Bosna-Hersek ve Bulgaristan'ın tanınmış gitaristleri, klasik gitar dernekleri başkanları ve festival yöneticilerinin katılımı ile düzenlenen "2. Güneydoğu Avrupa Gitaristler Birliği (ASEG)" kongresinde Bilkent Senfoni Orkestrası (BSO) ile birlikte Türkiye'yi temsilen sahne aldı.

Yurtiçinde ve yurtdışında pek çok konser veren Serkan Ağır, Theater Des Augenblicks (Viyana), St. Marcus Music Festival (Zagrep), Hırvatistan Ulusal Televizyonu (Zagrep), Novska Konservatuvarı (Novska), Caddebostan Kültür Merkezi (CKM), Mersin Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi ile Fransa Büyükelçiliği, Amerikan Büyükelçiliği,

İspanya Büyükelçiliği bünyesinde konserler gerçekleştirdi. Bilkent Üniversitesi Konser Salonu, Atatürk Kültür Merkezi, Türk-Japon Vakfı, Türk-İngiliz Kültür Derneği, Fransız Kültür Merkezi gibi pek çok konser salonunda Bilkent Senfoni Orkestrası (BSO), Güzel Sanatlar Orkestrası, çeşitli oda müziği topluluklarıyla ve solo olarak konserler gerçekleştirdi.

Serkan Ağır, Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarında ve Sevda Cenap And Müzik Vakfı'nda klasik gitar dersleri vermektedir. Ayrıca sanatta yeterlilik çalışmalarına Öğr. Gör. Erdem Sökmen'in öğrencisi olarak Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesinde devam etmektedir.